

Vejledning fra Skov- og Naturstyrelsen

Tilladelse og miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen

Indhold

Kapitel 1 lovgrundlag	8
1.1 Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug	8
1.1.1 Lovens definitioner	11
1.1.2 Forbud mod etablering, udvidelse og ændring af husdyrbrug	13
1.1.3 Tilladelsesordning for husdyrbrug op til og med 75 dyreenheder	13
1.1.4 Godkendelsesordning for husdyrbrug for mere end 75 dyreenheder	14
1.1.5 Beskyttelsesniveau for ammoniak, lugt, fosfor og nitrat	17
1.2 Anden lovgivning	18
Kapitel 2 Tilladelsesordning	21
2.1 Ansøgning om tilladelse	21
2.2 Vurdering af ansøgning om tilladelse	22
2.3 Afgørelse om tilladelse	24
2.4 Offentlighed	25
2.5 Anden lovgivning	26
Kapitel 3 Ansøgning om miljøgodkendelse	27
3.1 Digitalt ansøgningsystem	28
3.2 Ansøgningens indhold	29
3.2.1 Indsendelse af ansøgning til kommunen	31
3.3 Grundoplysninger	31
3.3.1 Ansøger og ejerforhold	31
3.3.2 Oplysninger om husdyrbruget	31
3.3.3 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold	33
3.4 Oplysninger om husdyrbrugets anlæg	35
3.4.1 Drift af husdyrbrugets anlæg	35
3.4.1.1 Stald	35
3.4.1.2 Ventilation	35
3.4.1.3 Rengøring	36
3.4.1.4 Foder	36
3.4.1.5 Ensilageopbevaring	36
3.4.1.6 Energiforbrug	36
3.4.1.7 Vandforbrug	36
3.4.1.8 Spildevand	36
3.4.1.9 Driftsforstyrrelser eller uheld	36
3.4.1.10 Sprøjteudstyr	37
3.4.2 Gødningsproduktion og -håndtering	37
3.4.2.1 Opbevaring af husdyrgødning	37
3.4.3 Forurening og gener fra husdyrbrugets anlæg	37
3.4.3.1 Ammoniak	37
3.4.3.2 Lugt	40
3.4.3.3 Transport	41
3.4.3.4 Lys	41
3.4.3.5 Støj	41
3.4.3.6 Støv	41
3.4.3.7 Skadedyr	41
3.5 Oplysninger om husdyrbrugets arealer	41
3.5.1 Drift af husdyrbrugets arealer, herunder sædskifte	42
3.5.1.1 Sædskifte	42
3.5.2 Gødningsproduktion og -håndtering	42
3.5.2.1 Gylleseparation	42
3.5.2.2 Husdyrgødning	43
3.5.3 Forurening og gener fra husdyrbrugets arealer	43
3.5.3.1 Fosfor	43

3.5.3.2	Nitrat.....	44
3.6	Bedste tilgængelige teknik (BAT)	45
3.7	Husdyrbrugets affald	46
3.8	Varetagelse af hensyn til landskab.....	47
3.9	Husdyrbrugets ophør.....	47
3.10	Alternative muligheder.....	47
3.11	Forslag til egenkontrol	47
3.12	Ikke-teknisk resumé	47
Kapitel 4	Vurdering af ansøgning om miljøgodkendelse.....	48
4.1	Kommunalbestyrelsens vurdering	48
4.1.1	Anvendelsen af bedste tilgængelige teknik	50
4.1.2	Hensynet til omgivelserne	50
4.1.3	Kommunalbestyrelsens faglige grundlag for behandlingen af sager om miljøgodkendelser	54
4.2	Grundforhold	55
4.2.1	Ansøger og ejerforhold	56
4.2.2	Husdyrbruget	56
4.2.3	Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold	57
4.3	Husdyrbrugets anlæg.....	58
4.3.1	Drift af husdyrbrugets anlæg	58
4.3.1.1	Stald	58
4.3.1.2	Ventilation	58
4.3.1.3	Rengøring	59
4.3.1.4	Foder	60
4.3.1.5	Ensilage	60
4.3.1.6	Energiforbrug	60
4.3.1.7	Vandforbrug	61
4.3.1.8	Spildevand	61
4.3.1.9	Driftsforstyrrelser eller uheld	62
4.3.1.10	Sprøjteudstyr	62
4.3.2	Gødningsproduktion og –håndtering	63
4.3.2.1	Opbevaring af husdyrgødning.....	63
4.3.2.2	Gylleseparering	64
4.3.3	Forurening og gener fra husdyrbrugets anlæg	65
4.3.3.1	Ammoniak	65
4.3.3.2	Lugt	70
4.3.3.3	Transport.....	72
4.3.3.4	Lys.....	73
4.3.3.5	Støj.....	73
4.3.3.6	Støv	73
4.3.3.7	Skadedyr	73
4.3.3.8	Råvarer og hjælpepestoffer – ressourcestyring	74
4.4	Husdyrbrugets udbringningsarealer	75
4.4.1	Drift af husdyrbrugets arealer	76
4.4.1.1	Standardsædskifte	76
4.4.2	Gødningsproduktion og -håndtering	77
4.4.2.1	Husdyrgødning.....	77
4.4.3	Forurening og gener fra husdyrbruget arealer.....	77
4.4.3.1	Fosfor	78
4.4.3.2	Nitrat.....	80
4.4.3.3	Overfladevand.....	83
4.4.3.4	Grundvand	84
4.5	Bedste tilgængelige teknik	87

4.5.1	Hvad er BAT?	87
4.5.2	Hvornår og i hvilket omfang skal der stilles krav om BAT?.....	88
4.6	Affald og kemikalier	89
4.7	Varetagelse af hensyn til landskab.....	89
4.7.1	Landskabsinteresser	89
4.7.2	En hensigtsmæssig placering.....	90
4.7.3	Indpasning af bygninger i landskabet	92
4.8	Ophør af husdyrbruget	93
4.9	Alternative muligheder.....	93
Kapitel 5 Afgørelsen om miljøgodkendelse		95
5.1	Fastsættelse af vilkår	96
5.2	Grundforhold	98
5.2.1	Ansøger og ejerforhold	98
5.2.2	Husdyrbruget	99
5.2.3	Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold	99
5.3	Husdyrbrugets anlæg.....	99
5.3.1	Drift af husdyrbrugets anlæg	100
5.3.1.1	Stald	100
5.3.1.2	Ventilation	100
5.3.1.3	Rengøring	101
5.3.1.4	Foder.....	101
5.3.1.5	Ensilage	102
5.3.1.6	Energi.....	102
5.3.1.7	Vandforbrug	102
5.3.1.8	Spildevand og overfladevand.....	103
5.3.1.9	Driftsforstyrrelser eller uheld	103
5.3.1.10	Sprøjteudstyr	103
5.3.2	Gødningsproduktion og -håndtering	103
5.3.2.1	Opbevaring af husdyrgødning.....	103
5.3.2.2	Gylleseparering	105
5.3.3	Forurening og gener fra husdyrbruget anlæg.....	105
5.3.3.1	Ammoniak	105
5.3.3.2	Lugt	106
5.3.3.3	Transport.....	107
5.3.3.4	Lys.....	107
5.3.3.5	Støj.....	107
5.3.3.6	Støv	108
5.3.3.7	Skadedyr	108
5.3.3.8	Råvarer og hjælpestoffer – ressourcestyring	109
5.4	Husdyrbrugets arealer.....	110
5.4.1	Drift af husdyrbrugets arealer	110
5.4.1.1	Sædskifter	110
5.4.2	Gødningsproduktion og -håndtering	110
5.4.2.1	Husdyrgødning.....	110
5.4.3	Forurening og gener fra husdyrbrugets arealer	111
5.4.3.1	Fosfor	111
5.4.3.2	Nitrat.....	111
5.5	Bedste tilgængelige teknik	112
5.5.1	Krav om proportionalitet mellem mål og midler	112
5.5.2	Udgangspunkt i BAT-byggeblade og BREF	113
5.6	Husdyrbrugets affald	113
5.7	Varetagelse af hensyn til landskab.....	114
5.8	Husdyrbrugets ophør.....	115

5.9	Forslag til egenkontrol	115
5.10	Samlet konkluderende vurdering.....	116
5.11	Afgørelse	117
5.11.1	Pligt til miljøgodkendelse	118
5.11.2	Frist for udnyttelse af miljøgodkendelse	118
5.11.3	Miljøgodkendelsens indhold	119
5.11.4	Undtagelse	120
5.11.5	Afslag på godkendelse	121
Kapitel 6	Offentlighed	122
6.1	Generelt.....	122
6.2	Offentligheden	122
6.3	Adgang til hvilke oplysninger.....	122
6.4	Klage	122
6.4.1	Klageberettigede	123
6.5	Tilladelser	123
6.6	Godkendelser	123
6.7	Annoncering	124
6.8	Høring af udkast til afgørelse	125
6.9	Undtagelser fra offentlighedskravet.....	126

Bilag

Bilag 1: Relevante miljøregler

Bilag 2: Vilkår

Bilag 3: Virkemidler

Bilag 4: Beredskabsplan

Bilag 5: Vurdering mm.

Indledning

Formål

Vejledningen er til brug for de kommunale myndigheder, som skal meddele tilladelse og miljøgodkendelse af husdyrbrug efter reglerne i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Vejledningen skal i videst muligt omfang sikre, at der skabes et samlet og fagligt velfunderet administrationsgrundlag for sagsbehandling i kommunerne med henblik på en ensartet praksis.

Det er hensigten, at vejledningen giver kommunerne grundlag for at vurdere og træffe afgørelse om tilladelse og miljøgodkendelse af husdyrbrug på baggrund af landmandens ansøgning om at etablere, udvide eller ændre produktionen.

Eksisterende husdyrbrug, der ikke udvides eller ændres, er ikke omfattet af loven. Disse er fortsat reguleret af miljøbeskyttelsesloven og regler udstedt med hjemmel heri. Eksisterende husdyrbrug, som er miljøgodkendt efter reglerne i miljøbeskyttelsesloven, omfattes af den nye lov eller regler udstedt i medfør af loven, når disse skal revurderes.

Vejledningen omfatter en samlet godkendelsesprocedure for husdyrbrug for mere end 75 dyreenheder, der etableres, udvides eller ændres efter reglerne i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Den nye godkendelsesprocedure, der indføres med loven, samler Planlovens regler om landzone og vurdering af virkning på miljøet (VVM) og Miljøbeskyttelseslovens regler om miljøgodkendelse af husdyrbrug. Endvidere omfatter vejledningen en tilladelsesordning for husdyrbrug op til og med 75 dyreenheder, der etableres, udvides eller ændres.

Baggrund

Vejledningen er udarbejdet på baggrund af Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Vejledningen omfatter således håndtering af de af loven fastlagte beskyttelsesniveauer hvad angår påvirkning af omgivelserne med ammoniak, lugt, fosfor og nitrat samt de øvrige beskyttelseshensyn, der skal tages i henhold til loven.

Det faglige grundlag for beregninger samt beregningsmetoder, som vejledningen baserer sig på, er fastlagt i et bredt fagligt forberedende arbejde til brug for udarbejdelse af vejledningen.

Tidligere vejledninger

Denne vejledning erstatter tidligere vejledninger om myndighedsbehandlingen af udvidelser og godkendelse af husdyrbrug:

Vejledning fra Miljøstyrelsen nr. 4 1997: Godkendelse af husdyrbrug - 2. udg.
VVM-vejledning – om visse offentlige og private anlægs indvirkning på miljøet, hvad angår husdyrbrug. Vejledning af 10. oktober 2001.

Læsevejledning

Vejledningen indeholder følgende kapitler

- Kapitel 1: Lovgrundlag
- Kapitel 2: Tilladelsesordningen
- Kapitel 3: Ansøgning om miljøgodkendelse
- Kapitel 4: Vurdering af ansøgning om miljøgodkendelse
- Kapitel 5: Afgørelsen om miljøgodkendelse
- Kapitel 6: Offentlighed

Vejledningen er primært rettet mod kommunen og den sagsbehandling, der skal foregå her.

Vejledningen er opbygget sådan, at kommunen vejledes i,

- hvilket lovgrundlag sagsbehandlingen skal gennemføres på baggrund af,
- hvilke oplysninger der kræves af ansøger og herunder de beregninger som skal foretages,
- hvorledes kommunen skal vurdere oplysninger og beregninger til brug for vurdering af husdyrbrugets påvirkning af omgivelserne,
- på hvilket grundlag afgørelse om miljøgodkendelse skal foretages og herunder fastsættelsen af vilkår og
- hvilke krav til offentlighed der er i forbindelse med miljøgodkendelse af husdyrbrug.

Kapitlerne er opbygget således, at det i et vist omfang vil være muligt at orientere sig om miljøgodkendelses-processen i de enkelte kapitler.

I kapitel 3 er beskrevet hvilke krav til oplysninger, der stilles til ansøger og hvilke beregninger oplysningerne skal knyttes til. Kapitlet skal ses i tæt sammenhæng med ansøgningssystemet, der er udarbejdet til brug for ansøgeren www.husdyrgodkendelse.dk. Beregninger foretages i ansøgningssystemet og er mere eller mindre automatiserede på baggrund af oplysninger om husdyrbrugets anlæg og arealer. Som udgangspunkt skal kommunen således ikke selv foretage beregninger, men skal vurdere de resultater af beregningerne, som ligger til grund for landmandens ansøgning om miljøgodkendelse gennem ansøgningssystemet.

I ansøgningssystemet vil landmanden endvidere finde det skema, der skal anvendes i forbindelse med tilladelse til husdyrbrug med op til og med 75 dyreenheder.

Kapitel 1 lovgrundlag

Fra 1. januar 2007 er husdyrbrug, der etableres, udvides eller ændres blevet omfattet af Lov om miljøgodkendelser m.v. af husdyrbrug (herefter benævnt loven). Loven blev vedtaget af Folketinget den 15. december 2006. og erstatter planlovens regler om VVM for husdyrbrug og miljøbeskyttelseslovens regler om godkendelse og revurdering af husdyrbrug. Endelig er planlovens landzonebestemmelser skrevet ind i loven, således at kommunalbestyrelserne fremover i en og samme arbejdsgang kan vurdere og udarbejde en samlet miljøgodkendelse for et husdyrbrug.

Vejledningen beskriver blandt andet de elementer, som skal indgå i kommunernes administration af loven. I vejledningen er endvidere henvist til de regler, der fremgår umiddelbart af de bekendtgørelser, som er blevet udarbejdet i tilknytning til loven. Det er først og fremmest bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug og bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold over 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v.

Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug fastsætter bl.a. regler om tilladelser og godkendelser, krav om form og indhold til ansøgninger, vilkår i tilladelser og godkendelser og anmeldelser om udsiftning af godkendte udspretningsarealer. Bekendtgørelsen indeholder endvidere regler om revurdering af godkendelser. Endelig supplerer bekendtgørelsen regelfastsættelsen for samtlige godkendelsespligtige husdyrbrug og erstatter regler, der tidligere fremgik af bekendtgørelsen om godkendelse af listevirksomhed.

Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold over 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. er en videreførelse af de generelle regler i bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.

Hertil kommer en række tilknyttede bekendtgørelser, såsom bekendtgørelse om pelsdyrfame m.v., bekendtgørelse om miljøregulering af visse aktiviteter og bekendtgørelse om brugerbetaling, som ligeledes vil blive justeret i forhold til den nye lov.

1.1 Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

Med kommunalreformens ikrafttræden 1. januar 2007 overtager kommunerne amternes hidtidige opgave med at vurdere virkningen på miljøet af nye, udvidede eller ændrede husdyrproduktioner.

Ændringen har givet muligheder for at samle og samtænke den myndighedsbehandling, der hidtil har skullet varetages efter miljøbeskyttelsesloven og planloven i henholdsvis kommuner og amter for husdyrbrug.

Den generelle miljøregulering af husdyrproduktionen og forbedrede produktionsmetoder har igennem de sidste 20 år reduceret miljøbelastningen. Der er dog stadig behov for en yderligere indsats i visse områder bl.a. fordi den nuværende miljøbelastning med nitrat, ammoniak og fosfor overskrider tålegrænserne for en række naturtyper og vandområder. Der er også brug for en større indsats overfor lugtgener i forbindelse med husdyrproduktionen. Denne yderligere indsats har hidtil været varetaget i forbindelse med godkendelser efter miljøbeskyttelseslovgivningen eller i forbindelse med VVM-behandlingen af husdyrbruget.

Med loven er godkendelsespligten for større industrilignende husdyrbrug blevet udvidet og samordnet. Efter loven skal alle husdyrbrug for mere end 75 dyreenheder indhente en egentlig miljøgodkendelse af såvel anlægget som arealerne, inden etableringen, udvidelsen eller ændringen kan finde sted. Samtidig er krav om myndighedernes forudgående vurdering af, om det ansøgte kan have en væsentlig virkning på miljøet i bred forstand, herunder også hensyn til æstetiske og kulturhistoriske hensyn, blevet indarbejdet i godkendelsesordningen, så vurderingen heraf foretages samlet i forbindelse med selve ansøgningen og myndighedens behandling heraf.

Ud over selve vurderingen af virkningen på miljøet er kravene om inddragelse af offentligheden efter både VVM-direktivet og IPPC direktivet indarbejdet i godkendelsesordningen.

Hensigten med den nye regulering af husdyrbrug er, at den tager udgangspunkt i eksisterende regler og udstikker klarere retningslinier for kommunernes fremtidige praksis. Hertil er så tilføjet tiltag i form af skærpede lugtkrav, bufferzoner om beskyttede naturtyper, krav til reduktion af ammoniak på alle godkendelsespligtige husdyrbrug efter lovens § 11 og § 12, krav om nedfældning af flydende husdyrgødning inden for bufferzonerne og krav om overdækning af gyllebeholdere indtil 300 meter fra naboer og beskyttede naturtyper.

Hensigten er endvidere, at der samtidig med den nye lov og bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug stilles et vejledningsmateriale til rådighed for kommunerne. Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug og vejledningen skal hjælpe med til, at kommunalbestyrelserne kan træffe afgørelser på et ensartet fagligt grundlag.

Bekendtgørelsen om husdyrbrug og dyrehold over 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. fastlægger de generelle regler, der skal gælde for alle husdyrbrug. Det vil sige også husdyrbrug, der ikke er omfattet af tilladelses- og godkendelsespligt.

Loven omfatter alle erhvervsmæssige husdyrbrug, og det vil sige husdyrbrug over 3 dyreenheder. Det er som hovedregel forbudsbestemmelserne mod specielle lokaliseringer, der er ens for alle.

Herefter fastsætter loven en tilladelses- og godkendelsesordning for alle husdyrbrug for mere end 15 dyreenheder, som indtræder ved etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbruget. Herefter gælder:

- Husdyrbrug for mere end 15 dyreenheder skal have en forudgående tilladelse efter et forenklet tilladelsessystem. Dog indtræder pligten til at indhente tilladelse allerede fra 3 dyreenheder for husdyrbrug der har kødædende pelsdyr for mere end 3 dyreenheder, når bruget ligger i eller mindre end 300 meter fra de beskyttede naturområder, der fremgår af lovens § 7. For husdyrbrug for mere end 15 dyreenheder, der skal have en forudgående tilladelse, er det alene etableringen, udvidelsen eller ændringen, der meddeles tilladelse til.
- Husdyrbrug for mere end 75 dyreenheder skal have en forudgående godkendelse af hele husdyrbruget med tilhørende arealer, jf. lovens § 11 og § 12.
- For husdyrbrug, der allerede har en godkendelse efter loven eller efter miljøbeskyttelsesloven, er det alene som hovedregel udvidelsen eller ændringen der godkendes og føjes til den allerede eksisterende godkendelse.

Som noget nyt vil en godkendelse indeholde to elementer, nemlig en godkendelse af det ansøgte anlæg, samt en godkendelse af hele bedriftens arealer, herunder tredjemandsarealer.

Lovens formål og anvendelsesområde

Lovens formål er at medvirke til at værne om natur, miljø og landskab, så udviklingen af husdyrproduktionen kan ske på et bæredygtigt grundlag.

Dette er en sammenskrivning af miljøbeskyttelseslovens og planlovens relevante formålsbestemmelser i forhold til husdyrproduktionen. Den sammenskrevne formålsbestemmelse angiver området for VVM-vurdering efter planloven, planlovens landzoneregler og miljøbeskyttelseslovens godkendelsesbestemmelser.

Loven udvider hverken planlovens eller miljøbeskyttelseslovens anvendelsesområde, men sammenskriver disse til et samlet vurderings- og godkendelsessystem.

Loven er derfor også en sammenskrivning af VVM og IPPC direktivernes krav om oplysningsgrundlag, vurdering, godkendelse og offentlighedens inddragelse, idet disse direktiver er gennemført i henholdsvis planloven og miljøbeskyttelsesloven. Direktiverne definerer imidlertid ikke de begreber, der skal indgå ved vurderingen helt ens. Det har derfor været nødvendigt at foretage en række tilpasninger for at få udarbejdet en lovgivning, der imødekommer de krav, der stilles efter direktiverne.

Udgangspunktet i godkendelsesordningen er husdyrbruget. Sigtet med loven er at samle reguleringen af det enkelte husdyrbrugs udledninger af næringsstoffer, lugt, støj, støv, placering m.v. af husdyrbrug i en samlet lov med tilhørende bekendtgørelser.

Øvrige tilladelser og godkendelser, herunder spildevandstilladelser, skal fortsat indhentes efter miljøbeskyttelseslovgivningens regler. For anlæg, der er godkendelsespligtige efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 5 under et andet listepunkt end husdyrbrug – eksempelvis biogasanlæg - er det forudsat, at der fortsat indhentes særskilt godkendelse efter miljøbeskyttelseslovens regler herom.

I godkendelsesbekendtgørelsen er der imidlertid fastsat et krav om, at der foretages en samtidig vurdering af husdyrbruget som hovedaktivitet og biaktiviteten som eksempelvis kan være dambrug eller biogasanlæg.

For aktiviteter, der ikke er godkendelsespligtige efter miljøbeskyttelsesloven, og som ikke er omfattet af loven, vil det fortsat være miljøbeskyttelseslovens påbudsmulighed efter § 42, der skal finde anvendelse i de tilfælde, hvor der kan være et behov for indgrebsmuligheder.

Godkendelsespligten påhviler driftsherren, og er en videreførelse af den praksis, der gælder inden for miljøbeskyttelsesloven. Driftsherren vil typisk enten være ejeren eller lejerens (forpagteren). For godkendelse af husdyrbrug påhviler det således ejeren eller lejerens af husdyrbruget at søge om godkendelse. Det gælder både for ejede og for forpagtede arealer.

I nogle tilfælde er et husdyrbrug opdelt i flere ejer- og selskabskonstruktioner. Det vil i langt de fleste tilfælde ikke være praktisk muligt at udskille forureningen fra et husdyrbrug i flere godkendelser. Så drives et husdyrbrug enten af flere personer og eller i flere adskilte selskaber, vil

det være nødvendigt at inddrage samtlige ejere og eller selskaber i sagsbehandlingen og meddele en samlet godkendelse.

1.1.1 Lovens definitioner

Definition

Husdyrbrug	Ejendom hvorpå der er et dyrehold af mere end 3 dyreenheder, dyreholdet med tilhørende stalde og lignende, gødnings- og ensilageopbevaringsanlæg samt øvrige faste konstruktioner og tilhørende arealer.
Anlæg	Dyreholdet med tilhørende stalde og lignende, samt husdyrbrugets gødnings- og ensilageopbevaringsanlæg.
Arealer	Ejede og forpagtede markarealer til ejendommen.

Anlæg

Det er de anlæg – herunder dyreholdet - og aktiviteter, som er forbundet med den egentlige husdyrproduktion, som skal godkendes efter loven, hvis de etableres, udvides eller ændres efter den 1. januar 2007.

Det er som udgangspunkt en videreførelse af de regler og den praksis, der gjaldt efter de tidligere regler i bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed. En væsentlig ændring er dog, at første gang et husdyrbrug godkendes efter loven er det hele anlægget, der skal godkendes og ikke alene udvidelsen eller ændringen. Det gælder alene ved godkendelser og ikke ved tilladelser.

Husdyrbrug er efter loven defineret som en ejendom hvorpå der er et dyrehold af mere end 3 dyreenheder, dyreholdet med tilhørende stalde og lignende, gødnings- og ensilageopbevaringsanlæg samt øvrige faste konstruktioner og tilhørende arealer.

Det betyder, at der ud over stald og lignende gødnings- og ensilageopbevaringsanlæg skal medtages en vurdering af de øvrige faste konstruktioner på arealerne, som ønskes etableret på ejendommen. Der tænkes eksempelvis på nye tilkørselsveje, belysning og afskærmende beplantning.

Imidlertid fastsætter henholdsvis VVM-direktivet og IPPC-direktivet også krav om, at der skal foretages en samlet vurdering af samtlige de elementer, der kan have en påvirkning af omgivelserne. Det betyder, at de elementer i forbindelse med en etablering, udvidelse eller ændring, som skal indgå i den miljømæssige vurdering, og som er flere delmængder af den ansøgning, som kommunalbestyrelsen skal behandle, skal indgå ved myndighedernes samlede vurdering og grundlag for afgørelsen.

Som nævnt ovenfor skal øvrige tilladelser og godkendelser, herunder spildevandstilladelser fortsat skal indhentes efter miljøbeskyttelseslovgivningens regler. For anlæg, der er godkendelsespligtige efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 5 under et særskilt listepunkt - eksempelvis biogasanlæg - er det forudsat, at der fortsat indhentes særskilt godkendelse efter miljøbeskyttelseslovens regler herom.

Opmærksomheden skal henledes på, at andre aktiviteter eller biaktiviteter, der er omfattet af VVM-bekendtgørelsens bilag 1 og 2, fortsat skal vurderes efter VVM-reglerne, jf. bekendtgørelse herom. Heraf følger, at der skal udarbejdes forslag til tillæg til kommuneplanen med klagemulighed til Naturklagenævnet.

Reglerne herom fremgår af bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug § 2, § 6 og § 13.

De godkendelsespligtige aktiviteter efter miljøbeskyttelsesloven, der kan være tilknyttet et husdyrbrug vil efter kommunalreformens ikrafttræden i fremtiden høre under kommunalbestyrelsens kompetence. Der kan derfor let ske den nødvendige samordning af sagsbehandlingen i de tilfælde, hvor der også er krav om en godkendelse efter miljøbeskyttelsesloven.

Samme betragtninger gør sig gældende for de situationer, hvor der skal tages stilling til, om der er tale om at flere anlæg til husdyrproduktion skal godkendes som et samlet anlæg. Det er de situationer, hvor én eller flere landmænd ejer flere anlæg som ikke kan drives uafhængigt af hinanden. I de situationer skal der ske en samlet godkendelse, uanset om det alene er det ene anlæg, der er ansøgt om godkendelse på. Dette er en videreførelse af den praksis, der gælder i dag.

Det er vigtigt at bemærke, at godkendelser efter den nye lov foruden at skulle baseres på en samlet miljøvurdering af bedriftens samlede miljøpåvirkninger i snæver forstand også skal medtage de elementer, der tidligere var indeholdt i en landzonetilladelse. Det vil først og fremmest sige, at kulturmiljø og landskabelige værdier skal indgå i vurderingen af en etablering, udvidelse eller ændring af et husdyrbrug, og at der om nødvendigt også skal fastsættes vilkår til sikring også af disse værdier.

Arealer

Ud over en godkendelse af anlægget skal godkendelsen også indeholde en godkendelse af hele bedriftens arealer og skal, jævnfør nedenfor, angive de eventuelle tredjemandsarealer, hvor husdyrgødning kan afsættes. Det sker ikke alene for at kunne tilgodese vurderingskravene efter VVM-direktivet, hvor det er hele projektet, der er underlagt krav om vurdering. Det sker også i erkendelsen af, at det har været nødvendigt at ændre praksis. Den række af begrænsninger i arealanvendelsen, som førhen enten lå som forudsætning for en afgørelse om, at det ansøgte ikke vurderedes at have en virkning på miljøet, eller som fremgik af VVM-tilladelsen, skal i den nye lov kunne vilkårsfastsættes. Det vil administrativt kunne håndhæves på en klar og gennemskelig måde for landmanden.

Det er de arealer, der drives under samme CVR-nummer, som skal indgå i godkendelsen. Det fremgår af lovens § 15 og det vil sige ejede og forpagtede arealer, idet dog bortforpagtede arealer ikke skal medregnes.

Også aftaler om levering af gylle til udspredning på en anden landbrugsejendom – de såkaldte tredjemandsarealer - skal medtages ved vurderingen af ansøgningen. Tredjemandsarealer skal vurderes konkret, og finder kommunalbestyrelsen, at der er arealer, der ikke kan tåle fuld tilførsel af husdyrgødning – det vil sige fuldt harmonitryk – så kan disse arealer ikke medregnes i godkendelsen.

Kommunalbestyrelsen skal i den forbindelse tage udgangspunkt i det beskyttelsesniveau, som fremgår af Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug og som er uddybende beskrevet i denne vejledning. Det fremgår af lovens § 16, stk. 2.

Lovens § 16, stk. 1 åbner desuden for en anden mulighed, nemlig at tredjemanden selv søger om godkendelse af sine arealer til udspredning af husdyrgødning. Det kan fx være et andet husdyrbrug, der ikke er omfattet af den nye lov eller et plantebrug.

1.1.2 Forbud mod etablering, udvidelse og ændring af husdyrbrug

Efter lovens § 6 er det ikke tilladt at etablere, udvide eller ændre husdyrbrug inden for byzoneområder, sommerhusområder samt en række nærmere definerede områder i landzone. Der gælder ligeledes et generelt forbud mod etablering, udvidelse eller ændring af visse husdyrbrug nærmere end 50 meter fra naboer. Disse regler er en videreførelse § 3 i den tidligere husdyrgødningsbekendtgørelse.

Forbud mod etablering gælder ligeledes inden for nærmere fastsatte afstandskrav til vandindvindingsanlæg, vandløb, offentlig vej, naboskel m.v. jf. lovens § 8. Kommunalbestyrelsen har dog mulighed for at meddele dispensation og fastsætte vilkår i forbindelse hermed eller at påbyde en mere hensigtsmæssig placering, såfremt overholdelse af de nævnte afstande ikke vil sikre tilstrækkeligt mod væsentlige gener eller forurening.

Etablering af husdyrbrug for mere end 15 dyreenheder er ikke tilladt - hverken helt eller delvist – inden for 300 meter fra en række beskyttede naturtyper, jf. lovens § 7. Dette gælder endvidere udvidelser og ændringer af husdyrbrug, der er eller derved bliver større end 15 dyreenheder, hvis udvidelsen eller ændringen medfører forøget ammoniaktab fra anlægget.

1.1.3 Tilladelsesordning for husdyrbrug op til og med 75 dyreenheder

Reglerne om miljøvurdering (VVM) og landzonetilladelser, som gælder efter planloven samt miljøbeskyttelseslovens regler om lokalisering m.v. er med den nye lov smeltet sammen til et forenklet tilladelsessystem. Tilladelsesordningen er beskrevet i vejledningens kapitel 2.

For at lette arbejdet for ansøger samt kommunalbestyrelsens sagsbehandling er der udarbejdet et særligt digitalt skema, som findes på www.husdyrgodkendelse.dk. Ansøgningen kan også indsendes skriftligt på skemaet, der findes som bilag 1 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.

Skemaet indeholder spørgsmål til belysning af beliggenhed i forhold til naboer m.v. (lokalisering), placering af anlægget i forhold til de øvrige bygninger (landzone), i forhold til beskyttede naturtyper (bufferzoner) samt i forhold til en række øvrige naturforhold.

Skemaet bygger på kravene og spørgsmålene fra henholdsvis den tidligere husdyrgødningsbekendtgørelses §§ 3, 4 og 6 og samlebekendtgørelsens anmeldeskema for husdyrbrug.

Anmeldelseskravene i henhold til den tidligere husdyrgødningsbekendtgørelse videreføres i § 29 og § 30 i den nye bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold over 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. Der skal derfor i forbindelse med ansøgning om tilladelse eller efterfølgende

indsendes konstruktionstegninger, jf. denne bekendtgørelses § 29 eller beskrivelser/skitse over anlæggets placering, jf. § 30.

Ansøgning om tilladelse

Ansøgningskemaet udfyldes og indsendes af ansøger.

Kommunalbestyrelsen gennemgår ansøgningen om tilladelse og indhenter eventuelt yderligere relevante oplysninger (oplysninger om lokalisering i forhold til naboer, natur og landskab) samt giver ansøgeren mulighed for at ændre projektet og rette ansøgningen i det omfang det er relevant for at fjerne væsentlige miljøpåvirkninger.

På grundlag af den tilrettede ansøgning vurderer kommunalbestyrelsen om der kan meddeles tilladelse til det ansøgte, herunder om der er behov for at fastsætte skærpede krav ved formulering af konkrete vilkår i tilladelsen.

I situationer, hvor der svares nej på punkter i ansøgningskemaet, skal kommunalbestyrelsen med hensyn til det/disse punkter vurdere påvirkningen af omgivelserne og behovet for at fastsætte skærpede krav i forhold til de gældende generelle regler for husdyrbrug med henblik på at sikre, at husdyrbruget kan indrettes og drives under hensyn til omgivelserne. Vurderingen af påvirkningen af omgivelserne for det/de konkrete punkter følger samme vurdering som husdyrbrug med godkendelsespligt er underlagt.

Hvis kommunalbestyrelsen kan fastsætte konkrete vilkår til husdyrbruget indretning og drift, der sikrer hensynet til omgivelserne, vil der kunne meddeles tilladelse på de pågældende vilkår. Hvis kommunalbestyrelsen ikke kan fastsætte tilstrækkelige vilkår til at sikre hensynet til omgivelserne vedrørende det/de konkrete punkter, kan der ikke meddeles tilladelse til det ansøgte.

1.1.4 Godkendelsesordning for husdyrbrug for mere end 75 dyreenheder

Lovens § 11 og § 12 fastsætter, at der inden etablering, udvidelse eller ændring af et husdyrbrug for mere end 75 dyreenheder skal indgives en ansøgning herom til kommunalbestyrelsen.

Den nye godkendelsesordning gennemfører VVM-direktivet og IPPC-direktivet for så vidt angår husdyrbrug og samler kravene til ansøgning og myndighedsbehandling med de relevante dele fra bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed og planlovens bestemmelser om landzoneregulering.

Ansøgning om godkendelse

Ansøgning om godkendelse af etablering, udvidelse eller ændring for husdyrbrug omfattet af lovens § 11 og § 12 skal fremsendes af ansøger. Ansøgningens oplysningskrav fremgår af bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug. Oplysningskravene fremgår af bilag 2 i bekendtgørelsen og er uddybet i vejledningens kapitel 3.

De store husdyrbrug, jf. lovens § 12, skal udover grundoplysninger og oplysninger om husdyrbrugets anlæg og arealer, anvendelse af bedste tilgængelige teknik og husdyrbrugets affaldsproduktion supplere ansøgningen med en beskrivelse af alternative muligheder, oplysninger i forbindelse med virksomhedens ophør, samt en redegørelse for den indbyrdes sammenhæng mellem ansøgningens faktorer.

For de store husdyrbrug, jf. lovens § 12, er ansøgningen omfattet af krav om offentlighed med henblik på at inddrage offentligheden tidligt og effektivt i beslutningsprocessen.

For at lette arbejdet for ansøger samt kommunalbestyrelsens sagsbehandling er der fastsat krav om, at ansøgningen udarbejdes ved hjælp af et digitalt ansøgningssystem, hvor vurderingen af overholdelse af de fastlagte beskyttelsesniveauer for ammoniak, lugt, fosfor og nitrat beregnes automatisk, jf. bilag 3 til bekendtgørelsen om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug. Ansøgningssystemet er opbygget således, at ansøger alene vil skulle indsende oplysninger, der er relevante for det pågældende husdyrbrug.

Ansøgningen skal ske igennem det digitale system Miljøministeriet stiller til rådighed, eller igennem et digitalt system med en anden brugerflade, der anvender de samme beregningsmodeller, referencekort m.v. jf. § 5 og bilag 4 i bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.

Ansøgningssystemet vil på grundlag af de indtastede oplysninger automatisk hente de relevante kortværk samt foretage obligatoriske beregninger i forhold til de fastsatte beskyttelsesniveauer. Disse oplysninger vil således være tilgængelige for ansøger og skal indgå i ansøgningen. Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.

Kommunalbestyrelsen skal vurdere rigtigheden af oplysningerne i den indsendte ansøgning og, i det omfang det er relevant, indhente yderligere oplysninger. På dette grundlag skal kommunalbestyrelsen foretage en vurdering af om det ansøgte husdyrbrug har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forurening ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og om husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelsernes sårbarhed og kvalitet. Dette er nærmere beskrevet i kapitel 4.

Hvis kommunalbestyrelsen vurderer, at det ansøgte husdyrbrug ikke er foreneligt med hensynet til omgivelserne, skal der fastsættes skærpede krav ved formulering af konkrete vilkår til husdyrbrugets indretning og drift, der sikrer hensynet til omgivelserne.

Kommunalbestyrelsens udkast til afgørelse er omfattet af krav om offentlighed. På grundlag af udkast til afgørelse og offentlighedens bemærkninger træffer kommunalbestyrelsen afgørelse i sagen. Der henvises herom til kapitel 6.

Vurderingen af ansøgningen

Intentionen bag Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er, at specielt anvendelsen af bedste tilgængelige teknologi og en skærpet indsats overfor lugtgener og ammoniaktabet fremmes.

Det fremgår af lovens § 19, at kommunalbestyrelsen skal tage hensyn til miljøbelastningen og forureningsbelastningen overfor omgivelsernes sårbarhed. Det skal ske ved en vurdering af, hvor produktionen mest hensigtsmæssigt kan finde sted, når der foreslås valg af placering, hvilke forureningsbegrænsende foranstaltninger, der ud fra en proportionalitetsbetragtning bør indarbejdes, etc. Disse principper er en videreførelse af tilsvarende principper i miljøbeskyttelseslovgivningen. Principperne skal ikke alene indgå ved kommunalbestyrelsens vurdering af ansøgningen om etablering, men også i forbindelse med udvidelse eller ændring af et allerede lokaliseret husdyrbrug. Principperne skal lægges til grund for både tilladelser efter lovens § 10 og godkendelser efter henholdsvis § 11 og § 12.

Som led i forenklingsarbejdet og til støtte ved vurderingen af de overordnede principper, er det i lovens § 20, § 21 og § 22 fastsat, at både husdyrbrugeren og kommunalbestyrelsen i den samlede vurdering også skal indtænke konsekvenserne af skærpede forureningskrav i forhold til naboer og beskyttede naturområder og krav i forhold til beskyttelse af de landskabelige hensyn.

Det gælder lokaliseringer i nærhed af naboer, jf. lovens § 20 om lokalisering, og er en videreførelse af de krav, der tidligere var indeholdt i en lokaliseringsgodkendelse, og omhandler krav om bl.a. vilkårsfastsættelse for lugt-, støj-, støv-, flue og affaldsgener. Som noget nyt skal kommunalbestyrelsen medtage eventuelle gener fra lys.

Det gælder også for udvidelser og ændringer af husdyrbrug, som er beliggende i eller indenfor 300 meter til de beskyttede naturområder, der er omfattet af lovens § 7. Her gælder bl.a. det skærpede krav, at der ved en ændring eller en udvidelse af husdyrbruget ikke må give anledning til en øget ammoniakfordampning fra anlægget med ammoniak, jf. § 21.

Det gælder som noget nyt også placeringer efter lovens § 22 i det åbne land, som er en videreførelse af planlovens landzonebestemmelser.

Herved fastsættes ikke alene krav til de forureningsreduktioner, som både ansøger og kommunalbestyrelsen skal inddrage ved vurdering, der indgår også en vurdering af placeringer, som kan medføre en uhensigtsmæssig placering i landskabet.

Både ansøger og kommunalbestyrelsen kan herefter i én og samme arbejdsgang vurdere den samlede placering og de samlede gener og forureningsforhold i projektet i forhold til de vilkår, der skal stilles. Dette gælder både for tilladelser efter lovens § 10 og godkendelser efter lovens § 11 og § 12.

Af § 19, stk. 1, nr. 1, fremgår, at husdyrbruget skal have medinddraget BAT i deres vurdering. Det gælder ikke alene en videreførelse af princippet om BAT for IPPC-husdyrbrug, men også husdyrbrug, der skal tillades efter reglerne i § 10, samt husdyrbrug, der skal godkendes efter reglerne i § 11 og § 12.

§ 19 sikrer tillige at husdyrbrug ikke etableres, udvides eller ændres uden at det sker under varetagelse af hensynet til omgivelsernes sårbarhed og kvalitet og i overensstemmelse med internationale forpligtelser. Herunder sikring af sårbarhed og kvalitet i de landskabelige bevaringsværdier, jf. § 2, stk. 1, nr. 7 og 8, ud fra f.eks. et æstetisk, kulturhistorisk eller geologisk synspunkt.

Loven indebærer, at der skal gives én samlet godkendelse til anlægget og bedriftens samlede arealer, herunder de arealer hvor husdyrgødningen spredes.

Arealgodkendelser omfatter alle arealer under bedriften. Indgår der i driften af et husdyrbrug flere anlæg med tilhørende arealer, som drives under samme CVR-nummer, indgår samtlige de ejede og forpagtede arealer, der indgår i bedriften, ved en vurdering af miljøbelastningen. Kommunalbestyrelsen foretager således en samlet vurdering af de omfattede arealer, herunder arealer, der er udpeget som særlig sårbare eller beskyttet efter anden lovgivning. Husdyrbrugeren har herefter en samlet vurdering af bedriftens arealer. Ved senere udvidelser eller ændringer på et andet anlæg, som drives under samme CVR-nummer vil det således alene være nødvendigt for

myndigheden at undersøge, om ændringen kan indeholdes i den allerede givne arealgodkendelse, eller om denne på visse punkter skal justeres.

I bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug fastsat en regel om, at i de tilfælde, hvor en bedrifts arealer er beliggende i en anden kommune end den, hvor anlægget ligger, er den godkendende kommunalbestyrelse forpligtiget til at foretage en høring af kommunalbestyrelsen i den kommune, hvori arealerne ligger. Høringsresultatet skal indarbejdes i tilladelsen eller godkendelsen. Herved tilgodeses de restriktioner, der måtte være fastsat i nabokommunen i form af udpegninger af arealer eller andre restriktioner, som denne kommune er ansvarlig for at administrere.

Udskiftningen af bedriftens udbringningsarealer og udskiftning af markarealer hos tredjemand til udbringning af husdyrgødning skal anmeldes til kommunen. Nye arealer kan herved erstatte arealer i den allerede meddelte godkendelse, hvis kommunalbestyrelsen vurderer, at de nye arealer har mindst samme omfang, og ikke er mere sårbare. Anmeldelse af udskiftning af udbringningsarealer skal senest fremsendes til kommunen før planårets begyndelse 1. august. Kommunalbestyrelsen skal inden 1. oktober tilkendegive, om de anmeldte arealer kan betragtes som mere sårbare end de udbringningsarealer, der skal udskiftes. Anmeldeordningen træder i stedet for en screening af arealerne, hvorfor kommunalbestyrelsen skal have den fornødne tid til at vurdere, om der skiftes fra mindre til mere sårbare arealer.

1.1.5 Beskyttelsesniveau for ammoniak, lugt, fosfor og nitrat

Med henblik på et ensartet fagligt beslutningsgrundlag for beskyttelsesniveauet for ammoniak, lugt og fosforoverskud og nitrat er der til bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug med hjemmel i § 34 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug udarbejdet et bilag 3, som fastsætter de kriterier, der skal lægges til grund ved fastlæggelsen af beskyttelsesniveauet.

Det fremgår af bekendtgørelsens § 5, at ansøgningseskemaerne for godkendelser efter lovens § 11 og § 12 skal udarbejdes på baggrund af det beskyttelsesniveau, der fremgår af bilag 3, og som er uddybet i denne vejledning.

Visse beskyttelsesniveauer er defineret ud fra konsekvenserne af den enkelte udvidelse, hvor det præcist er angivet, hvor stor en merbelastning, der vurderes at kunne give en væsentlig påvirkning af miljøet. Husdyrbrug kan dog i løbet af en årrække foretage flere udvidelser med få års mellemrum, hvor de enkelte udvidelser isoleret set ikke giver en væsentlig påvirkning af miljøet, men hvor udvidelserne samlet set vil kunne give en væsentlig påvirkning af miljøet.

For at imødegå, at der foretages flere udvidelser med få års mellemrum, hvor de enkelte udvidelser isoleret set ikke giver en væsentlig påvirkning af omgivelserne, men hvor udvidelserne samlet set vil kunne give en væsentlig påvirkning, er det fastsat, at alle etableringer, udvidelser og ændringer, som gennemføres, eller som der er ansøgt om, skal miljøvurderes samlet. Miljøvurderingen af flere udvidelser gennemført med få års mellemrum vil derfor skulle vurderes som en samlet udvidelse. Udvidelser, som gennemføres i perioden 2007-2009/2010, skal medregnes i de miljøvurderinger, der skal foretages efter vand- og naturplanerne ifølge miljømålsloven, som foreligger efter 2010. Der fastsættes dog en grænse på 8 år for, hvor lang en tidshorisont etableringer, udvidelser og ændringer skal miljøvurderes samlet. Det vil i praksis betyde, at fra den 1. januar 2015 vil det ikke længere være alle etableringer, udvidelser og

ændringer siden 1. januar 2007, der skal miljøvurderes samlet, men etableringer, udvidelser og ændringer de seneste 8 år inklusiv det ansøgte.

Tredjemands arealer indgik i amternes sagsbehandling i forbindelse med en VVM-vurdering af et husdyrprojekt. Tredjemandsarealer omfatter arealer, der ejes eller drives af en anden end husdyrbrugeren, og hvorpå der med denne er indgået en aftale om at måtte udsprede husdyrgødning fra det tilladelseskrævende eller godkendelsespligtige husdyrbrug.

Det er hensigten, at tredjemands arealer fortsat skal kunne indgå ved vurderingen af en etablering, udvidelse eller ændring af et husdyrbrug. Det er imidlertid ikke muligt i en miljøgodkendelse af et husdyrbrug at fastsætte vilkår, der kan håndhæves overfor en anden person (tredjemand) end den driftsansvarlige for det tilladelseskrævende eller godkendelsespligtige anlæg. Tredjemands arealer kan derfor kun indgå i miljøvurderingen af ansøgningen, såfremt de generelle regler, inklusiv harmonireglerne, er tilstrækkelige til at hindre en væsentlig påvirkning af miljøet. Der kan dog fastsættes vilkår om den overførte mængde husdyrgødning, og på hvilke arealer husdyrgødningen må udbringes.

Med loven er der desuden mulighed for, tredjemand kan ansøge om godkendelse af sine arealer.

1.2 Anden lovgivning

Reglerne i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug erstatter ikke regler i medfør af anden lovgivning, herunder miljømålsloven, planloven – bortset fra som nævnt VVM og visse landzonebestemmelser - og naturbeskyttelsesloven.

Som udgangspunkt vil der med de fastsatte beskyttelsesniveauer for ammoniak, fosfor og nitrat være taget hensyn til naturområder. Det er således forventningen, at der i langt hovedparten af ansøgninger om miljøgodkendelse ikke vil være behov for at stille supplerende vilkår.

Vand- og Naturplaner

Når vand- og naturplanerne foreligger, vil der være tilvejebragt et endnu mere målrettet og præcist grundlag for kommunerne for at vurdere husdyrbrugenes belastning af det omgivende miljø med ammoniak, nitrat og fosfor. I planerne fastsættes de miljømål, der skal opnås i de enkelte vand- og naturområder, og de typer af indsatser, der skal gøres for at leve op til målene.

I tiden indtil planerne foreligger, inddrager kommunerne al tilgængelig viden om natur- og miljøtilstanden i sagsbehandlingen, herunder den viden, der på tidspunktet for godkendelsen er tilgængelig i forbindelse med udarbejdelse af vand- og naturplanerne og de opfølgende kommunale handleplaner med henblik på at undgå, at etablering, udvidelse eller ændring af et husdyrbrug giver anledning til en miljøbelastning, der vil indebære en væsentlig risiko for, at natur- og miljømålene ikke kan sikres eller genoprettes i det pågældende område. De nærmere forudsætninger for denne vurdering er beskrevet i kapitel 3.

Internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter

Kommunalbestyrelsen skal også foretage en konsekvensvurdering med henblik på at påse, at der ikke gives tilladelse eller godkendelse til aktiviteter, der er i strid med bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter. F.eks. må der ikke gives tilladelse eller godkendelse, hvis internationale naturbeskyttelsesområders udpegningsgrundlag påvirkes negativt. Der henvises til vejledning om

administration af internationale beskyttelsesområder.
<http://www2.skovognatur.dk/natur/vejledfinal.pdf>

I de internationale naturbeskyttelsesområder (Natura 2000-områderne) skal der sikres eller genoprettes en gunstig bevaringsstatus for de forskellige arter og naturtyper, som det enkelte område er udpeget for. Dette har også betydning for planer og tilladelser for aktiviteter uden for områder, hvis aktiviteterne forventes at medføre en påvirkning ind i områderne.

Efter habitatdirektivets artikel 12 og 13 er en række dyre- og plantearter strengt beskyttede. En tilladelse eller godkendelse må ikke kunne beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er listet i habitatdirektivets bilag IV,a eller ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV,b.

Som led i sagsbehandlingen skal kommunalbestyrelsen vurdere om merbelastning med ammoniak, nitrat og fosfor vil skade yngle- og rasteområder for de strengt beskyttede arter på direktivets bilag IV. Der henvises til vejledning om beskyttede dyre- og plantearter - habitatdirektivets artikel 12, 13 og 16 (under udarbejdelse).

Når der i medfør af miljømålsloven og skovloven foreligger vand- og Natura 2000 planer og Natura 2000 skovplaner, der fastlægger specifikke miljømål, og indsatsprogrammer i overensstemmelse med Vandrammedirektivet og Habitatdirektivet, skal disse lægges til grund for Kommunalbestyrelsens vurdering af ansøgninger om miljøgodkendelse af husdyrbrug. Udpegningen er bindende for myndighederne, og der er i bl.a. planloven, miljømålsloven, naturbeskyttelsesloven og skovloven fastsat regler med henblik på - passivt og aktivt - at beskytte de internationale naturbeskyttelsesområder mod forringelser og væsentlige forstyrrelser samt skabe grundlag for at iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger.

Fredning af krybdyr, padder, fisk, hvirvelløse dyr, planter m.v.

En række arter er fredede i henhold til naturbeskyttelseslovens § 30 efter bekendtgørelse om fredning af krybdyr, padder, fisk, hvirvelløse dyr, planter m.v. (Bekendtgørelse nr. 430 af 2. juni 2002) mod indsamling, beskadigelse mm. Arter som optræder på bekendtgørelsens lister eller arter som er opført på den såkaldte rødliste over sårbare og truede arter bør indgå med vægt i vurderingen af om en merbelastning med ammoniak vil skade deres levesteder og forekomst.

§ 3 beskyttede naturtyper

Naturbeskyttelseslovens § 3 er udtryk for en generel samfundsmæssig interesse i at bevare naturtilstanden i de beskyttede naturtyper m.v. Der kan i særlige tilfælde gives dispensation fra bestemmelsen. Myndigheden skal foretage en konkret vurdering af en ansøgning om dispensation til en foranstaltning, som vil ændre naturtilstanden.

Naturbeskyttelsesloven indeholder blandt andet regler for en række nærmere fastlagte beskyttede naturområder – generelt beskyttede naturtyper i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3, fredede områder, bygge- og beskyttelseslinier m.v. En del af naturbeskyttelseslovens § 3 områder er omfattet af den natur, der skal beskyttes i henhold til Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Ved vurdering af ansøgninger om tilladelse eller godkendelse har kommunalbestyrelsen mulighed for at inddrage de § 3 områder, der ikke er omfattet af Lov om miljøgodkendelse. Efter naturbeskyttelsesloven må der ikke uden dispensation ske aktiviteter ud over de forhold reglerne i loven tager hensyn til, som vil føre til tilstandsændringer i et § 3 område. Dette gælder for alle § 3 områder, også områder der påvirkes af tilladelses- og godkendelsespligtige husdyrbrug.

Kommunalbestyrelsen administrerer naturbeskyttelseslovens regler vedr. § 3 områder. Der henvises til vejledning om naturbeskyttelseslovens § 3 (under udarbejdelse)

Fredninger

Fredninger kan gennemføres til at varetage alle de formål, som naturbeskyttelsesloven indeholder, dvs. beskyttelse af dyr og planter og deres levesteder, landskab og kulturhistorie, ligesom en fredning kan fastsætte bestemmelser om forbedring og genopretning af naturen. Endvidere kan fredninger regulere folks adgang til at færdes i naturen.

Ved behandlingen af ansøgninger om etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbrug skal det undersøges, om det ansøgte ligger i et fredet område. Hvis det er tilfældet, vurderer kommunalbestyrelsen, om det ansøgte vil være i strid med den konkrete fredning.

Kapitel 2 Tilladelsesordning

Kommunalbestyrelsen kan meddele tilladelse til etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbrug for mere end 15 dyreenheder og op til og med 75 dyreenheder. Det følger af lovens § 10. Pelsdyrproduktioner omfattes af reglerne allerede fra 3 dyreenheder.

Etableringen, udvidelsen eller ændringen skal samtidig eller efterfølgende anmeldes til kommunalbestyrelsen, hvis den er omfattet af §§ 29-30 i husdyrgødningsbekendtgørelsen. Det gælder for alle husdyrbrug op til og med 75 dyreenheder. Ansøgeren kan således vente med at anmelde byggeriet eller etablering, udvidelse eller ændring af dyreholdet, jf. §§ 29 eller 30 indtil ansøgningen om tilladelse er behandlet. En samtidig anmeldelse vil dog kunne underbygge ansøgningen om tilladelse, og således medvirke til en hurtig sagsbehandling.

Etablering af et husdyrbrug i denne størrelseskategori må ikke ske uden kommunalbestyrelsens forudgående tilladelse, jf. lovens § 10, stk. 2. Det samme gælder udvidelse eller ændring af et allerede eksisterende husdyrbrug, der betyder at grænsen på 15 dyreenheder overskrides. Udvidelse eller ændring af et allerede eksisterende husdyrbrug må heller ikke ske uden kommunalbestyrelsens forudgående tilladelse, hvis udvidelsen eller ændringen kan indebære forøget forurening eller andre virkninger på miljøet.

I den sammenhæng skal det understreges, at der er tale om et bredt miljøbegreb, hvor der skal ses på virkninger på miljøet i bred forstand. Det er således ikke tilstrækkeligt, at vurdere om udvidelsen eller ændringen kan medføre en forøget forurening, men også om det kan have indvirkning på eksempelvis natur og landskab. I lovens formålsparagraf, § 1, er de hensyn, der skal varetages i forbindelse en tilladelse til husdyrbrug, fastlagt.

Vurderingen af om en udvidelse eller en ændring af et husdyrbrug kan medføre forøget forurening eller andre (negative) virkninger på miljøet skal således fortages, også selvom der kan konstateres en eller flere positive virkninger på miljøet i form af begrænsning i forurening ved udvidelsen eller ændringen sammenlignet med den tidligere drift.

Da udvidelser eller ændringer af husdyrholdet er aktiviteter, der som nævnt kan kræve en forudgående tilladelse, må det ved henvendelser om anmeldelse, byggetilladelser, udstykning og lignende altid overvejes, om der samtidig er tale om en etablering, udvidelse eller ændring af et husdyrhold der kræver tilladelse eller godkendelse efter lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug.

Der kræves tilladelse til beliggenhed og udformning af driftsbygninger, der opføres uden tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesarealer.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at ansøgninger om etablering af boliger, detailsalg, vindmøller og lignende på husdyrbrug ikke reguleres efter loven, men reguleres efter planlovens § 35, jf. dog § 36.

2.1 Ansøgning om tilladelse

Ansøgning om tilladelse til at etablere, ændre eller udvide en husdyrproduktion op til og med 75 dyreenheder sker ved at sende et udfyldt og underskrevet skema vedlagt de krævede kortværk til

kommunen. Skemaet fremgår af bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse af husdyrbrug, bilag 1 (benævnes i det følgende som skemaet).

Skemaet er tilgængeligt elektronisk på www.skovognatur.dk/emne/landbrug og kan udfyldes og fremsendes til kommunen elektronisk. I forbindelse med skemaet findes en kort introduktion i hvordan skemaet udfyldes. Skemaet kan også udfyldes og fremsendes til kommunen i papirform.

Langt hovedparten af de oplysninger, der skal anvendes for at kunne besvare de spørgsmål om miljø, natur, landskab og naboer i ansøgningen, kan indhentes på Internettet på Danmarks Miljøportal. Miljøportalens internetadresse er: <http://miljoportal.dk>

2.2 Vurdering af ansøgning om tilladelse

Når kommunen har modtaget en ansøgning om tilladelse til et husdyrbrug op til og med 75 dyreenheder, skal kommunen undersøge, om de afgivne oplysninger er i overensstemmelse med de oplysninger, kommunen selv har.

Stemmer de afgivne oplysninger ikke overens med kommunens oplysninger bør kommunen rette henvendelse til ansøger og orientere om de korrekte oplysninger.

På baggrund ansøgningen, eventuelt efter der er bragt overensstemmelse mellem ansøgers og kommunens oplysninger, vurderer kommunen om det ansøgte må antages ikke at kunne få væsentlig indvirkning på miljøet, eller om det må antages at kunne få en væsentlig indvirkning på miljøet for så vidt angår et eller flere forhold.

Kommunen skal ved vurderingen af ansøgningen sikre sig, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Det fremgår af lovens § 19.

Der er i loven lagt op til, at ansøger selv skal tage hensyn til miljøbelastningen og forureningsbelastningen i forhold til omgivelsernes sårbarhed. Det skal ske ved en vurdering af, hvor produktionen mest hensigtsmæssigt kan finde sted, når der foreslås valg af placering, hvilke forureningsbegrænsende foranstaltninger, der ud fra en proportionalitetsbetragtning bør indarbejdes, etc. I praksis vil det ofte ske i dialog med kommunen.

Når det gælder kravet om anvendelse af bedste tilgængelige teknik for husdyrbrug der skal have tilladelse, er udgangspunktet at den generelle regulering er tilstrækkelig, når der ikke er særlige forhold i forbindelse med beliggenheden. Det vil sige, at husdyrbruget overholder den til enhver tid gældende husdyrgødningsbekendtgørelse (bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v.), som fastsætter minimumskrav til indretning af stalde, kapacitet af gødningsopbevaringsanlæg, krav til opbevaring af gødning, ensilage, spildevand m.v., krav til indretning af afløb og til drift samt vedligeholdelse.

Herudover er udgangspunktet, at det ansøgte ikke vil have en væsentlig virkning på miljøet, hvis der kan svares "ja" til alle 10 spørgsmål om miljø, natur, landskab og naboforhold i skemaet. Det betyder, at det ansøgte overholder alle forbudsbestemmelser i lovens kapitel 2, og overholder

afstandskrav i forhold til beskyttet natur, samt at de anvendte oplande ikke medfører behov for skærper af de generelle regler.

Der kan desuden i den konkrete sag være forhold, der ikke kan afspejles i skemaform. Det gælder særligt de mere skønsprægede forhold, som fx landskabshensyn, markante ændringer af bygninger, meget store byggerier og hensyn til bevaringsværdige bygninger og bygningsmiljøer.

Der henvises til lovens § 9 om skærpelse, når afstandskravene ikke vil sikre tilstrækkeligt mod væsentlige gener eller forurening.

Det kan indebære, at kommunen ud fra en konkret vurdering kun kan tillade det ansøgte med en række nærmere konkrete vilkår, eller meddele afslag.

Hvis der må svares "nej" til et eller flere af de 10 spørgsmål om miljø, natur, landskab og naboforhold, vurderes der at være en risiko for, at det ansøgte kan medføre en væsentlig virkning på miljøet.

Det skal dog understreges, det ikke nødvendigvis betyder, at projektet så ikke kan lade sig gøre. Kommunen må foretage en konkret vurdering vedrørende de punkter, hvor der svares "nej", og om nødvendigt foreslå at ansøgningen ændres, således det ansøgte ikke vil medføre en væsentlig virkning på miljøet, eller fastsætte vilkår i tilstrækkeligt omfang. Der kan derefter eventuelt meddeles en tilladelse på særlige vilkår.

Der er i bilag 5 angivet, hvilket beregningsgrundlag, der skal anvendes ved denne vurdering. Til vurderingen kan ansøgningssystemet, der er stillet til rådighed på www.husdyrgodkendelse.dk, anvendes.

Kommunalbestyrelsens afvejning af beskyttelsesinteresser, erhvervsmæssige interesser, byudviklingsinteresser m.v. i kommuneplanen er sammen med de stedlige forhold et vigtigt grundlag til at kunne foretage dette konkrete skøn. Som udgangspunkt bør kommune søge at sikre at også husdyrbrug på op til og med 75 dyreenheder ligesom større husdyrbrug gives så stor en investeringssikkerhed som muligt ved at sørge for, at det ansøgte ikke er i modstrid med kommuneplanen og den øvrige planlægning. Samtidig bør kommunalbestyrelsen konkret skønne, om ønsket om at skabe og bevare åbne landskaber, at beskytte og udvikle naturen, herunder også den lokale natur vil kunne blive tilsidesat af det ønskede projekt og om det vil hindre eller gøre det meget vanskeligt at realisere den planlagte udvikling i kommunen af eksempelvis tekniske anlæg.

Kravet om anvendelse af bedste tilgængelige teknik gælder også for husdyrbrug under 75 dyreenheder. Ansøgningsskemaet indeholder ikke spørgsmål om, hvilken teknik der anvendes på husdyrbruget, men det forudsættes at husdyrbruget overholder den til enhver tid gældende husdyrgødningsbekendtgørelse (bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v.), som fastsætter minimumskrav til indretning af stalde, kapacitet af gødningsopbevaringsanlæg, krav til opbevaring af gødning, ensilage, spildevand m.v., krav til indretning af afløb og til drift samt vedligeholdelse. Bekendtgørelsen indeholder også harmoniregler.

2.3 Afgørelse om tilladelse

Når kommunen har sikret sig, at husdyrbruget kan indrettes og drives under hensyn til omgivelserne, og at det ansøgte dermed må antages ikke at kunne få en væsentlig virkning på miljøet, kan kommunen meddele tilladelse til det ansøgningen med det indhold, den har fået efter tilpasning i dialog mellem kommunen og ansøger.

Vurderer kommunen, at den ønskede etablering, udvidelse eller ændring af et husdyrbrug vil kunne få væsentlige virkninger på miljøet, som ikke kan afbødes ved ændring eller vilkår, vil det ansøgte ikke kunne gennemføres efter tilladelsesordningen, jf. lovens § 10. I sådanne tilfælde skal kommunalbestyrelsen meddele afslag. Ansøger har mulighed for at søge om miljøgodkendelse efter lovens § 11. Kommunen vil dog aldrig kunne garantere, at ansøgningen vil blive imødekommet efter dette regelsæt, som bl.a. indebærer videre oplysningskrav og en prøvelse i forhold til det fulde beskyttelsesniveau.

For så vidt angår skemaets spørgsmål om miljø, natur, landskab og naboforhold er der forhold, der særligt vedrører husdyrbrugets påvirkning med næringsstoffer. Det drejer sig om spørgsmål nr. 3, 6 og 7 i skemaet.

For så vidt angår spørgsmål nr. 3: "Ligger anlæggene mere end 300 meter fra de beskyttede naturtyper?" gælder følgende vedrørende husdyrbrugets ammoniakpåvirkning:

- Etablering af husdyrbrug i – eller inden for 300 meter fra beskyttede naturtyper (bufferzone I) er ikke tilladt.
- Hvis kommunalbestyrelsen vil tillade en udvidelse eller ændring af et eksisterende husdyrbrug på maksimalt 75 dyreenheder i - eller inden for 300 meter fra beskyttede naturtyper, må ammoniaktabet fra stald og lager ikke forøges.

Beskyttede naturtyper er, jf. lovens § 7:

- højmoser,
- lobeliesøer,
- heder over 10 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder,
- overdrev over 2,5 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 ha og beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder,
- hede, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder,
- overdrev, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder, eller
- ammoniakfølsomme søer, herunder kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger og brunvandede søer og vandhuller, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder.

For så vidt angår spørgsmål nr. 6: "Ligger udbringningsarealerne uden for nitratklasserne 2 og 3?" gælder følgende vedr. husdyrbrugets nitratpåvirkning:

- Hvis kommunalbestyrelsen vil tillade et husdyrbrug på maksimalt 75 dyreenheder med udspretningsarealer beliggende i nitratklasse 2 må husdyrtrykket maksimalt være på 65 % i forhold til det generelle harmonikrav.

- Hvis kommunalbestyrelsen vil tillade et husdyrbrug på maksimalt 75 dyreenheder med udspretningsarealer beliggende i nitratklasse 3 må husdyrtrykket maksimalt være på 50 % i forhold til det generelle harmonikrav.

For så vidt angår skemaets spørgsmål nr. 7: ”Ligger udspretningsarealerne uden for lavbundsarealer og drænede lerjorde med fosfortal >6, der afvander til Natura 2000-områder overbelastet med fosfor?” gælder følgende vedrørende husdyrbrugets fosforpåvirkning:

- Hvis kommunalbestyrelsen vil tillade et husdyrbrug på maksimalt 75 dyreenheder med udspretningsarealer beliggende i oplande til Natura 2000 områder, der er overbelastet med fosfor må fosforoverskuddet ikke øges uanset fosfortal. Dette gælder dog alene for lavbundsarealer. Er fosforoverskuddet i før-situationen negativ er der kun krav om fosforbalance i efter-situationen.
- Hvis kommunalbestyrelsen vil tillade et husdyrbrug på maksimalt 75 dyreenheder med udspretningsarealer på drænet lerjord og med fosfortal >6 beliggende i oplande til Natura 2000 områder, der er overbelastet med fosfor, stilles der krav om fosforbalance på det pågældende udbringningsareal.

Lavbundsarealer er arealer der ligger lavt i forhold til recipienten, og hvor der er permanent højtstående grundvand. Kravet om, at fosforoverskuddet ikke må forøges på lavbundsarealer, gælder dog kun lavbundsarealer, der detailafvandes ved dræning eller grøftning, og som har et lavt indhold af jern vurderet ud fra okkerklassificeringen, dvs. okkerklasse I.

Frist for udnyttelse og bortfald af tilladelsen

Der skal fastsættes en frist for udnyttelse af tilladelsen, hvor det fremgår, at tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden for udløbet af fristen. Fristen bør normalt ikke fastsættes til senere end 2 år fra meddelelsens dato. Det betyder, at etableringen, udvidelsen eller ændringen skal være gennemført inden for det fastsatte tidsrum.

Hvis udnyttelsen af tilladelsen ophører helt eller delvist i 3 på hinanden følgende år, bortfalder den del, der ikke har været udnyttet de seneste 3 år. Det vil fx omfatte et husdyrbrug der har tilladelse til 70 dyreenheder, og som i 3 år i træk ikke har nogen husdyr eller kun et noget mindre antal end tilladt. Hvis husdyrbruget på et senere tidspunkt igen vil op på 70 dyreenheder, må der søges om tilladelse igen. Det gælder kun for større fravigelser eller ophør af udnyttelsen – ikke for fravigelser, der skyldes naturlige produktionsudsving.

2.4 Offentlighed

Nabohøring

Selv om udvidelsen eller ændringen vurderes ikke at kunne påvirke miljøet væsentligt, kan det have betydning for naboer eller andre berørte. Derfor er der krav om nabohøring forud for meddelelse af tilladelse, jf. § 56, stk. 1. Det gælder dog ikke, hvis det ansøgte er af underordnet betydning, jf. § 56, stk. 2. I øvrigt gælder forvaltningslovens almindelige regler om partshøring, som i alle andre sager, hvor en myndighed træffer en afgørelse.

Nabohøringen erstatter ikke offentliggørelse af, at myndigheden har meddelt en tilladelse, og i den forbindelse vurderet at det ansøgte ikke vil medføre en miljøpåvirkning. Se nærmere herom i Kapitel 5 om offentlighed.

Offentlighed

Afgørelsen om at meddele en tilladelse efter § 10 skal offentliggøres, jf. § 55, stk. 1 og 5. Se nærmere i vejledningens kapitel 5 om inddragelse af offentligheden.

Klage

Afgørelsen skal indeholde klagevejledning.

Kommunalbestyrelsens afgørelser kan på klages af afgørelsens adressat, miljøministeren, og enhver, der har individuel, væsentlig interesse i sagens udfald, samt Sundhedsstyrelsen. Det følger af § 84. Endvidere er en række foreninger og organisationer klageberettigede. Disse er opremset i § 85 - § 87.

Afgørelserne kan påklages til Miljøklagenævnet, jf. § 76. Klagefristen er 4 uger fra afgørelsen er offentliggjort, jf. § 79. Et projekt kan godt igangsættes, selvom der klages over afgørelsen, med mindre Miljøklagenævnet tillægger klagen opsættende virkning for projektet. Det følger af § 81, stk. 1. Det skal dog bemærkes, at Miljøklagenævnet ved sin behandling kan ændre eller ophæve en tilladelse, godkendelse eller dispensation.

En tilladelse, der indeholder vilkår til sikring af de landskabelige værdier, jf. § 27, stk. 1, nr. 3, eller vilkår om placering af gyllebeholdere, jf. § 27, stk. 2, har dog opsættende virkning med mindre Miljøklagenævnet bestemmer andet.

Se også bestemmelsen i § 80 om visse undtagelser vedrørende klage over påbud eller forbud efter § 39 eller § 42, eller over en afgørelse efter § 50 eller § 51, m.v.

2.5 Anden lovgivning

En tilladelse til husdyrproduktion til og med 75 DE efter reglerne i lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug fritager ikke fra krav om tilladelse, godkendelse, dispensation efter anden lovgivning. Der henvises til afsnit 1.2.

Kapitel 3 Ansøgning om miljøgodkendelse

Inden etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbrug mere end 75 dyreenheder skal der indgives en ansøgning om miljøgodkendelse til kommunalbestyrelsen. Ansøgningen skal behandles af kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor husdyrbrugets anlæg ligger eller planlægges etableret. Det er kommunalbestyrelsen, der træffer afgørelse om godkendelse.

Ansøgningen udfærdiges og fremsendes af ansøger. Ansøgningen omfatter en miljøredegørelse for den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbruget. Miljøredegørelsen består af en række generelle og miljømæssige oplysninger om husdyrbrugets anlæg og arealer. Miljøredegørelsen skal indeholde beregninger af miljøpåvirkningen fra anlæg og udbringningsarealer på omgivelserne. Der skal redegøres for husdyrbrugets gene- og forureningsforhold og husdyrbrugets påvirkning af omgivelsernes sårbarhed og kvalitet. Endvidere skal der redegøres for anvendelsen af bedste tilgængelige teknik. Endelig omfatter miljøredegørelsen et ikke-teknisk resumé. Ansøgninger om miljøgodkendelser, jf. lovens § 12, skal offentliggøres med henblik på at inddrage offentligheden tidligt og effektivt i beslutningsprocessen. Dette er nærmere beskrevet i kapitel 6.

På grundlag af landmandens ansøgning og herunder udfærdigelse af miljøredegørelse foretager kommunalbestyrelsen en vurdering af de forskellige påvirkninger fra husdyrbrugets anlæg og udbringningsarealer med henblik på at vurdere, om husdyrbruget indebærer væsentlige virkninger på miljøet og om husdyrbruget kan drives og indrettes på en sådan måde, at hensynet til omgivelserne tilgodeses. Dette er nærmere beskrevet i kapitel 4.

På grundlag af vurderingen af de forskellige påvirkninger fra husdyrbrugets anlæg og udbringningsarealer fastsætter kommunalbestyrelsen relevante konkrete vilkår for husdyrbruget. Herefter foretager kommunalbestyrelsen en samlet konkluderende vurdering af, om miljøgodkendelse af ansøgningen på de pågældende vilkår vil medføre en væsentlig virkning på miljøet. Kommunalbestyrelsens udkast til godkendelse med eventuelle vilkår sendes sammen med ansøgning, ansøgers miljøredegørelse samt kommunens miljøvurdering i høring, inden kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om at meddele tilladelse. Efter behandling af resultaterne fra nabohøringen træffer kommunalbestyrelsen afgørelse i sagen. Dette er nærmere beskrevet i kapitel 5 og 6.

Ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrbrug, der ikke tidligere er godkendt, omfatter miljøgodkendelsen hele husdyrbruget. Det betyder, at ansøgningen om miljøgodkendelse omfatter både det eksisterende husdyrbrug og den ønskede etablering, udvidelse og/eller ændring af husdyrbruget. Kommunalbestyrelsen skal foretage en samlet vurdering af anvendelsen af bedste tilgængelige teknik og påvirkningen af omgivelsernes sårbarhed og kvalitet. For husdyrbrug, der miljøgodkendes for første gang, kan der fastsættes krav til hele husdyrbruget, det vil sige både eksisterende forhold og nye forhold, herunder udvidelse og/eller ændring af udbringningsarealer. Vurderingen af, om miljøgodkendelse af ansøgningen på de pågældende vilkår vil medføre en væsentlig virkning på miljøet foretages således på grundlag af hele husdyrbruget. Miljøgodkendelsen meddeles for hele husdyrbruget.

For ansøgning om miljøgodkendelse af udvidelse og ændring af husdyrbrug, der allerede har en miljøgodkendelse, omfatter miljøgodkendelsen den ansøgte udvidelse og ændring. Det vil sige, at

det er den ansøgte udvidelse og ændring, der skal vurderes med hensyn til kravet om anvendelse af bedste tilgængelige teknik og påvirkningen af omgivelsernes sårbarhed og kvalitet. Det skal bemærkes, at ifølge lovens § 26, stk. 2, skal foretages en samlet vurdering af etableringer, udvidelser og ændringer foretaget siden 1. januar 2007, dog højst over en 8-årig periode. Miljøgodkendelsen meddeles som et tillæg til den eksisterende miljøgodkendelse. For husdyrbrug, der har en miljøgodkendelse i forvejen, kan der fastsættes vilkår for de ændringer der foretages, det vil sige den udvidelse der foretages samt eventuelle ændringer af eksisterende forhold som følge af det ansøgte. Vurderingen af om miljøgodkendelsen af det ansøgte på de pågældende vilkår vil medføre en væsentlig virkning på miljøet, foretages således på grundlag af den ansøgte udvidelse samt eventuelle ændringer af eksisterende forhold som følge af det ansøgte. Miljøgodkendelsen meddeles for den ansøgte udvidelse og ændring som et tillæg til den eksisterende miljøgodkendelse.

3.1 Digitalt ansøgningssystem

Ansøgningen skal foregå via et digitalt ansøgningssystem, som findes på internetadressen: www.husdyrgodkendelse.dk eller et tilsvarende system der lever op til retningslinier hvad dette angår i bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse af husdyrbrug m.v.

I ansøgningssystemet guides ansøger således, at der afgives de relevante oplysninger og beskrivelser om husdyrbruget til brug for kommunalbestyrelsens behandling af sagen. Omfanget af de relevante oplysninger afhænger af, hvilken kategori husdyrbrug ansøgningen falder i. Ved brug af ansøgningssystemet opfylder ansøgeren de krav til oplysninger om husdyrbruget, som er gennemgået i vejledningen og herunder kravet om udfærdigelse af miljøredegørelse.

Der kan dog i særlige tilfælde være behov for yderligere oplysninger ud over de, der er beskrevet i ansøgningssystemet. Behovet for yderligere oplysninger afdækkes i dialog mellem ansøger og kommunalbestyrelse.

Oplysningskrav indføres i ansøgningssystemet ved at indtaste værdier, afkrydse valgmuligheder (type stald mm.) samt ved brug af tekstfelter, hvor det er muligt at beskrive diverse forhold.

Ansøgningssystemet www.husdyrgodkendelse.dk indeholder et brugervenligt kortværktøj, som muliggør indtegning af anlæg samt udbringningsarealerne. Kortene kan også ses på Danmarks Miljøportal <http://miljoportal.dk>

Til ansøgningssystemet er endvidere knyttet beregningsværktøjer og en kortsøgning, der kan danne grundlag for kommunalbestyrelsernes vurdering af påvirkningen af naboer, natur og miljø som følge af det ansøgte. Beregningerne vil også give ansøger en indledende vurdering af den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring af husdyrholdet i forhold til myndighedernes krav.

Til hver rubrik i ansøgningssystemet er knyttet en hjælpefunktion med yderligere information om det pågældende punkt.

Anlæg og arealer

Ansøgningssystemet er opdelt i en del, der vedrører husdyrbrugets anlæg, og en del der vedrører udbringningsarealer hørende til den pågældende bedrift og produktion.

Anlægget omfatter dyreholdet med tilhørende stalde og lignende, gødnings- og ensilageopbevaringsanlæg m.v.

Arealerne omfatter ejede og forpagtede udbringningsarealer tilknyttet produktionen. Endvidere skal oplyses om overførselsaftaler (gylleaftaler), herunder beliggenhed og ejeroplysninger for arealerne.

Miljøreddegørelse

Ved at fremsende ansøgning om etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbrug via ansøgningssystemet opfylder landmanden kravet om at indgive ansøgning herom til kommunalbestyrelsen samt kravet om udarbejdelse af en miljøreddegørelse for det ansøgte.

I afsnit 3.3 - 3.12 er samtlige krav til oplysninger ved ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrbrug beskrevet. Der vil således, afhængigt af hvilken kategori husdyrbrug det ansøgte hører ind under, være forskel på hvilke oplysninger der skal indgives – se under afsnit 3.2.

Det påhviler ansøgeren at tilvejebringe oplysninger til brug for miljøreddegørelsen.

3.2 Ansøgningens indhold

Ansøgningens består af en række faktuelle oplysninger om husdyrbrugets indretning og drift, husdyrbrugets planmæssige forhold, beregninger af ammoniaktab og –afsætning, lugt, fosforoverskud og nitratudvaskning i forhold til udpegede beskyttede områder. Disse oplysninger, beregninger og beskrivelser udgør miljøreddegørelse for den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbruget.

Ansøgningen skal belyse de forskellige typer af forureninger, gener og øvrig påvirkning, som etableringen, udvidelsen eller ændringen af et husdyrbrug vil kunne medføre på omgivelsernes sårbarhed og kvalitet. I miljøreddegørelsen indgår derfor blandt andet en beskrivelse af den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbruget med hensyn til placering, art og dimensioner, desuden de oplysninger, der er nødvendige for at konstatere og vurdere de væsentlige virkninger, det ansøgte vil kunne få på mennesker, natur, herunder plante- og dyreliv, jordbund, vand, luft, klima, landskab, materielle goder og kulturarv samt foranstaltninger foreslået for at undgå, nedbringe eller om muligt neutralisere væsentlige skadelige virkninger på miljøet.

Afhængig af størrelsen af husdyrbruget, skal miljøreddegørelse også beskrive alternative løsningsmuligheder for det ansøgte husdyrbrug, og beskrive den indbyrdes sammenhæng mellem de ovennævnte faktorer. Der skal udarbejdes en plan for nødvendige foranstaltninger ved ophør af driften for at undgå forureningsfare og for at bringe stedet tilbage i tilfredsstillende stand. Endelig skal der udarbejdes et ikke-teknisk resumé af den samlede miljøreddegørelse.

Det er ansøgers opgave at tilvejebringe alle de nødvendige oplysninger, beregninger og beskrivelser til brug for ansøgning om miljøgodkendelse. Ved indsendelse af ansøgning via ansøgningssystemet www.husdyrgodkendelse.dk vil mange af de krævede oplysninger være let tilgængelige, herunder kort og beregninger.

De nærmere krav til hvilke oplysninger ansøgningen skal omfatte, fremgår af bilag til bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug og er gengivet i oversigtsform herunder.

1. Oplysninger om ansøger og ejerforhold
2. Oplysninger om husdyrbruget
3. Oplysninger om husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold
4. Oplysninger om husdyrbrugets drift, herunder sædskifte
5. Oplysninger om gødningsproduktion og – håndtering
6. Oplysninger om forurening og genepåvirkninger fra husdyrbruget samt gene- og forureningsbegrænsende foranstaltninger
7. Oplysninger om anvendelsen af bedste tilgængelige teknik
8. Oplysninger om husdyrbrugets affald
9. Oplysninger om varetagelse af hensynet til landskab
10. Oplysninger om husdyrbrugets ophør
11. Beskrivelse af alternative muligheder
12. Forslag til egenkontrol
13. Ikke-teknisk resumé

Ansøgningen og miljøredegørelsen omfatter flere eller alle de listede oplysningskrav (1-13) afhængig af hvor stor husdyrproduktionen er og om husdyrbruget tidligere er miljøgodkendt:

Ansøgninger om miljøgodkendelse af husdyrbrug, jf. lovens § 12, stk. 2, der ikke tidligere er godkendt i henhold til Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug eller i henhold til miljøbeskyttelseslovens kapitel 5, skal omfatte samtlige af ovenstående oplysningskrav.

Ansøgninger om husdyrbrug, jf. lovens § 11 og § 12 stk. 1, omfatter ovenstående oplysningskrav, dog ikke forhold vedrørende ophør af driften og alternative muligheder (oplysningskrav 10 og 11).

Ansøgninger om miljøgodkendelse af husdyrbrug, der tidligere er miljøgodkendt, omfatter alle de listede oplysningskrav på nær forhold vedrørende alternative muligheder (oplysningskrav 11).

Oplysningskravene 1-13 er beskrevet nærmere i afsnit 3.3-3.12. Beskrivelsen er inddelt i følgende hovedafsnit:

Oplysningskrav	Hovedafsnit
3.3	Grund forhold
3.4	Anlæg
3,5	Arealer
3,6	Bedste tilgængelige teknik
3.7	Husdyrbrugets affald
3.8	Varetagelse af hensyn til Landskab
3.9	Husdyrbrugets ophør
3.10	Alternative muligheder
3.11	Egenkontrol
3.12	Ikke-teknisk resumé

Formålet med at inddele beskrivelsen af oplysningskravene 1-13 i disse hovedafsnit er at opdele ansøgningen i en del, der vedrører ejendommens anlæg og en del, der vedrører bedriftens arealer. Samtidig tydeliggøres oplysningerne om anvendelse af bedste tilgængelige teknik og landskabsinteresser samt husdyrbrugets ophør og alternative muligheder i selvstændige hovedafsnit. Endvidere vil oplysninger om egenkontrol fremgå samlet. Endelig er der et afsnit om det samlede ikke-tekniske resumé af ansøgningen.

Ansøgninger om miljøgodkendelse af etablering, udvidelse eller ændring husdyrbrug, jf. lovens § 12, er omfattet af offentlighedsproceduren efter både IPPC-direktivet og VVM-direktivet. Det betyder, at offentligheden skal inddrages tidligt og effektivt i beslutningsprocessen, således at kommentarer og udtalelser kan fremsættes, mens alle muligheder stadig står åbne. Det er beskrevet nærmere i kapitel 6.

3.2.1 Indsendelse af ansøgning til kommunen

Der indsendes én samlet ansøgning om miljøgodkendelse af etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbruget omfattende ejendommens anlæg og bedriftens arealer.

Ansøgningen skal sendes til og behandles af den kommune, hvor husdyrbrugets anlæg er beliggende. I de tilfælde hvor flere anlæg er så nært forbundne, at der ikke kan ske en adskilt produktion, skal ansøgningen omfatte de flere anlæg, og der skal ske en fælles vurdering og godkendelse heraf.

I de tilfælde hvor hele eller dele af en bedrifts arealer er beliggende i en anden kommune end den, hvor anlægget ligger, er den godkendende kommunalbestyrelse forpligtiget til at foretage en høring af kommunalbestyrelsen i den kommune, hvori arealerne ligger. Herved tilgodeses de restriktioner, der måtte være fastsat i nabokommunen i form af udpegninger af arealer eller andre restriktioner, som denne kommune er ansvarlig for at administrere som fastlagt i fx kommuneplanretningslinjerne.

Indgår der i det samlede udbringningsareal, arealer der tilhører andre husdyrbrug, men som drives under samme CVR-nummer, skal ansøgningen omfatte samtlige arealer under det angivne CVR-nummer. Kommunalbestyrelsen skal ved vurderingen af en ansøgning om etablering, udvidelse eller ændring medtage samtlige arealer under det angivne CVR-nummer i vurderingen.

3.3 Grundoplysninger

Ved ansøgning om miljøgodkendelse af etablering, udvidelse eller ændring af et husdyrbrug skal en række grundforhold oplyses. Disse oplysninger skal foreligge både ved ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrbrugets anlæg og arealer, men også hvis der alene ansøges om miljøgodkendelse af husdyrbrugets anlæg eller bedriftens arealer.

3.3.1 Ansøger og ejerforhold

- Ansøgers navn, adresse, e-post og telefonnummer
- Bedriftens navn og adresse og CVR-nummer
- Husdyrbrugets navn, ejendoms adresse(r), matrikel-numre og CHR- og P-numre
- Navn, adresse og telefonnummer på ejeren af ejendommen, hvorpå husdyrbruget er beliggende eller ønskes opført, hvis ejeren ikke er identisk med ansøgeren
- Navn, adresse og telefonnummer på husdyrbrugets kontaktperson

3.3.2 Oplysninger om husdyrbruget

Husdyrbrugets størrelse

- Oplysninger om husdyrbruget angives både for det eksisterende husdyrbrug (før-situationen) og for det ansøgte husdyrbrug (efter-situationen)

- Antal dyreenheder fordelt på husdyrarter og dyretyper.

Det angives desuden hvilken fleksibilitet, der ansøges om miljøgodkendelse til. Dette gælder fx fleksibilitet i form af variation i ind- og afgangsvægte og forventet udvikling med hensyn til øget produktionseffektivitet i form af flere slagtesvin per stiplads, øgede antal smågrise per årsso o. lign. Den ansøgte produktionsfleksibilitet skal være klart defineret i både antal dyr og antal dyreenheder og forholde sig specifikt til de husdyrinddelinger, der anvendes i dyreenhedsberegningen jf. husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Kommunalbestyrelsen vurderer på baggrund heraf, om denne udvikling kan tillades og fastlægges i miljøgodkendelsen.

- Samlede areal (bedriftens areal) angivet i ejede og forpagtede arealer
- Samlede harmoniareal (bedriftens areal), det vil sige arealer der kan anvendes til udbringning af husdyrgødning
- Samlet areal, hvor der er indgået aftale om afsætning af husdyrgødning

Kort beskrivelse af det ansøgte husdyrbrug

- Oplysninger om den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbruget. Herunder om der søges om miljøgodkendelse af et husdyrbrug omfattende ejendommens anlæg og bedriftens arealer, eller om der alene søges om miljøgodkendelse af ejendommens anlæg eller bedriftens arealer (evt. indførelse af data i en tabel for at gøre beskrivelse så nøgtern som muligt).

Etablering eller udvidelse/ændring

- Angivelse af om der er tale om nyanlæg eller om der er tale om driftsmæssige udvidelser/ændringer i bestående husdyrbrug – herunder om det ansøgte kræver bygningsmæssige renoveringer eller nyanlæg. Hvis der er tale om udvidelse af et ikke tidligere godkendt husdyrbrug, som bliver godkendelsespligtig på grund af udvidelse, skal der gives oplysninger om hele husdyrbruget inkl. udvidelsen.

Tidshorisont for gennemførelse

- Oplysninger om:
- Forventet tidspunkt for påbegyndelse af byggeri/bygningsmæssige ændringer og for det forventede tidspunkt for afslutning heraf.
- Forventet tidspunkt for fuld drift af den ansøgte husdyrproduktion.
- Hvis ansøgningen omfatter en fleksibilitet, jf. ovenfor
- Tidspunkt for påbegyndelse af byggeri/bygningsændringer og for afslutning heraf,
- samt tidspunkterne for fuld drift for de enkelte etaper af dyreholdet.

Øvrige ejendomme

- Oplysninger om øvrige ejendomme under samme bedrift:
- Adresse
- Matrikel-nummer
- CVR- og P- og CHR nummer samt
- Antal dyreenheder fordelt på dyretyper for hver øvrig ejendom.

Bivirksomhed

- Oplysning om bivirksomhed som fx dambrug, slagteri, biogasanlæg, komposteringsanlæg, vindmølle, halmfyr, detailsalg og boliger m.v.

Der skal fremsendes særskilt ansøgning for andre forurenende aktiviteter eller andre tilladelses- eller godkendelseskrævende aktiviteter efter miljøbeskyttelsesloven (fx bivirksomhed), som indgår i forbindelse med den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring, eller som teknisk eller forureningsmæssigt er forbundet med husdyrbruget, hvis disse aktiviteter ikke allerede er godkendt.

3.3.3 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold

Der oplyses på kort beliggenhed af eksisterende, ændrede og nye bygninger og anlæg samt eksisterende og nye udbringningsarealer.

Ansøgningen skal indeholde en anlægstegning med oplysninger om følgende placeringer:

- Eksisterende og nye bebyggelser, stalde,
- Ventilationsafkast,
- Møddinger
- Gyllebeholdere
- Ensilagepladser
- Relevante dræn
- Befæstede arealer inkl. afløb
- Relevante adgangsveje
- Interne transportveje, veje og stier
- Belysningsanlæg
- Nedgravede tanke
- Drikkevandsboringer/brønd m.v.
- Placering af eksisterende og fremtidige afskærmende beplantninger

Endvidere oplyses følgende:

- Grundplan (i m²) – for udvidelse af eksisterende bygninger angives størrelsen på grundplanen før og efter udvidelse
- Bygningshøjde (i m) målt til tagryg – for udvidelse af eksisterende bygninger angives bygningshøjde før og efter udvidelse
- Taghældninger
- Bygningsmaterialer og farver på bygningsfacader
- Afskærmende beplantnings beplantningsbredde og træartsvalg
- Bygningernes fremtidige anvendelse
- Belysningsforhold på facader og udenfor bygninger og anlæg

Mulige alternative placeringer af byggeri eller anlæg kan beskrives.

Anlægstegningen kan uploades i ansøgningssystemet.

Ansøgningen skal indeholde et lokalmiljøkort med oplysninger om følgende:

- Placering af eksisterende og nye staldanlæg/sektioner

- Placering af anlæg til opbevaring af husdyrgødning
- Angivelse af afstand fra samtlige staldanlæg til:
 - Eksisterende eller, ifølge kommuneplanens rammedel, fremtidigt byzone- eller sommerhusområde
 - Områder i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv
 - Offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lignende.
 - Samlet bebyggelse i landzone ifølge definitionen fastsat i bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.
 - Etablering, udvidelse eller ændring ved enkeltboliger
- Angivelse af afstand fra samtlige staldanlæg til beskyttede naturtyper:
 - Højmoser
 - Lobeliesøer
 - Heder over 10 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder
 - Overdrev over 2,5 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder
 - Hede, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder
 - Overdrev, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder
 - Ammoniakfølsomme søer, herunder kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger og brunvandede søer og vandhuller, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder
- Angivelse af placering i forhold til følgende områder:
 - Naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser m.v.
 - Områder med landskabelig værdi
 - Uforstyrrede landskaber
 - Områder med særlig geologisk værdi
 - Rekreative interesseområder
 - Værdifulde kulturmiljøer og bevaringsværdige landsbyer
 - Kirkeomgivelser
 - Kystnærhedszonen
 - Lavbundsarealer inkl. evt. okkerklassificering
 - Skovrejsningsområder
 - Fredede områder
 - Beskyttede naturarealer (§ 3)
 - Strandbeskyttelseslinje
 - Klitfredningslinje
 - Skovbyggelinje
 - Sø- og åbeskyttelseslinje
 - Kirkebyggelinje
 - Fortidsmindelinje
 - Beskyttede sten- og jorddiger

Oplysninger om ovennævnte forhold kan findes på <http://miljoportal.dk>.

Lokalmiljøkortet kan indtegnes i ansøgningssystemet.

Ansøgningen skal indeholde et arealkort med oplysninger om følgende:

- Placering af bedriftens udbringningsarealer og aftalearealer
- Angivelse af hvilke dele af arealerne, der afstrømmer til nitrat og fosfor sårbare vandområder i Natura 2000 områder og nitratfølsomme indvindingsområder
- Angivelse af hvilke dele af arealerne, der er lavbundsarealer med okkerklasse > 1

Arealkortet kan indtegnes i ansøgningsystemet

Følgende afstande skal angives på et af ovenstående kort eller oplyses på anden vis:

- Ikke-almene vandforsyningsanlæg (25 m)
- Almene vandforsyningsanlæg (50 m)
- Vandløb (herunder dræn) og søer (15 m)
- Offentlig vej og privat fællesvej (15 m)
- Levnedsvirksomhed (25 m)
- Beboelse på samme ejendom (15 m)
- Naboskel (30 m)
- Nabobeboelse (50 m)

3.4 Oplysninger om husdyrbrugets anlæg

3.4.1 Drift af husdyrbrugets anlæg

3.4.1.1 Stald

Oplysninger om staldsystem og staldindretning i hver enkelt driftsbygning/staldafsnit:

- Antal producerede enheder af hver husdyrtype, indgangsvægt, afgangsvægt med ansøgt fleksibilitet jf. afsnit 2.3.2, og maksimale antal dyr på stald af gangen (antal stipladser eller antal 1000 kg dyr på stald ved maksimal belægning)
- Staldtype
- Gødningssystem
- For hver staldafsnit og husdyrtype angives % udendørs husdyrhold, hvor gødningen ikke opsamles, og for hver staldafsnit og husdyrtype angives, om stalden er renoveret eller nybygget.

Den samlede årsproduktion af husdyrgødning for hver gødningstype beregnes vha. ansøgningsystemet.

3.4.1.2 Ventilation

Oplysning om ventilationsanlæg:

- Type
- Kapacitet
- Antal afkast
- Afksthøjde
- Maksimal lufthastighed i afkast, filtre (type, effekt og dækningsgrad)
- Regnhætte/jethætte m.v.

3.4.1.3 Rengøring

- Oplysning om rengøring og desinficering af stalde (metode og frekvens) og overbrusning i svinestalde.

3.4.1.4 Foder

Såfremt ansøgningen omfatter fodertiltag med henblik på at reducere ammoniaktabet i stalden og/eller indholdet af fosfor i husdyrgødningen, skal følgende oplyses:

- Fodertype (hjemmeblandet eller færdigblandet foder)
- Indhold af kvælstof og fosfor: Gram råprotein pr. FE, gram fosfor pr. FE (slagtesvin, årssø, smågrise, årsko)
- Protein% i foder, fosfor% i foder, kg æg pr. årshøne og kg tilvækst per produceret enhed/årshøne (kyllinger, årshøner, hønniker, årstæver)

3.4.1.5 Ensilageopbevaring

- Oplysninger om mængde, opbevaringsform, placering

3.4.1.6 Energiforbrug

- Oplysninger om husdyrbrugets årlige energiforbrug før og efter den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring. Som minimum opdeles energiforbruget i elforbruget og forbrug af brændstof.

3.4.1.7 Vandforbrug

- Oplysninger om husdyrbrugets årlige vandforbrug før og efter den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring, fx opdelt i forbrug af drikkevand, vand til vask af stalde og markredskaber/maskiner.

3.4.1.8 Spildevand

Oplysninger om:

- Mængden og arten af rengøringsvand, mælkerumsvand, vand fra vaskepladser og sanitært spildevand fra driftsbygninger, med oplysninger om bortskaffelse og eventuelle rensningsforanstaltninger
- Tilledning af andet spildevand end husdyrgødning til beholdere med flydende husdyrgødning
- Hvad der føres til gyllebeholder (og som dermed er en del af kapacitetsberegningerne)
- Type og mængde, der kræver myndighedernes tilladelse til afledning, herunder afledning af vand der indeholder fx bekæmpelsesmidler, medicin m.v.

3.4.1.9 Driftsforstyrrelser eller uheld

Beskrivelse af mulige driftsforstyrrelser eller uheld ved opførelse, indretning og drift af husdyrbruget, der kan medføre væsentlig forøget forurening i forhold til normal drift.

Oplysninger om:

- Hvilke tiltag, der iværksættes for at minimere risikoen for driftsforstyrrelser eller uheld.

- Hvilke tiltag, der iværksætter for at minimere de gene- og forureningsmæssige konsekvenser ved driftsforstyrrelser eller uheld

3.4.1.10 Sprøjteudstyr

- Oplysninger om påfyldning og rengøring af sprøjteudstyr.

3.4.2 Gødningsproduktion og -håndtering

3.4.2.1 Opbevaring af husdyrgødning

- For hver gødningstype angives oplysningerne for før-situationen og efter-situationen
- For hver opbevaringsanlæg angives: type, dimension, kapacitet og overdækning, herunder gyllekanaler og fortank
- Samlet opbevaringskapacitet opgjort i tons, m³ samt den månedsvise producerede mængde (inkl. spildevand/vaskevand/regnvand til opbevaring i gyllebeholder).
- Samlet produktion af husdyrgødning ved fuld belægning evt. korrigeret for ændret vandtilførsel og/eller gylleseparation
- For fast gødning og dybstrøelse angives andelen i procent af gødningen, der udbringes direkte fra stalden

3.4.3 Forurening og gener fra husdyrbrugets anlæg

3.4.3.1 Ammoniak

Oplysninger til brug for vurderingen af:

1. Krav om reduktion af ammoniaktab fra stald og lager,
2. Emission af ammoniak fra stald og lager for husdyrbrug placeret i bufferzone I (både før og efter det ansøgte)
3. Afsætning af ammoniak på beskyttede naturtyper fra husdyrbrug placeret i bufferzone II (både før og efter det ansøgte).

Disse beregninger sker automatisk i ansøgningssystemet.

Emission af ammoniak fra stald og lager beregnes på grundlag af oplysninger om husdyrholdet, staldanlæg, fodersammensætning og opbevaring af husdyrgødning (se tidligere afsnit).

Følgende yderligere oplysninger skal angives til brug for beregning af ammoniakemission og ammoniakafsætning:

- Tilvalg af ammoniakreducerende virkemidler, herunder:
- Fodertiltag
- Gylleforsuring
- Gyllekøling
- Spalteskrabere
- Rensning af ventilationsluft/biofiltre.

Tilvalg af ammoniakreducerende virkemidler på minkfarme:

- Ændret rendebredde
- Tømningshyppighed
- Tilførsel af halm
- Reduktion af proteinindhold

Afstand fra husdyrbrugets anlæg til beskyttede naturtyper.

De beskyttede naturtyper fremgår af kortværk over Naturarealer med bufferzoner. Der er adgang til kortværket i ansøgningssystemet www.husdyrgodkendelse.dk. Kortværket kan også ses på Danmarks Miljøportal <http://miljoportal.dk>.

Hvis husdyrbrugets anlæg er placeret inden for 300-1000 meter fra den beskyttede naturområde (bufferzone II) skal følgende oplyses:

- Antal øvrige husdyrbrug inden for bufferzone II, bufferzone I og det beskyttede naturområde, dog højst 1000 m fra hele eller dele af husdyrbrugets anlæg
- Afstand fra husdyrbrugets anlæg til kanten af det ammoniakfølsomme naturområde
- Ruhed for naturområdet
- Ruhed for terræn mellem anlæg og naturområde

Ammoniakemissionen fra udbringning af husdyrgødning, handelsgødning, slam og afgrøder indgår ikke i beregningen, idet beregningen alene forholder sig til tabet fra stald og lager fra husdyrproduktionen.

Krav til reduktion af ammoniaktab fra stald og lager (reduktionskravet)

Godkendelser jf. lovens § 11 og § 12 er omfattet af et generelt krav om reduktion af ammoniakemissionen fra nye staldanlæg, dvs. krav ved udvidelser og renoveringer af staldanlæg.

Ammoniaktab fra stald og lager reduceres med nedenstående procenter i forhold til et fastsat referencestaldsystem.

1. januar 2007: 15 pct.

1. januar 2008: 20 pct.

1. januar 2009: Udgangspunktet er min. 25 pct.

Kravet stilles fra 2007 til de husdyrbrug, hvor det er teknisk og økonomisk muligt. Kravet omfatter de mest udbredte husdyrproduktionsformer, mens enkelte dyretyper og staldsystemer samt udegående dyr er undtaget.

I bilag 5 er kravet om reduktion af ammoniaktab fra stald og lager uddybet.

På grundlag af oplysningerne beregnes husdyrbrugets ammoniaktab før (det eksisterende husdyrbrug) og efter udvidelse og/eller ændring af husdyrbruget (det ansøgte husdyrbrug). Denne beregning er grundlaget for en beregning af om reduktionskravet er imødekommet.

Beregningen foretages automatisk i ansøgningssystemet. Beregningsgrundlaget og beregningsmetoden for reduktionskravet er uddybet i bilag 5.

Emission af ammoniak fra stald og lager for husdyrbrug placeret i bufferzone I

Etablering af husdyrbrug i en afstand af op til 300 meter fra nedenstående beskyttede naturtyper er ikke tilladt.

Ved udvidelse og ændring af husdyrbrug i en afstand af op til 300 meter fra nedenstående beskyttede naturtyper må ammoniakemissionen fra stald og lager ikke forøges.

- Højmoser
- Lobeliesøer
- Hede større end 10 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder
- Overdrev større end 2,5 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder
- Heder, som er omfattet af som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder
- Overdrev, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder
- Ammoniakfølsomme søer, herunder kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger og brunvandede søer og vandhuller, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder.

Hvis hele eller dele af det ansøgte husdyrbrug er beliggende indenfor denne beskyttelseszone (bufferzone I) eller inden i selve området, beregnes det øgede ammoniaktab på grundlag af husdyrbrugets ammoniaktab før (det eksisterende husdyrbrug) og efter udvidelse og/eller ændring af husdyrbruget (det ansøgte husdyrbrug).

Beregningen foretages automatisk i ansøgningssystemet. Beregningsmetoden for det øgede ammoniaktab fra stald og lager for husdyrbrug placeret i bufferzone I er uddybet i bilag 5.

Afsætning af ammoniak på beskyttede naturtyper fra husdyrbrug placeret i bufferzone II

Ved etableringen, udvidelsen eller ændringen af husdyrbrug, hvor hele eller dele af stald- eller opbevaringsanlæggene er placeret inden for 300-1000 meter fra ovennævnte beskyttede naturtyper (bufferzone II), må den øgede ammoniakafsætning fra det ansøgte husdyrbrug på det beskyttede naturområde ikke overstige nedenstående grænser. Indenfor bufferzone II differentieres den tilladte merbelastning (afskæringskriterier) i forhold til antallet af øvrige ejendomme. Med øvrige ejendomme forstås, ejendomme hvor et eller flere anlæg har en samlet husdyrproduktion større end 75 dyreenheder, og hvor disse anlæg er placeret i samme bufferzone (både bufferzone I og II) og placeret nærmere end 1000 meter fra dele af staldanlæggene på det husdyrbrug, der skal have en miljøgodkendelse. Der måles således fra nærmeste punkt på dele af ansøgers staldanlæg og nærmeste punkt på de øvrige ejendommers staldanlæg. Der tages derved højde for den akkumulerede effekt af produktionen i zonen.

Differentieringen fastlægges således:

Antal øvrige brug	Merbelastning
1 brug (husdyrbruget der ansøger)	0,7 kg N/ha pr år ab lager
2 brug (1 ejendom udover husdyrbruget der ansøger)	0,5 kg N/ha pr år ab lager

Mere end 2 brug (mere end 1 ejendom udover husdyrbruget der ansøger)

0,3 kg N/ha pr år ab lager

Figur 3.1

Beregningen af den øgede ammoniakafsætning baseres på ovennævnte beregninger af det øgede ammoniaktab fra stald og lager som suppleres med en beregning af spredning og merafsætning på det pågældende beskyttede naturområde.

Beregningen foretages automatisk i ansøgningssystemet. Beregningsmetoden for merbelastning med ammoniak af beskyttede naturområder er uddybet i bilag 5.

3.4.3.2 Lugt

Oplysninger til brug for beregning af lugtemission fra husdyrbrugets anlæg og beregning af geneafstande til beboelsesområder:

- Husdyrtype
- Kg dyr på stald (eller antal dyr vedr. søer)
- Staldsystem
- Anlæggenes afstand til følgende beboelsesområder:
 1. Byzone/sommerhusområde el. landzone udlagt til boligformål m.m.
 2. Samlet bebyggelse i landzone
 3. Enkeltboliger
- Den beregnede geneafstand til de nævnte beboelsesområder
- Øvrige husdyrbrug over 75 DE placeret 300 meter fra beboelsesområder vedr. punkt 1 og 2, og 100 meter fra punkt 3
- Placering i forhold til beboelsesområderne mht. hyppig vindretning
- Eventuelt oplysninger om øgede lugtgener i forhold til eksisterende drift

Bemærk at angivelsen af husdyrproduktionen afviger fra den angivelse, som normalt anvendes i forbindelse med vurderingen af nitrat, fosfor og dyreenheder. Dette skyldes, at lugtemissionen ikke beregnes som et gennemsnit i løbet af året, men beregnes ud fra perioder med spidsbelastning.

Husdyrbrugets lugtemission beregnes før (det eksisterende husdyrbrug) og efter udvidelse og/eller ændring af husdyrproduktionen (det ansøgte husdyrbrug), som grundlag for beregning af husdyrbrugets geneafstande. I bilag 5 er en uddybende forklaring af beregningsmetoden.

Geneafstanden skal beregnes efter både FMK-vejledningen (Vejledende retningslinier for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde. FMK. 2. udgave maj 2002) og en ny vejledning præciseret i bilag 5.

Geneafstande for følgende beboelsesområder beregnes efter følgende genekriterier i den nye lugtvejledning:

Beboelsesområder	Genekriterier
Eksisterende eller, ifølge kommuneplanens rammedel, fremtidigt byzone- eller sommerhusområde.	5 OU_E/m^3
Samlet bebyggelse i landzone ifølge definitionen fastsat i bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. , eller	7 OU_E/m^3

område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lignende.	
Etablering, udvidelse eller ændring ved enkeltboliger	15 OU _E /m ³

Lugt fastsættes i lugt enheder (Odour Units), OU_E

Figur 3.2

I ansøgningen skal endvidere oplyses:

- Andre forhold, der kan indebære væsentlige gener for omgivelserne,
- Beskrivelse af foranstaltninger til begrænsning af lugtgener, fx ved sikring af høj staldhygiejne m.v.

3.4.3.3 Transport

- Beskrivelse af til- og frakørselsforhold vedrørende arbejdskørsel, fx i forbindelse med transport af husdyrgødning, foder, brændstof, mælk, ind- og udlevering af dyr før og efter ændring af dyrehold samt en vurdering af støjbelastningen, herunder tidsrum for transport. Det bedes oplyst, om der er tæt beboede områder på ruten.

3.4.3.4 Lys

- Beskrivelse af belysning af anlægget, herunder tidsrum for belysning og belysningens fjernvirkning.

3.4.3.5 Støj

- Angivelse og placering af støjkilder, der kan give væsentlige støjgener for omgivelserne (ventilationsanlæg, kompressorer, korntørringsanlæg, malkestald m.v.) på anlægstegning
- Beskrivelse af årlige og daglige driftsperioder under normale forhold angives (før og efter)
- Beskrivelse af eventuelle støj- og vibrationsdæmpende foranstaltninger.

3.4.3.6 Støv

- Angivelse og placering af støv-kilder der kan give væsentlige støvgener for omgivelserne (håndtering af foder, halm mm.).

3.4.3.7 Skadedyr

- Beskrivelse af generel skadedyrsbekæmpelse med henblik på at sikre hensynet til omkringliggende nabobeboelser.
- Beskrivelse af foranstaltninger til forebyggelse og bekæmpelse af fluegener.
- Beskrivelse af foranstaltninger til forebyggelse af rotter.

3.5 Oplysninger om husdyrbrugets arealer

Miljøgodkendelser af husdyrbrug, hvor ansøger har ejede eller forpagtede arealer under samme CVR nummer, skal indeholde en godkendelse af bedriftens arealer.

Til brug for vurdering af husdyrbrugets arealer skal der oplyses om alle relevante arealer ikke blot på ejendommen, men for hele bedriften og eventuelle tredjemandsarealer. Det vil sige arealer, der

ikke anvendes til udbringning af husdyrgødning inklusiv ejede og forpagtede arealer, arealer der anvendes til udbringning af husdyrgødning inklusiv ejede og forpagtede arealer samt anvendelse af tredjemandsarealer (fx v. gylleaftaler).

Udover oplysninger om det ansøgte udbringningsareal kan der evt. oplyses om alternative arealer for udbringning af husdyrgødning, som det før eller siden kan blive aktuelt at afsætte husdyrgødning til (fx tredjemandsarealer eller nye tilforpagtede arealer). Hvis kommunalbestyrelsen vurderer, at disse arealer ikke er mere sårbare end de udbringningsarealer, de eventuelt skal erstatte, kan ændringen foretages uden anmeldelse til kommunen jf. § 15 i bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.

3.5.1 Drift af husdyrbrugets arealer, herunder sædskifte

Følgende oplysninger om husdyrbrugets udbringningsarealer beskrives/indtastes i ansøgningen (oplysninger om antal hektar udbringningsarealer samt aftaler med tredje mand angivet i hektar (gylleaftaler) er oplyst tidligere):

- Arealer, hvorpå der ikke må bringes husdyrgødning (brak, almindelige dyrkningsarealer uden mulighed for udbringning af husdyrgødning, skrånende arealer ned mod vandløb, andet), angives på arealkortet i ansøgningssystemet
- Størrelse og beliggenhed af græsningsaftaler
- Aftaler med andre ejendomme og bedrifter om modtagelse og levering af husdyrgødning, inklusiv aftaler med fællesanlæg fx biogasanlæg eller forarbejdningsanlæg
- Om hvorvidt husdyrgødning afsættes til eksport eller afbrændingsanlæg
- Om der modtages slam eller andre affaldsprodukter til udbringning på udbringningsarealet.
- Jordtype

I visse situationer skal sædskiftet oplyses. Ansøgningssystemet giver fastlagte valgmuligheder for standardsædskifter.

3.5.1.1 Sædskifte

Følgende oplysninger om husdyrbrugets standardsædskifte oplyses fx hvis der stilles krav om udvaskningsberegninger. Der er mulighed for at vælge en række standardsædskifter. Standardsædskifterne fremgår af Skov- og Naturstyrelsens hjemmeside, og kan ligeledes findes på www.husdyrgodkendelse.dk. Ansøgningssystemet giver mulighed for automatisk at vælge blandt disse standardsædskifter.

- Standardsædskifte efter den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring (efter-sædskiftet)
- Hvis der anvendes flere sædskifter skal det angives på kortmateriale, hvilke arealer der er omfattet af de enkelte standardsædskifter

3.5.2 Gødningsproduktion og –håndtering

3.5.2.1 Gylleseparation

- Oplysninger og beskrivelse af anlægget/type

- Oplysninger om kapacitet (andel af gylleproduktion) for hver fraktion angives total N, udnyttet N, DE, P og tons, således at summen af fraktionernes total N, udnyttet N, P, DE og tons er lig med indholdet i den behandlede gylle

For hver fraktion beskrives desuden opbevaringsforhold. Den producerede fraktion skal indgå som produceret mængde i de enkelte opbevaringsanlæg.

3.5.2.2 Husdyrgødning

Hvis godkendelsen af husdyrbrugets arealer omfatter flere ejendomme med husdyrhold, skal det oplyses, hvor meget og hvilken type husdyrgødning, der udbringes på bedriftens samlede areal.

Tilført og fraført husdyrgødning til og fra andre anlæg og andre bedrifter inkl. græsningsaftaler, afgasset gylle og fraktioner i gylleseparationsanlæg (angives i kg N/år, N-udnyttelseskrav, kg P/år og DE/år).

Hvis godkendelsen omfatter anvendelsen af modtaget affald og anden organisk gødning, skal den planlagte mængde oplyses (angives i kg N/år og kg P/år samt antal DE pr. år).

3.5.3 Forurening og gener fra husdyrbrugets arealer

3.5.3.1 Fosfor

Beskyttelsesniveauet for fosfor er opdelt i en vurdering af risikoarealer (risiko for tab ved overfladeafstrømning) og krav til fosforoverskuddet.

Risikoarealer

- Oplysning om udbringningsarealer der skråner ned mod vandområder, hvor der kan være risiko for overfladeafstrømning af fosfor.

Fosforoverskud

Der er kun krav til fosforoverskuddet i oplandet til Natura 2000-områder, der er overbelastet med fosfor. Natura 2000-områderne fremgår af kortværk om Oplande til Natura 2000-områder og lavbundsarealer. Kortværket er tilgængeligt i ansøgningssystemet (www.husdyrgodkendelse.dk). Kortværket kan også ses på <http://miljoportal.dk>.

Følgende yderligere oplysninger vedrørende udbringningsarealer skal angives til brug for beregninger vedr. fosforoverskuddet. Beregningerne kan foretages automatisk i ansøgningssystemet.

- Kg P i den samlede udbragte husdyrgødning samt afgasset og forarbejdet husdyrgødning.
- Kg P i den samlede tilførsel med affald og anden organisk gødning efter det ansøgte.
- Sædskiftets fraførsel af fosfor.

Angivelse af arealer:

Hvis bedriftens udbringningsarealer er detailafvandet ved dræning eller grøftning, skal følgende oplyses til brug for vurderingen af påvirkningen af sårbare vandområder:

- Antal ha i oplande til Natura 2000 områder overbelastet med fosfor opdelt i:

- antal ha i drænedede lerjorde
- antal ha på lavbundslande omfattet af beskyttelsesniveau (se bilag 5)
- Indtegning på arealkortet

Uanset fosfortal skal der på drænedede lavbundsarealer, herunder drænedede og grøftede sandjorde, stilles krav om, at fosforoverskuddet ikke må øges.

Opdeling af arealet på drænet lerjord efter fosfortal for de pågældende udbringningsarealer:

- Antal ha med fosfortal < 4
- Antal ha med fosfortal 4-6
- Antal ha med fosfortal > 6

Hvis de enkelte fosfortal omfatter omtrent lige store arealer, kan antal ha med fx fosfortal < 4 beregnes ud fra andelen af fosfortal under 4 sammenholdt med det samlede areal.

På baggrund af disse oplysninger kan beregnes et krav til fosforoverskuddet på bedriftens udbringningsarealer. Beregning foretages automatisk i ansøgningssystemet på baggrund af oplysninger vedr. anlæg og arealer. Dette er uddybet i 5.

Udover ovenstående oplysninger skal der foreligge oplysninger om fosfortal på bedriftens udbringningsarealer. Der skal min. være en prøve per 5 ha, og fosfortallene må maksimalt være 5 år gamle.

3.5.3.2 Nitrat

Overfladevand

Følgende yderligere oplysninger vedrørende udbringningsarealet skal angives til brug for beregning af nitratudvaskning:

- Antal ha der afvander til meget sårbart vandområde angives for 3 reduktionsfaktorer i jorden: 0-50% (nitratklasse 3), 51-75% (nitratklasse 2) og 76-100%
- Antal ha der afvander til mindre sårbart vandområde angives for 3 reduktionsfaktorer i jorden: 0-50% (nitratklasse 1), 50-100%
- Antal ha der afvander til øvrige vandområder

På grundlag af ovennævnte oplysninger, herunder et gennemsnit for antal hektar beliggende i oplandet til de 3 nitratklasser beregnes det maksimale tilladte husdyrtryk automatisk i ansøgningssystemet.

Nedenstående tabel er et udtryk for det beskyttelsesniveau der skal opretholdes og dermed det maksimale tilladte husdyrtryk.

Krav til skærpelse af de generelle regler vedrørende den maksimale mængde husdyrgødning som må udbringes per ha angivet som antal dyreenheder/ha (harmonireglerne) ved etablering, udvidelse og ændring i oplande til sårbare Natura 2000 områder:

	Meget kvælstofsårbare områder	Mindre kvælstofsårbare områder	Øvrige områder
Reduktionspotentiale			

i % fra rodzonen til vandområdet.			
0-50	50 % af de generelle regler (nitratklasse 3)	85 % af de generelle regler (nitratklasse 1)	Generelle regler
51-75	65 % af de generelle regler (nitratklasse 2)	Generelle regler	Generelle regler
76-100	Generelle regler	Generelle regler	Generelle regler

Figur 3.3

Oplande til vandområderne sammenholdt med reduktionspotentialer fremgår af kortværk om Nitratklasser. Kortværket kan ses i ansøgningssystemet www.husdyrgodkendelse.dk og <http://miljoportal.dk>.

Overstiger husdyrbrugets ansøgte husdyrtryk det maksimale tilladte husdyrtryk, skal der foretages en beregning af nitratudvaskningen med henblik på alternativt at kunne reducere nitratudvaskningen ved brug af efterafgrøder, reduceret kvælstofnorm og/eller ændret sædskifte, således at en fremtidig nitratudvaskning ikke bliver større end hvis kravet til et reduceret husdyrtryk var opfyldt.

Til beregningen skal afhængig af de valgte virkemidler oplyses følgende:

- Sædskiftetype (efter-situationen) (valgt som standard i ansøgningssystemet)
- Valg af flere efterafgrøder end Plantedirektoratets vejledning
- Reduceret kvælstofnorm i forhold til Plantedirektoratets vejledning
- I takt med at der kan foretages en kvalificeret effektvurdering og kontrol af øvrige virkemidler, vil disse kunne indgå i listen over mulige virkemidler til reduktion af nitratudvaskning.

Nitratudvaskningen fra husdyrbruget til sårbare vandområder beregnes automatisk i ansøgningssystemet.

I bilag 5 er beregningsmetoden uddybet.

Grundvand

Det skal ud fra kortværket over nitratfølsomme indvindingsområder undersøges, om nogle af udbringningsarealerne er beliggende i disse områder eller om der er udarbejdet indsatsplaner for dele af udbringningsarealet. Er dette tilfældet skal der foretages en udvaskningsberegning på samme måde som nævnt under afsnittet om overfladevand. Hvis nitratkoncentrationen overstiger 50 mg/l i efter-situationen skal der desuden oplyses om udvaskningen i før-situationen.

Nitratudvaskningen fra husdyrbruget kan beregnes automatisk i ansøgningssystemet (www.husdyrgodkendelse.dk), hvor kortværket også kan ses. Kortværket kan endvidere ses på <http://miljoportal.dk>

3.6 Bedste tilgængelige teknik (BAT)

Af miljøredegørelsen skal fremgå redegørelse og dokumentation for, i hvilket omfang det valgte projekt bygger på anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT). (ref. til BAT def. i kap. 4)

Krav om redegørelse for BAT for husdyrbrug omfattet af § 11

For husdyrbrug over 75 DE op til grænsen i § 12 gælder, at såfremt der er udarbejdet BAT-byggeblade for de pågældende dyretyper, skal der redegøres for virksomhedens muligheder for at anvende de teknikker, der er beskrevet i disse.

Krav om redegørelse for BAT for husdyrbrug omfattet af § 12

For husdyrbrug omfattet af grænserne i § 12 skal redegørelsen som minimum følge kravene i EU-kommissionens reference dokument om BAT for intensivt hold af svin og fjerkræ fra juli 2003 med eventuelle senere opdateringer. For andre dyretyper end svin og fjerkræ skal der redegøres for de tilsvarende punkter. Der vil løbende blive udarbejdet BAT-byggeblade, der på dansk niveau yderligere konkretiserer BAT inden for de enkelte områder.

Redegørelsen for BAT skal som minimum indeholde følgende punkter:

- Godt landmandskab
- Anvendelse af bedste tilgængelige teknik inden for områderne:
- Foder
- Staldindretning
- Forbrug af vand og energi
- Opbevaring af husdyrgødning
- Udbringning

Redegørelsen skal endvidere indeholde et resumé af de væsentligste af de eventuelle alternativer, som ansøger har undersøgt.

3.7 Husdyrbrugets affald

- Oplysning om placering af affaldsoplæg ved angivelse på anlægstegningen.

Døde dyr

Oplysninger om:

- Opbevaring og bortskaffelse af animalsk affald, herunder selvdøde dyr.
- Placering af eventuel omladnings- og afhentningsstedets i forhold til nabobeboelser.

Olie og kemikalier

Oplysninger om:

- Opbevaring af olie og kemikalier
- Bortskaffelse af olie- og kemikalieaffald, herunder emballage m.v.
- Tankanlæg til dieselolie.

Andet affald

Oplysninger om:

- Art, mængde, opbevaring og bortskaffelse af andet affald, der fremkommer på husdyrbruget.
- EAK-koder for farligt affald (bekæmpelsesmidler og medicinrester)

Gødningsformål

Opbevaring og anvendelse af affaldsstoffer til gødningsformål skal oplyses af hensyn til beregning af den samlede belastning fra bedriftens udspretningsarealer.

3.8 Varetagelse af hensyn til landskab

Se under afsnit 3.3.3 husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold.

3.9 Husdyrbrugets ophør

- Oplysninger om hvilke foranstaltninger ansøgeren agter at træffe for at forebygge forurening i forbindelse med virksomhedens ophør.

3.10 Alternative muligheder

Ansøgninger, som er omfattet af lovens § 12stk. 2, skal indeholde oplysninger om alternative muligheder for indretning af husdyrbruget. Det skal således fremgå af miljøredegørelsen, hvordan husdyrbruget eventuelt kan indrettes anderledes til brug for kommunalbestyrelsens vurdering af, om det pågældende husdyrbrug kan miljøgodkendes på baggrund af oplysninger om ønsket indretning, og hvis ikke om en eventuel alternativ indretning kan afhjælpe en sådan situation.

3.11 Forslag til egenkontrol

Med henblik på at husdyrbruget selv varetager en del af kontrollen med den daglige drift, skal ansøgningen indeholde forslag til vilkår om kontrol af husdyrbrugets drift.

Forslag til egenkontrol kan indeholde:

- Forslag til fast procedure for vedligeholdelse og eftersyn af produktionsapparatet og rensningsforanstaltninger
- Forslag til fast procedure for vedligeholdelse og kontrol af gene- og forureningsforanstaltninger
- Forslag til overvågning af parametre, der har miljømæssig/sikkerhedsmæssig betydning fx driftsforstyrrelser og uheld
- Forslag til registrering af forbrug af råvarer, hjælpestoffer og energi

3.12 Ikke-teknisk resumé

Af miljøredegørelsen skal fremgå et ikke-teknisk resumé af de miljømæssige konsekvenser. Resuméet skal være kort – gerne 1-2 sider – og skrevet i et ikke-teknisk sprog således, at det vil være relativt let for modtageren at få et indblik i ansøgningens indhold.

Resuméet skal dække følgende:

- Kort oprids af det ansøgte
- Resultater af beregninger mm. vedr. henholdsvis ammoniak, nitrat, fosfor og lugt

Kapitel 4 Vurdering af ansøgning om miljøgodkendelse

På grundlag af landmandens ansøgning og miljøredegørelse foretager kommunalbestyrelsen en vurdering af de forskellige påvirkninger fra husdyrbrugets anlæg og udbringningsarealer med henblik på at vurdere, om husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forurening ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og om husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelsernes sårbarhed og kvalitet.

På grundlag af vurderingen af de forskellige påvirkninger fra husdyrbrugets anlæg og udbringningsarealer fastsætter kommunalbestyrelsen nødvendige konkrete individuelle vilkår for husdyrbrugets beliggenhed og udformning, drift og indretning. Herefter foretager kommunalbestyrelsen en samlet konkluderende vurdering af, om miljøgodkendelse af ansøgningen på de pågældende vilkår vil medføre en væsentlig påvirkning på miljøet eller ej. På grundlag af dette træffer kommunalbestyrelsen afgørelse i sagen. Kommunalbestyrelsen har pligt til at inddrage offentligheden, før de træffer afgørelse i sager, hvor der er en væsentlig påvirkning på miljøet. Dette er nærmere beskrevet i kapitel 5.

For husdyrbrug der skal miljøgodkendes for første gang, det vil sige husdyrbrug, der ikke er godkendt i henhold til Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug eller Lov om miljøbeskyttelse, omfatter miljøgodkendelsen hele husdyrbruget. Det betyder, at det eksisterende husdyrbrug sammen med den ønskede etablering, udvidelse og/eller ændring af husdyrbruget skal vurderes samlet mht. anvendelse af bedste tilgængelige teknik og påvirkningen af omgivelserne.

For husdyrbrug der allerede har en miljøgodkendelse, omfatter miljøgodkendelsen den ansøgte etablering, udvidelse og/eller ændring. Det vil sige, at det er den ønskede etablering, udvidelse og/eller ændring, der skal vurderes mht. anvendelsen af bedste tilgængelige teknik og påvirkningen af omgivelserne. Idet eksisterende miljøgodkendelser ikke omfatter bedriftens arealer, vil bedriftens arealer blive omfattet af den ansøgte miljøgodkendelse og dermed indgå i vurderingen af påvirkningerne af omgivelserne sammen med den ansøgte udvidelse og/eller ændring af husdyrbrugets anlæg. I disse tilfælde meddeles miljøgodkendelse som et tillæg til den eksisterende miljøgodkendelse.

4.1 Kommunalbestyrelsens vurdering

Kommunalbestyrelsens vurdering af ansøgningen skal belyse, om de virkemidler til forebyggelse og begrænsning af forurening, som fremgår af ansøgningen om etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbruget, opfylder kravet om anvendelse af bedste tilgængelige teknik. Og kommunalbestyrelsens vurdering skal belyse, hvilke konsekvenser de forskellige typer af påvirkninger, som den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring vil kunne forventes at have på omgivelserne.

Kommunalbestyrelsens vurdering skal omfatte alle betydende påvirkninger knyttet til husdyrbruget. Det vil sige både forhold, der er direkte relateret til husdyrproduktionen, og forhold der ikke direkte kan relateres til husdyrproduktionen, men som er knyttet til virksomheden som helhed.

Nedenstående liste omfatter de forhold, som kommunalbestyrelsen skal tage i betragtning ved vurdering af ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrbrug:

- Anvendelse af bedste tilgængelige teknik
- Beskyttelse af jord, grundvand, overfladevand og natur med dens bestand af vilde planter og dyr og deres levesteder, herunder områder, der er beskyttet mod tilstandsændringer eller fredet, udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde eller udpeget som særligt sårbart overfor næringsstofpåvirkning
- Begrænsning af eventuelle gener for naboer (lugt-, støj-, flue- og lysgener, affaldsproduktion m.v.)
- Hensynet til de landskabelige værdier
- Væsentlige mulige alternative løsninger
- Plan for nødvendige foranstaltninger ved ophør af driften for at undgå forureningsfare og for at bringe stedet tilbage i tilfredsstillende tilstand

Kommunalbestyrelsens vurdering af ansøgninger for husdyrbrug skal omfatte de listede forhold ved vurderinger af ansøgninger, jf. lovens § 12 stk., 2. Ved vurdering af husdyrbrug, der er omfattet af lovens § 11 og § 12 stk. 1, skal forhold vedr. ophør af driften og alternative muligheder dog ikke indgå i vurderingen.

Kommunalbestyrelsens vurdering af ansøgninger for husdyrbrug, der allerede er miljøgodkendt, skal omfatte ovenstående forhold, dog ikke forhold vedrørende alternative muligheder for så vidt angår den ansøgte udvidelse og/eller ændring.

Ved meddelelse af miljøgodkendelse af husdyrbrug kan kommunalbestyrelsen stille skærpede krav med henblik på at varetage hensynet til omgivelsernes sårbarhed og kvalitet, som kan være mere vidtgående end miljøbeskyttelseslovgivningens regler samt eksempelvis regler efter gødningsloven. Bilag 1 lister en række regler i henhold til miljø- og naturbeskyttelseslovgivningen, der kan have betydning for husdyrbrug. Listen vil være dækkende for de fleste husdyrbrug, men listen er ikke udtømmende. Dette betyder samtidig, at det ikke er nødvendigt at stille krav i miljøgodkendelsen, hvor formuleringen af de konkrete vilkår er enslydende med regler fastsat i bekendtgørelser med hjemmel i miljø- og naturbeskyttelseslovgivningen, gødningsloven og lign. Det er alene nødvendigt at fastsætte mere vidtgående krav (se kapitel 5).

Afsnit 4.2 til 4.11 indeholder en gennemgang af de forhold, som kommunalbestyrelsen skal medtage i en samlet vurdering af ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrbrug. Forholdene følger de oplysningskrav som fremgår af kapitel 3:

Hovedafsnit

- 4.2 Grundforhold
- 4.3 Anlæg
- 4.4 Arealer
- 4.5 Bedste tilgængelige teknik
- 4.6 Affald og kemikalier
- 4.7 Varetagelse af hensyn til landskab
- 4.8 Husdyrbrugets ophør
- 4.9 Alternative muligheder

I afsnit 4.2 til 4.4 beskrives de forhold, det kan være relevant at tage i betragtning ved vurdering af påvirkningen af omgivelserne fra henholdsvis husdyrbrugets anlæg og udbringningsarealer som

følge af den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbruget. Herefter beskrives øvrige forhold, som krav og muligheder vedrørende anvendelse af bedste tilgængelige teknik, forhold der er relevant at tage i betragtning ved vurdering af varetagelse af hensyn til landskab, ved ophør af en husdyrbedrift samt ved præsentation af alternative løsninger til den pågældende ændring af husdyrbruget.

Kommunalbestyrelsens opgave er, at vurdere om den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbruget lever op til kravet om anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og om husdyrbruget i øvrigt kan drives og indrettes på en sådan måde, at hensynet til omgivelserne tilgodeses, herunder de fastlagte beskyttelsesniveauer for bl.a. ammoniak, lugt, fosfor og nitrat.

Kommunalbestyrelsen skal på grundlag af vurderingerne:

- Fastsætte de nødvendige skærpede krav ved formulering af konkrete vilkår for husdyrbrugets drift og indretning, der sikrer hensynet til omgivelserne
- Foretage en samlet vurdering af om husdyrbruget har en væsentlig virkning på miljøet, og
- Træffe afgørelse om bestyrelsen vil miljøgodkende det ansøgte.

Dette er nærmere beskrevet i kapitel 5.

Som introduktion til kommunalbestyrelsens vurdering af relevante forhold i den konkrete ansøgning gives nedenfor en kort introduktion til Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrugs formål hvad angår vurdering af forebyggelse og begrænsning af påvirkning af omgivelserne.

4.1.1 Anvendelsen af bedste tilgængelige teknik

Et af hovedformålene ved Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er at fremme anvendelsen af renere teknologi og sikre brug af den bedste tilgængelige teknik i husdyrbrug.

Renere teknologi er et overordnet begreb eller princip, som retter sig mod et vugge til grav perspektiv og gennem ændringer i produktionsprocessen eller produktet at forebygge, at der opstår miljøproblemer. Renere teknologi kan defineres som ændrede produktionsprocesser, råvarer, hjælpestoffer og produkter, som mindsker ressourceforbruget og hindrer, at forurening opstår i såvel produktionsprocessen som i de senere vare- og produktkredsløb.

Princippet om bedste tilgængelige teknik (BAT) indebærer, at der inden for en given sektor skal anvendes den miljømæssigt set mest effektive og avancerede teknologi i produktionen. Ved vurdering af, hvad der er bedste tilgængelige teknik, skal der først og fremmest lægges vægt på at forebygge forurening ved anvendelse af renere teknologi. Herudover skal den uundgåelige forurening søges begrænset mest muligt ved forureningsbegrænsende foranstaltninger.

4.1.2 Hensynet til omgivelserne

Den konkrete vurdering af et husdyrbrug bør ske som en afvejning mellem de erhvervmæssige interesser, herunder investeringssikkerhed, forureningsbekæmpelse og de beskyttelsesinteresser, der findes i området. Beskyttelsesinteresser er de interesser, som fremgår af bl.a. Miljøministeriets plan- og sektorlove, herunder fx naturbeskyttelsesloven og miljøbeskyttelsesloven.

Grundlaget for den konkrete vurdering af placeringen af et husdyrbrug er kommuneplanernes retningslinjer for udviklingen i det åbne land og landsbyerne og byudviklingen. I en

overgangsperiode skal der tages udgangspunkt i eksisterende regionplanretningslinjer. Retningslinjer er fastlagt på baggrund af en samlet afvejning mellem beskyttelses- og erhvervsinteresser i bred forstand og med baggrund i den kortlægning og planlægning, som er tilvejebragt for hvert af de enkelte interesseområder.

Kommunalbestyrelsen får med den konkrete vurdering lejlighed til i hvert enkelt tilfælde at vurdere det ansøgte, dels i relation til de stedlige forhold og dels i relation til de forskellige samfundsmæssige interesser i arealanvendelsen, som myndighederne inddrager i planlægningen.

Forebyggelse og begrænsning af forurening

Forebyggelse og bekæmpelse af forurening fra husdyrbrug retter sig først og fremmest mod at begrænse anvendelsen og spildet af råstoffer og andre ressourcer, at fremme anvendelse af renere teknologi og at begrænse problemer i forbindelse med affaldsproduktion.

Ved ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrbrug skal kommunalbestyrelsen vurdere følgende mulige forurenings- og genebelastninger i forbindelse med et husdyrbrug:

- Affaldstyper og mængder, herunder spildevand, kemikalier, olieaffald og døde dyr
- Ressourcestyring af råvarer og hjælpestoffer herunder vand- og energiforbrug
- Brug af renere teknologi og anvendelsen af bedste tilgængelige teknik
- Beredskab i forbindelse med uheld og driftsforstyrrelser

Arten og mængden af affald, der må frembringes, skal kortlægges. Der skal tages stilling til håndtering, opbevaring og bortskaffelse af affaldet under hensyntagen til omgivelserne. På den baggrund skal kommunalbestyrelsen vurdere, om der er behov for at fastsætte skærpede krav i forhold til de generelle regler om bortskaffelse, planlægning og registrering af affald.

Forbrug og styring af ressourcer som vandforbrug, energiforbrug m.v. skal oplyses. Der skal tages stilling til, hvorvidt ressourceforbruget er i overensstemmelse med hensyn til omgivelserne i forhold til den aktuelle og fremtidige produktion på husdyrbruget. Kommunalbestyrelsen skal vurdere, om der er behov for at fastsætte skærpede krav ved u hensigtsmæssigt forbrug og anvendelse.

Kommunalbestyrelsen skal vurdere, om det ansøgte husdyrbrug lever op til kravet om anvendelse af den mindst forurenende og ressourceforbrugende teknik vedrørende bl.a. reduktion af ammoniakemission, udvaskning af nitrat og tab af fosfor, råvarer, energi, vand og andre hjælpestoffer, produktionsanlæg, processer, lugt og affaldsfrembringelse.

Kommunalbestyrelsen skal oplyses om, hvorledes forebyggelse af uheld og driftsforstyrrelser håndteres på husdyrbruget. Kommunalbestyrelsen skal på den baggrund vurdere, hvorvidt der er behov for at stille krav om udarbejdelse af beredskabsplan til forebyggelse af uheld og driftsforstyrrelser.

Varetagelse af hensynet til naboer

Gennem administrationen af Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug skal hensyn til naboer til en husdyrproduktion varetages. I forbindelse med kommunalbestyrelsens vurdering af et husdyrbrug, skal kommunalbestyrelsen således sikre, at gener for naboerne, som er forbundet med en husdyrproduktion, bliver imødegået. Det drejer sig først og fremmest om gener som lugt-,

støj-, støv-, fluegener samt gener, der følger af affaldsproduktion. Der kan også være tale om andre gener på grund af lokale forhold.

Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug fastsætter konkrete afstandskrav ved etablering, udvidelse og ændring af husdyrbrug, blandt andet med henblik på varetagelse af hensynet til naboer. Ved ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrbrug skal kommunalbestyrelsen med udgangspunkt i vejledningens afstandskrav tillige foretage en konkret vurdering af, om det ansøgte husdyrbrug kan drives og indrettes på en sådan måde, at hensynet til naboerne tilgodeses.

Ved vurderingen af hensynet til naboer skal der tages udgangspunkt i, om der er tale om naboer i byzone eller sommerhusområde, eller om der er tale om naboer i landzone. Naboer til husdyrbrug må i landzone som udgangspunkt acceptere gener i højere grad, end tilfældet er for naboer i byzoner eller sommerhusområder.

Ved ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrbrug skal kommunalbestyrelsen vurdere følgende mulige påvirkninger på naboer i forbindelse med et husdyrbrug:

- Påvirkningen på beboelse på samme ejendom
- Påvirkningen ved naboskel
- Påvirkningen af en nabobeboelse i landzone
- Påvirkningen på samlet bebyggelse i landzone
- Påvirkningen på områder, der er udlagt til byzone eller sommerhusområde i kommuneplanens rammedel
- Påvirkningen på områder, der i en lokalplan er udlagt til boligformål eller blandet bolig- og erhverv
- Påvirkningen på områder, der i en lokalplan er udlagt til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål o. lign.
- Påvirkningen fra frilandsgrise og de arealer, der anvendes hertil.

Beskyttelsen af natur og vand

Naturen med dens bestande af vilde plante og dyr og deres levesteder skal beskyttes i henhold til Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Loven skal bidrage til at sikre, at natur, der er sårbar over for næringsstofpåvirkning, dvs. over for tilførsel af ammoniak, fosfor og nitrat, ikke yderligere belastes af næringsstoffer, og hvor det er muligt at nedbringe den belastning af næringsstoffer, der skyldes husdyrproduktion.

Hovedreglen er, at der med den nye miljøgodkendelsesordning i kraft af den generelle reduktion af ammoniaktabet og etablering af bufferzoner er taget det nødvendige hensyn til naturområder.

De fastlagte beskyttelsesniveauer for ammoniak, fosfor og nitrat tager bl.a. sigte på at opfylde Danmarks internationale forpligtelser til at beskytte naturen i henhold til habitatdirektivet og naturbeskyttelseslovens § 3.

Natura 2000 er et europæisk netværk af beskyttede naturområder i hele EU. Områderne er udpeget i medfør af fuglebeskyttelsesdirektivet og habitatdirektivet. I Danmark kaldes områderne også for internationale naturbeskyttelsesområder og omfatter alle EF-fuglebeskyttelsesområder, EF-habitatområder og Ramsarområder. Fuglebeskyttelsesdirektivet har til formål at beskytte vilde fuglearters levesteder, og habitatdirektivet har til formål at sikre bevarelsen af naturtyper samt

plante- og dyrearter og deres levesteder, som i europæisk sammenhæng anses for truede, sjældne eller sårbare.

Efter habitatdirektivet er en række plante- og dyrearter og deres levesteder strengt beskyttede. En ansøgning om miljøgodkendelse må ikke kunne beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er listet i habitatdirektivets bilag IV, a eller ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV, b.

Naturbeskyttelsesloven indeholder blandt andet regler for en række nærmere fastlagte beskyttede naturområder – generelt beskyttede naturtyper i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3, klitfredede arealer, fredede områder, bygge- og beskyttelseslinjer m.v.

Det fastlagte beskyttelsesniveau for nitrat tager bl.a. sigte på at opfylde kravene til drikkevand. Koncentrationen i grundvand til drikkevandsforsyning bør derfor højst være 50 mg pr. liter. Nitratfølsomme grundvandsområder er karakteriseret ved, at der ikke sker eller kun sker en meget begrænset nitratreduktion efter passage af rodzonen. Infiltrerende vand som forlader rodzonen, bør derfor ikke overskride 50 mg nitrat pr. liter i de områder, der er udpeget som nitratfølsomme indvindingsområder.

De nitratfølsomme indvindingsområder er udpeget i de tidligere amters regionplaner, der fra og med 1. januar 2007 har status som landsplandirektiv. Fra 2009, når der foreligger vandplaner i medfør af Miljømålsloven, vil de nitratfølsomme indvindingsområder være fastlagt i disse vandplaner.

Vandplanernes indsatsprogrammer vil også indeholde retningslinjer for indsatsen for at opfylde miljømål for vandløb, søer og kystvande. Det vil blandt andet være retningslinjer for at nedbringe belastningen med fosfor og kvælstof af en række søer og fjorde og lukkede kystvande. Disse retningslinjer vil tage konkret form i handleplaner, der skal udarbejdes af kommunerne.

Som led i sagsbehandlingen skal kommunalbestyrelsen vurdere, om en merbelastning med nitrat vil medføre at koncentrationen af nitrat i grundvand, der anvendes til drikkevand, vil overstige 50 mg nitrat pr. liter. Hvis det ansøgte indebærer, at koncentrationen af nitrat vil overstige 50 mg pr. liter i grundvand, skal der stilles krav om relevante afværgeforanstaltninger. I de nitratfølsomme indvindingsområder bør det infiltrerede vand, der forlader rodzonen, således maksimalt have en koncentration på 50 mg nitrat pr. liter.

Ved ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrbrug skal kommunalbestyrelsen med udgangspunkt i vejledningens fastlagte beskyttelsesniveau vurdere følgende mulige påvirkninger på naturen i forbindelse med et husdyrbrug:

- Ammoniakfordampning og -afsætning fra stalde og lagre. Ammoniak kan påvirke nærliggende naturområder og hindre eller påvirke muligheden for at kunne fastholde eller opfylde fastlagte mål for naturen, og/eller som kan påvirke internationale naturbeskyttelsesområder negativt.
- Udbringning af husdyrgødning. Udbringning af husdyrgødning kan påvirke plante- og dyrearter, der er opført på habitatdirektivets bilag IV.
- Udvaskningen af nitrat og afstrømning af fosfor fra udbringningsarealerne. Dette kan medføre væsentlige miljøpåvirkninger af overfladevand (vandløb, søer samt fjord- og kystvande), som kan forhindre eller påvirke muligheden for at kunne opfylde eller fastholde fastlagte mål for

overfladevande og/eller påvirke internationale naturbeskyttelsesområder negativt. Påvirkning af overfladevand kan ske både via udvaskning og afstrømning direkte til overfladevand og via udvaskning fra rodzonen til grundvandet og derfra videre til overfladevand.

Beskyttelsen af de landskabelige værdier

De hensyn til de landskabelige værdier, der skal varetages i henhold til Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug retter sig mod, at kommunalbestyrelsen i dialog med ansøger skal finde den bedst mulige placering for erhvervsmæssigt nødvendigt byggeri i landzonen med henblik på at skabe og bevare værdifulde bebyggelser, kultur- og bymiljøer samt landskaber.

Beskyttelsesinteresserne i relation til landskabet omfatter ikke alene naturelementer, som fx levende hegn, skove, enge og småbiotoper, men også kulturhistoriske, geologiske og rekreative interesser samt landskabets æstetik og fortælle værdi.

Kommunalbestyrelsens vurdering af om det ansøgte kan tillades, skal omfatte det samlede bygningsareal med henblik på at undgå en unødvendig spredning af bygningsmassen. I nogle tilfælde kan nabogener dog medføre, at det er hensigtsmæssigt eller nødvendigt at placere nye driftsbygning og –anlæg uden tilknytning til de hidtidige bebyggelsesarealer. I sådanne tilfælde skal kommunalbestyrelsen i sin vurdering lægge stor vægt på varetagelsen af hensynet til natur, miljø og landskab.

Det skal endvidere vurderes, om byggeriet eller anlægget skæmmer landskabet eller har langtrækkende synlige konsekvenser ved placering i terrænet. Det kan fx være tilfældet, hvis bygningen ligger højt i terrænet og/eller har meget store dimensioner, er opført i reflekterende materialer eller med skæmmende belysning. De landskabelige påvirkninger er nærmere beskrevet i vejledningens afsnit 4.7.

Ved ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrbrug skal kommunalbestyrelsen vurdere følgende mulige påvirkninger på landskabet i forbindelse med et husdyrbrug:

- Beliggenheden af anlæg til husdyrbrug i forhold til de landskabelige værdier
- Udformningen af anlæg til husdyrbrug i forhold til de landskabelige værdier

4.1.3 Kommunalbestyrelsens faglige grundlag for behandlingen af sager om miljøgodkendelser

Når vand- og naturplanerne foreligger, vil der være tilvejebragt et endnu mere målrettet og præcist grundlag for kommunerne for at vurdere husdyrbrugenes belastning af det omgivende miljø med ammoniak, nitrat og fosfor. I planerne fastsættes de miljømål, der skal opnås i de enkelte vand- og naturområder, og de typer af indsatser, der skal gøres for at leve op til målene.

I tiden, indtil planerne foreligger, inddrager kommunalbestyrelsen al tilgængelig viden om natur- og miljøtilstanden i sagsbehandlingen, herunder den viden, der på tidspunktet for godkendelsen er tilgængelig i forbindelse med udarbejdelse af vand- og naturplanerne og de opfølgende kommunale handleplaner, med henblik på at undgå, at etablering, udvidelse eller ændring af et husdyrbrug giver anledning til en miljøbelastning, der vil indebære en væsentlig risiko for, at natur- og miljømålene ikke kan sikres eller genoprettes i det pågældende område.

Det beskyttelsesniveau der er fastsat efter lovens § 34, stk. 2, er udarbejdet med afsæt i den seneste viden omkring beskyttelsesbehovet i de særligt sårbare vand- og naturområder med henblik på at sikre, at disse områder ikke udsættes for en merbelastning, der kan forværre deres tilstand. For så vidt angår beskyttelsesniveauet for nitrat og ammoniak forventes det også i nogle områder at ville medføre en reduktion af belastningen af de særligt sårbare områder. Det kan derfor i kommunernes administration af miljøgodkendelser af husdyrbrug indtil vedtagelsen af vand- og naturplanerne som udgangspunkt lægges til grund, at det generelle beskyttelsesniveau vil være tilstrækkeligt til at sikre beskyttelsen af de særligt sårbare vand- og naturområder.

Dog kan det i særlige tilfælde hvor der fremkommer ny viden om behovet for en *reduktion* af belastningen af de områder, der med stor sikkerhed kan forventes at blive omfattet af en indsatsplan på baggrund af vand- eller naturplanerne, være nødvendigt at skærpe vilkårene i forhold til det fastsatte generelle beskyttelsesniveau eller evt. meddele afslag. I sådanne tilfælde skal kommunen endvidere overveje, om miljøgodkendelsen vil være et passende instrument og om godkendelsen i så fald skal suppleres med andre instrumenter inden for en planlagt tidsfølge for at opnå de forventede målsætninger.

De situationer, hvor det vil aktuelt at gøre sådanne overvejelser, vil være tilfælde, hvor miljøpåvirkningerne fra det husdyrbrug der ansøger om en udvidelse, etablering eller ændring i sig selv medfører en væsentlig belastning af et nærliggende vand- eller naturområde, og således i sig selv udgør en væsentlig barriere for at indfri de forventede målsætninger for dette område. Det vil sige tilfælde, hvor et enkelt eller nogle få husdyrbrug er årsag til den væsentligste påvirkning af et vand- eller naturområde, og hvor det er sandsynligt, at der skal gribes ind overfor netop disse husdyrbrug for at leve op til vand- og naturplanerne, når disse foreligger.

Kommunalbestyrelsen kan anvende ny viden om beskyttelsesbehovet efter vand- og naturplanerne til at give afslag på en ansøgning om miljøgodkendelse, eller til at begrunde skærpede krav om eksempelvis anvendelse af ny teknologi på anlægget eller arealrelaterede krav som eksempelvis udlæg af yderligere efterafgrøder. Kommunen kan derimod ikke anvende miljøgodkendelsen alene til at udtage større arealer til naturgenopretningsprojekter eller til at pålægge krav, der ikke vil være forenelige med en fortsat drift af husdyrbruget. I tilfælde hvor så drastiske tiltag vurderes nødvendige for at opnå vand- og naturplanernes formål, bør kommunen enten meddele afslag, eller bringe andre virkemidler i spil i forbindelse med godkendelsen.

4.2 Grundforhold

Ved ansøgninger om miljøgodkendelse er der en række generelle eller overordnede forhold for det ansøgte husdyrbrug, som kommunalbestyrelsen skal tage stilling til.

Indledningsvis skal kommunalbestyrelsen vurdere, om den indsendte ansøgning omfatter anlæg og arealer, der kan indebære forøget forurening eller andre virkninger af omgivelserne som følge af den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring. Endvidere skal det vurderes, om ansøgningen indeholder de krævede oplysninger og om sagen er tilstrækkeligt belyst, herunder om ansøgningens oplysninger er i overensstemmelse med kommunens oplysninger.

Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug giver mulighed for at ansøge om miljøgodkendelse af et samlede husdyrbrug, det vil sige ejendommens anlæg og bedriftens arealer.

Endvidere skal kommunalbestyrelsen vurdere, om den indsendte ansøgning skal vurderes i sammenhæng med flere anlæg eller om der er tale om et selvstændigt anlæg, jf. lovens § 13. Notat af 12. april 1999 beskriver retningslinjer vurdering af, om der er tale om et eller flere anlæg. www.skovognatur.dk/NR/rdonlyres/A5B4879D-64A6-4D88-BED6-5ABFE272B058/22822/Scan001.pdf)

4.2.1 Ansøger og ejerforhold

Oplysninger om ansøger og ejerforhold vurderes med henblik på at sikre, at ansvaret for at husdyrbruget indrettes og drives i overensstemmelse med den meddelte miljøgodkendelse, er rettet mod de korrekte juridiske personer.

4.2.2 Husdyrbruget

Ansøgningens overordnede oplysninger om det ansøgte husdyrbrug er grundlaget for omfanget af den husdyrproduktion, der meddeles miljøgodkendelse for. Kommunalbestyrelsens vurdering af disse oplysninger skal være understøttet af ansøgningens mere detaljerede oplysninger.

Det vurderes endvidere, om andre ejendomme under den samlede bedrift bør omfattes af miljøgodkendelsen, og om der er behov for at inddrage andre aktiviteter, tilladelser m.v. i vurderingen af det ansøgte husdyrbrugs påvirkning af omgivelserne.

Samme betragtninger gør sig gældende for de situationer, hvor der skal tages stilling til, om der er tale om, at flere anlæg til husdyrproduktion skal godkendes som et samlet anlæg. Det er de situationer, hvor én eller flere landmænd ejer flere anlæg, som ikke kan drives uafhængigt af hinanden. I de situationer skal der ske en samlet godkendelse, uanset om det alene er det ene anlæg, der er ansøgt om godkendelse på. Dette er en videreførelse af den praksis, der gælder i dag.

Overordnet vurderes det, om det er hensigtsmæssigt at tage udgangspunkt i et fleksibelt produktionsniveau. Robustheden af det samlede ejede og forpagtede udbringningsareal vurderes. Ligeledes vurderes robustheden af eventuelle tredjemandsarealer. Det kan i særlige tilfælde være en fordel, at miljøgodkendelsen omfatter et større samlet tredjemandsareal end nødvendigt med henblik på at sikre en fleksibilitet i, hvilke bedrifter og arealer eksporteret husdyrgødning kan afsættes til.

Opmærksomheden henledes på, at der i bekendtgørelsen om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug i § 14 er hjemmel til, at kommunalbestyrelsen i særlige tilfælde kan tidsbegrænse en godkendelse som helhed eller enkelte dele heraf. Godkendelsen skal i så fald indeholde en nærmere begrundelse for tidsbegrænsningen.

Reglen viderefører en tilsvarende regel i bekendtgørelsen om godkendelse af listevirksomhed, og praksis herom er, at anvendelsen af reglen skal være begrundet i særlige, konkrete forhold.

Sådanne forhold kan fx være, at virksomheden kun skal drives midlertidigt, eller hvis det på forhånd ikke er muligt at vurdere, om virksomhedens drift vil give anledning til skadevirkninger. En tidsbegrænsning kan endvidere anvendes, hvis virksomhedens lokalisering på længere sigt vil være u hensigtsmæssig i medfør af planlovgivningen.

Tidsbegrænsning kan endvidere anvendes, hvis godkendelsen meddeles på lempeligere vilkår. Tidsbegrænsningen vil således gøre det muligt efter fristens udløb at skærpe vilkårene, hvis den teknologiske udvikling frem til tidsfristens udløb har skabt grundlag for, at der inden for rammerne af proportionalitetsprincippet kan gennemføres yderligere forureningsbegrænsende foranstaltninger.

Kravet om en særlig konkret begrundelse betyder, at der ikke kan ske tidsbegrænsning af hele eller dele af en godkendelse med henvisning til det tidspunkt, hvor der foreligger vand- og naturplaner efter miljømålsloven.

4.2.3 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold

En hensigtsmæssig beliggenhed af husdyrbrug og udformning af byggeri og anlæg er afgørende for såvel erhvervet som for omgivelserne.

Den konkrete vurdering af lokaliseringen af et husdyrbrug bør ske som en afvejning mellem de beskyttelsesinteresser og erhvervsmæssige interesser, herunder investeringssikkerhed i bred forstand og med baggrund i den kortlægning og planlægning, som er tilvejebragt for hvert af de enkelte interesseområder.

Kommunalbestyrelsens vurdering af et husdyrbrugs placering skal tage udgangspunkt i et ønske om at skabe og bevare åbne landskaber og beskytte de hensyn, der er beskrevet i kommuneplanens retningslinjer for udvikling i det åbne land og landsbyerne, herunder hensyntagen til landbrugsområder og disses muligheder for fremtidig udvikling. Kommuneplanen indeholder retningslinjer for varetagelsen af naturbeskyttelsen, de landskabelige værdier, kulturmiljøer, kirkeomgivelser samt geologiske og rekreative interesser. Der kan også være tale om retningslinjer for ny byzone, ferie- og fritidsanlæg, råstofindvindingsområder eller tekniske anlæg, som kommunalbestyrelsen er forpligtet til at virke for i sin administration efter denne lov.

Ved vurderingen bør kommunalbestyrelsen være opmærksom på, at generne fra husdyrbruget kan få forholdsmæssig stor betydning for omgivelserne, hvis virksomheden er lokaliseret i et område, hvor der i forvejen er en stor husdyrproduktion. I et sådant område vil en forøget produktion i nogle tilfælde kunne bringe den samlede lugtbelastning og andre belastninger op på et meget højt niveau (den kumulative effekt). Da emission af lugtstoffer fra besætninger ikke kan undgås, heller ikke ved moderne husdyrhold, må det anbefales, at staldbygninger i forbindelse med etablering eller udvidelse placeres i en vis afstand fra naboer, jf. også afsnit 4.3.3.2 om lugt.

Med loven skal kommunalbestyrelsen således varetage en lang række hensyn, som i den konkrete sag skal afvejes i forhold til hinanden. Dette gælder også, når der i forbindelse med en ansøgning ønskes opført nye driftsbygninger og anlæg. En placering som tager hensyn til naboerne kan have store konsekvenser for naturområder, kulturmiljøet eller landskaber i form af en unødvendig spredning af bygningsmassen og langtrækkende, synlige konsekvenser. Endvidere kan en placering i forhold til landskabelige interesser have store konsekvenser for naboer.

På baggrund af det indkomne tegningsmateriale, jf. kapitel 3, vurderes, om sagen som udgangspunkt er tilstrækkeligt belyst, herunder om de fremkomne oplysninger er i overensstemmelse med kommunalbestyrelsens oplysninger.

I den sammenhæng skal kommunalbestyrelsen sikre at oplysningerne er fyldestgørende og i overensstemmelse med kommuneplanen og den overordnede fysiske planlægning. Der kan fx være tale om landsplandirektiver og andre statslige sektorplaner samt råstofplaner.

4.3 Husdyrbrugets anlæg

4.3.1 Drift af husdyrbrugets anlæg

For visse produktionsformer er produktionsniveauet ikke jævnt fordelt i løbet af året. Det er i så fald vigtigt at tage stilling til, om dette har betydning for miljøbelastningen og i givet fald fastsætte krav, der imødekommer u hensigtsmæssig påvirkning af omgivelserne.

4.3.1.1 Stald

Staldens primære funktion er husdyrproduktion. Husdyrproduktion skal imidlertid også ske under hensyntagen til omgivelserne.

Husdyrgødningsbekendtgørelsen fastsætter krav til konstruktion og udformning af stalde med henblik på at minimere risiko for tab af næringsstoffer til grund- og overfladevand. Som udgangspunkt er disse regler tilstrækkelige, men i særlige tilfælde, hvor det vurderes relevant i forhold til hensynet til vandmiljøet, kan det være relevant at fastsætte yderligere krav, fx til dokumentation for tætheden af staldgulv og gyllekanaler.

Vurderingen af det ansøgte staldsystem bør som udgangspunkt inddrage forhold, der kan medvirke til at reducere lugt, ammoniaktab fx ved valg af hensigtsmæssig staldindretning i forhold til husdyrenes gødeadfærd og temperaturregulering og indretning, der kan reducere vandspild. Valget af staldsystem kan også være betydende for, hvor nemt der er at opretholde et godt rengørings- og hygiejneniveau.

De landskabelige og æstetiske hensyn ved valg af staldsystem bør også indgå i vurderingen af det valgte staldsystem. Dette er uddybet i afsnit 4.7.

4.3.1.2 Ventilation

Ventilation har til formål at fjerne varme og vanddamp fra stalden for at holde et stabilt staldklima. Høj produktionsintensitet i husdyrbruget stiller krav til klima- og ventilationsanlæggets udformning og effektivitet. Når udetemperaturen stiger, øges ventilationsbehovet i stalde. Den potentielle lugtemission er derfor størst om sommeren, og når der er en maksimal belægning i stalden.

Afstanden mellem husdyrbrug og nabo bør vurderes ved de driftsforhold, hvor lugtemissionen er størst, og denne situation bør være udgangspunktet ved fastlæggelse af den nødvendige afstand, eller de krav, der stilles med henblik på lugtreduktion.

Ventilationsanlæg kan deles i fire typer efter ventilationsprincip:

- Undertryksanlæg,
- Ligetryksanlæg,
- Overtryksanlæg, (ikke almindelige)
- Naturlig ventilation.

Når der er naboer nær staldanlægget, kan ændringer i ventilationsforholdene også påvirke omfanget af lugt gener. Afkasthøjde og afkasthastigheder har væsentlig indflydelse på spredningen og fortynding.

Særlige forhold vedrørende indretning og drift af ventilationsarrangementer samt terrænforhold, fremherskende vindretning, høje bygninger, siloer og sammenhængende træbevoksning nær staldbygningerne vil kunne influere på spredningsforholdene i staldenes nærmeste omgivelser. I sådanne tilfælde vil det være nødvendigt at tage højde for disse forhold, når effekten af ændrede afkastarrangementer skal vurderes. Der kan eventuelt være behov for, at der i ansøgningsmaterialet fremvises modelberegning af lugtudbredelsen, som tager højde for disse aktuelle spredningsbestemmende faktorer (fx OML-multi-modellen).

Den lugtreducerende effekt, der kan opnås ved ændring af højden på ventilationsafkast og lufthastigheden i disse, aftager, når afstanden fra staldene til de omboende øges. På dage med lav udetemperatur eller i perioder, hvor ventilationsbehovet og dermed lugtudslippet reduceres, vil den lugtreducerende effekt være lavere, end når ventilationseffekten udnyttes fuldt ud.

Indtil det er tilstrækkeligt belyst, i hvilken udstrækning særlige staldindretninger eller driftsformer har dokumenteret permanent og markant indflydelse på staldventilationsluftens lugtindhold, vil hensigtsmæssig placering henholdsvis afpasning af dyreholdets størrelse samt placering og indretning af ventilationsafkast fortsat være væsentligste reguleringsmuligheder for reduktion af lugtbidrag fra staldventilationsluft.

Stalde med gulvudsugningsanlæg kan give anledning til større lugtgener end lugten fra stalde med udsugning i loft, specielt hvis udsugning foregår via gødningskanaler. Samling af afkast og efterfølgende rensning i et luftrenseanlæg (biologisk eller kemisk vask) kan dog ændre på dette forhold. Etablering af luftrenseanlæg kan imidlertid være forholdsvis omkostningstung.

4.3.1.3 Rengøring

Formålet med rengøring af stalde er dels at nedsætte smittetrykket i besætningen ved vask og brug af desinficeringsmidler, men også dels at reducere gener i form af fx lugt, støv og fluer.

Vask af stalde og installationer

For fjerkræproduktion vil det ofte være nødvendigt at stille individuelle krav vedrørende rengøring i forhold til vask og vaskevand fra stalde og installationer, men også for andre staldproduktioner an det være relevant at stille krav vedrørende rengøring. Ved vurderingen af behovet for rengøring af stalde og installationer skal der således tages hensyn til typen af husdyrproduktion.

Som hovedregel vil det være alle overflader, husdyrene har mulighed for at få kontakt med, der kan have behov for at blive rengjort., det vil sige vægge, gulve, stiafskillelser, foderautomater, redskaber og installationer.

Vand fra vask af stalde betragtes som flydende husdyrgødning, og vil normalt føres til beholder for flydende husdyrgødning og udbringes efter reglerne for udbringning af flydende husdyrgødning. En undtagelse af vaskevand fra nedvaskning af fjerkræstalder, som kan betegnes som spildevand, og som sådan udbringes efter reglerne for udbringning af spildevand.

Overbrusningsanlæg

Af hensyn til dyrevelfærd er der i nye smågrise- og slagtesvinestalde krav om installering af overbrusningsanlæg for på den måde at sikre, at grise har mulighed for afkøling i varme perioder (grise har ikke svedkirtler). Samtidig kan en god drift og styring af overbrusning af gødearealer medvirke til at kontrollere dyrenes gødeadfærd og dermed medvirke til at sikre, at husdyrgødningen hurtigt føres fra stald til lager. Herved mindskes både lugtgener og ammoniaktab, og muligheden for udklækning af fluelarver reduceres. Endvidere kan overbrusningsanlæg have en positiv effekt på mængden af støv i stalden.

Desinficeringsmidler

På grundlag af ansøgningsoplysningerne bør det endvidere vurderes, om det er hensigtsmæssigt at anvende mere miljøvenlige desinficeringsmidler i den daglige drift, fx i malkeanlæg, og ved rengøring af tomme stalde, fx ved slagtekyllinge- og smågriseproduktion.

4.3.1.4 Foder

Indholdet af næringsstoffer i husdyrgødningen har stor betydning for tabet af ammoniak, nitrat og fosfor til omgivelserne. Indholdet af kvælstof og fosfor i den producerede husdyrgødning beregnes på grundlag af normtal for næringsstof i husdyrgødning, udarbejdet af Danmarks JordbrugsForskning. Disse normtal kan imidlertid afviges, hvis det af ansøgningsmaterialet fremgår, at der i driften af husdyrbruget anvendes fodertiltag med henblik på at reducere næringsstoffindholdet i husdyrgødningen.

Fodertiltag med henblik på at reducere næringsstoffindholdet i husdyrgødningen kan opnås ved at anvende mindre fodermængder (FE pr. produceret dyr), lavere indhold af råprotein og/eller fosfor i foderet, fx som følge af tilsætning af fytase til foderet. Det skal bemærkes, at anvendelsen af fytase kun har en effekt på fosforoverskuddet, hvis det medfører en reduktion i tilsætningen af fosfor til foderet.

Ved ansøgning via ansøgningssystemet vil oplysninger om fodertiltag automatisk indgå i beregning af ammoniaktab fra stald og lager og i beregning af husdyrbrugets fosforbalance.

4.3.1.5 Ensilage

Håndtering af ensilage skal vurderes både i forhold til lugt- og fluegener for nabobeboelser, men også i forhold til risiko for tab af næringsstoffer til omgivelserne.

Det skal ved vurderingen af ansøgningens oplysninger om håndtering af ensilage vurderes, om der er behov for at fastsætte skærpede krav i forhold til de generelle regler om opbevaring af ensilage og ensilagesaft og anvendelse af ensilage saft.

4.3.1.6 Energiforbrug

Husdyrbrugets energiforbrug skal vurderes med henblik på at undgå unødigt ressourceforbrug. Energiforbruget afhænger i meget høj grad af husdyrbrugets konkrete produktionsform og typen af anlæg og tekniske installationer. Vurdering af energiforbruget i forhold til gennemsnits energiforbrug kan derfor være vanskeligt. Det kan således være mere gavnligt at vurdere husdyrbrugets energiforbrug før og efter den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring samt at følge husdyrbrugets energiforbrug løbende over en årrække.

Elforbruget skal reduceres ved forskellige elspare foranstaltninger. Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret har udarbejdet et energispare katalog, som ligger på deres hjemmeside: www.lr.dk/energisperekatalog

Optimering og valg af energieffektive ventilationsanlæg, korntørringsanlæg, foderfremstilling samt opvarmning kan ofte reducere elforbruget. Ligesom optimal drift af de tekniske installationer vil sikre en effektiv udnyttelse.

I forhold til brændstofforbruget kan det være relevant at se på husdyrbrugets samlede transporter, i og med at landmanden også har interesse i at minimere antallet af transporter.

4.3.1.7 Vandforbrug

Husdyrbrugets vandforbrug skal vurderes med henblik på at undgå unødigt ressourceforbrug. Vandforbruget afhænger af husdyrbrugets konkrete produktionsform, typen af anlæg og tekniske installationer samt af, om husdyrbruget har markvandingsanlæg. Vurdering af vandforbruget i forhold til gennemsnits vandforbrug kan derfor være vanskeligt. Det kan således være mere relevant at vurdere husdyrbrugets vandforbrug før og efter den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring samt at følge husdyrbrugets vandforbrug løbende over en årrække.

Ved udvidelse eller ændring af eksisterende anlæg vil der ofte være gode muligheder for at begrænse vandforbruget, især ved at reducere vandspild og vandforbruget ved rengøring.

Vandforbrug og vandspild kan fx reduceres i svineproduktion ved at bruge vandkopper eller drikkekar i stede for vandventiler. Lige som optimeret styring af overbrusningsanlæg kan reducere vandforbruget.

I forbindelse med vask af stalde kan iblødsætning af staldanlæg forud for vask reducere vandforbruget.

4.3.1.8 Spildevand

Kommunalbestyrelsen skal tage stilling til mulige spildevandsforekomster. Specielt skal det indgå i vurderingen, hvilke stoffer, der kan være indeholdt i spildevandet - fx om der kan forekomme pesticidrester. For udledninger af spildevand, der indeholder kemikalier, fx pesticider eller medicinrester, skal kommunalbestyrelsen vurdere udledningen og træffe afgørelse i henhold til miljøbeskyttelseslovens bestemmelser og tilhørende bekendtgørelser, herunder bekendtgørelse om miljøkvalitetskrav for vandområder og krav om udledning af forurenende stoffer til vandløb, søer eller havet.

Spildevand fra husdyrbruget vil typisk omfatte tagvand og vand fra befæstede arealer samt eventuelt husspildevand fra driftsbygninger. Dertil kommer visse former for spildevand, der specielt er relateret til husdyrproduktionen.

Tagvand og vand fra befæstede arealer, hvor der ikke forekommer spild af husdyrgødning, bør normalt ikke tilledes gødningsbeholderen, af hensyn til beholderkapaciteten, da det kan dreje sig om ganske store vandmængder. Det skal indgå i vurderingen af ansøgningen, hvordan nævnte uforurenede overfladevand kan ledes til. Der skal gives særlig spildevandstilladelse til udledning til kloak/nedsivning.

Husspildevand i form af spildevand fra toilet fra velfærdsrum, må ikke tilledes gødningsbeholderen og udsprede på landbrugsjord, jf. husdyrgødningsbekendtgørelsens definition af, hvilket spildevand, der er omfattet af denne bekendtgørelse.

De former for spildevand, der er defineret i husdyrgødningsbekendtgørelsen, er alene mælkerumsvand samt vand fra vask af produkter fra husdyrhold, fx ægvaskevand samt fra vask af foderrekvisitter og lignende fra almindelig landbrugsdrift. En undtagelse er vaskevand fra nedvaskning af fjerkræstalder, som kan betegnes som spildevand, og som sådan udbringes efter reglerne for udbringning af spildevand i husdyrgødningsbekendtgørelsen. Disse spildevandsforekomster kan føres til beholder for flydende husdyrgødning. Af hensyn til opbevaringskapaciteten i gødningsbeholderen vil det dog ofte være praktisk at lede spildevandet til særskilt beholder. Hvis denne beholder er nedgravet, kræves tilladelse jf. § 19 i miljøbeskyttelsesloven. Spildevandet må udbringes på landbrugsjord uden særlig tilladelse, dog under overholdelse af udbringningsreglerne for henholdsvis flydende gødning eller spildevand, jf. husdyrgødningsbekendtgørelsens kapitel 10.

4.3.1.9 Driftsforstyrrelser eller uheld

Som udgangspunkt skal anlæg og tekniske installationer renses, vedligeholdes og udskiftes i tilstrækkelig grad med henblik på at sikre en korrekt brug og effekt.

Uheld eller driftsforstyrrelser ved håndtering af husdyrgødning kan imødegås ved etablering af automatisk alarm fx i forbindelse med pumpestationer, vandinstallationer og strømsvigt. Lige som pumpestart kan styres således, at pumpning alene kan ske, når indløbet til gyllebeholderen er svunget ind over beholderkanten.

Befæstede arealer på områder, hvor der sker håndtering af husdyrgødning, vil også kunne nedsætte risikoen for forurening ved driftsforstyrrelser eller uheld. Her er det dog vigtigt at sikre sig, at afløb fra de befæstede arealer sker hensigtsmæssigt.

Utætheder i staldgulv og gyllekanaler kan registreres ved etablering af lukket omfangsdræn med kontrolbrønde, lige som det kan være relevant at etablere dræn og kontrolbrønde i forbindelse med gyllebeholdere og ensilagepladser.

4.3.1.10 Sprøjteudstyr

For husdyrbrug gælder de samme generelle regler for sprøjteudstyr, som for alle øvrige landbrugsvirksomheder. Det vil derfor som udgangspunkt ikke være relevant at fastsætte skærpede om anvendelse af sprøjteudstyr.

Er der sprøjterester tilbage i sprøjten efter behandling af marken, bør bortskaffelse af sprøjterester primært foregå ved, at sprøjteresterne fortyndes og udsprede på den mark, der lige er sprøjtet.

Hvis påfyldning/vask af sprøjteudstyr foregår på fast vaskeplads, bør den have tæt bund med afløb til en tæt opsamlingsbeholder. Vaskevandet skal i så fald bortskaffes ved at lede det til gyllebeholderen eller særskilt beholder. Udbringning fra særskilt beholder kan ske jf. reglerne for udbringning af spildevand i husdyrgødningsbekendtgørelsen. Er der væsentlige mængder af sprøjtemidler i vaskevandet, skal det bortskaffes som farligt affald. Afledes vand indeholdende sprøjtemidler på anden måde, betragtes det som spildevand, og der skal sættes krav ifølge retningslinjerne herfor.

Rengøring af sprøjteudstyr må ikke udføres på steder, hvor der er afløb til søer og vandløb, fx via rør og dræn, herunder på grusarealer, gårdsplads eller kørearealer.

Ved påfyldning af vand i forbindelse med brug af sprøjtemidler bør der drages omsorg for, at der ikke er mulighed for 'tilbagesug'. Der må derfor aldrig tages vand direkte fra en brønd/boring, et vandløb eller en sø.

4.3.2 Gødningsproduktion og –håndtering

4.3.2.1 Opbevaring af husdyrgødning

Der findes principielt fire forskellige typer husdyrgødning: Gylle, fast gødning, ajle og dybstrøelse. Derudover findes afgasset gylle og en lang række forskellige fraktioner fra forskellige typer forarbejdningsanlæg for husdyrgødning.

Udover den opsamlede husdyrgødning vil der på visse husdyrbrug afsættes husdyrgødning direkte på marken ved udendørs husdyrhold. Vedrørende udendørs svineproduktion er der udarbejdet et byggeblad for udendørs sohold, som stiller krav om visse driftsmæssige forhold.

Det skal bemærkes, at der ifølge de generelle regler er krav om tilstrækkelig opbevaringskapacitet, som normalt vil svare til mindst 9 måneders tilførsel, dog normalt 7 måneders tilførsel på kvægbrug, hvor mindst 2/3 af dyreenhederne udgøres af kvæg, hvor dyrene går ude i sommerhalvåret. Det er derfor vigtigt i forbindelse med ansøgningen at vurdere, om der er tilstrækkelig opbevaringskapacitet, og om hvorvidt der bør stilles skærpede krav til opbevaringskapaciteten. Skærpede krav kan være nødvendige, hvis mulighederne for at udbringe husdyrgødning i efteråret er begrænsede og/eller udbringningsarealer er vanskelige at anvende i de tidligere forårsmåneder (februar og marts), fx på kuperet lerjord.

Flydende husdyrgødning

Krav til beholder til opbevaring af flydende husdyrgødning er fastsat i husdyrgødningsbekendtgørelsen. Flydende husdyrgødning kan også opbevares i gyllelaguner. Der er udarbejdet et byggeblad for opbevaring af husdyrgødning i gyllelaguner (Nr. 103.04-03).

Husdyrbrug, som har staldsystemer med gylle, har ofte store lagre til den flydende gødning. Fra disse lagre vil der være mange påfyldninger af gyllevogne. Hvis det vurderes, at der er væsentlig risiko for spild, kan der stilles krav om, at dette spild afledes til beholder med henblik på at undgå tab af næringsstoffer til omgivelserne. Sker påfyldningen ved hjælp af sugning direkte fra gyllevognen, eller en tilsvarende anordning der forhindrer spild, vil det som udgangspunkt ikke være nødvendigt med skærpede krav vedrørende påfyldningsplads.

Fra gyllebeholdere kan der være betydelige lugtgener ved omrøring. Øvrige forhold omkring opbevaring og anvendelse af husdyrgødning er i vidt omfang reguleret af de generelle regler for opbevaring og anvendelse af husdyrgødning i husdyrgødningsbekendtgørelsen. Der er således et krav om en fast overdækning i form af flydedug, teltoverdækning eller lignende på gyllebeholdere. Der kan dog etableres anden tæt overdækning, fx naturligt flydelag, hvis der føres optegnelser i en af Skov- og Naturstyrelsen udarbejdet logbog. Det skal bemærkes, at muligheden for at erstatte en fast overdækning med anden tæt overdækning fra 1. januar 2007 ikke længere er muligt for

beholdere bygget efter 1. januar 2007 til opbevaring af flydende husdyrgødning fra svin eller pelsdyr, hvis beholderen placeres nærmere ved naboer end 300 meter eller de afstande, der er angivet i husdyrgødningsbekendtgørelsen § 4 stk. 3. Der er desuden krav om fast overdækning på beholdere bygget efter 1. januar 2007, hvis disse er placeret nærmere end 300 meter fra beskyttede naturtyper, der er omfattet af lovens § 7. Sidstnævnte gælder dog ikke beholdere med forsuret gylle.

Ved opførelse af gylleanlæg bør det sikres, at de tekniske installationer indrettes og placeres, således at gylleudslip undgås. Eksempelvis bør el-installationer i tilknytning til pumpesystemer indrettes på en sådan måde, at pumpen ikke utilsigtet kan startes.

Placering af anlæg til opbevaring af husdyrgødning skal også vurderes i forhold til omgivelserne. Hensynet til omgivelserne i forhold til de planmæssige forhold er beskrevet nærmere i afsnit 4.2.3, og ammoniakkrav i forhold til beskyttede naturtyper er nærmere beskrevet i afsnit 4.3.3.1.

Vurderingen af geneafstanden til omboende beregnes på grundlag af lugtemissionen fra staldanlæg og ikke fra anlæg til opbevaring af husdyrgødning. Ved placering af opbevaringsanlæg tæt på naboer vil der derfor skulle ske en vurdering af, om der er behov for at stille skærpede krav til opbevaring og håndtering af husdyrgødning med henblik på at sikre hensynet til omboende.

Endvidere skal placeringen af anlæg til opbevaring af husdyrgødning også vurderes i forhold til vandløb, søer, almindelig vandforsyning m.v. med henblik på at minimere risiko for forurening med næringsstoffer.

Opbevaring af dybstrøelse og kompost i markstak

Opbevaring af dybstrøelsesgødning i markstak skal vurderes i forhold til hensynet til naboer, planmæssige forhold samt i forhold til forurening af ammoniakfølsomme naturområder på land, og tab af nitrat til grund- og overfladevand, som beskrevet for faste anlæg til opbevaring af husdyrgødning.

Opbevaring af dybstrøelse i markstak indgår i beregningerne og vurderingen af overholdelse af de fastsatte ammoniakkrav. Vurderingen af placering af markstak skal imidlertid også ske i sammenhæng med reglerne om afgrænsning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter for så vidt de naturtyper, der ikke er omfattet af kravene for bufferzone I og II. Der henvises til afsnit 4.3.3.1 og afsnit 5.2.

Som hovedregel skal markstakke placeres uden for de 300 meter bufferzoner, hvor der er forbud mod udvidelser af husdyrbrug, der medfører forøget ammoniakemission. Kun i særlige situationer, hvor det ikke er muligt at placere markstakke hensigtsmæssigt, kan det overvejes at afvige fra dette. Det kan være nødvendigt at overveje, hvorvidt der skal stilles skærpede krav for afstand fra markstakke til beboelse.

4.3.2.2 Gylleseparering

Gylleseparering har til formål at dele husdyrgødningen i flydende og tørstofholdige fraktioner med henblik på en nemmere håndtering af husdyrgødningen. Gylleseparering reducerer ikke indholdet af næringsstoffer i husdyrgødningen, men hovedparten af det plantetilgængelige kvælstof findes i de flydende fraktioner, mens det mere sværttilgængelige organiske kvælstof er bundet i den tørstofholdige fraktion.

Anlæg til gylleseparering varierer fra simple konstruktioner til højteknologiske anlæg. Krav til indretning og drift af anlæg til gylleseparering bør vurderes under hensyntagen til, om der er tale om lavteknologiske eller højteknologiske anlæg. Anlæggets karakter vil være bestemmende for, hvilke krav det vil være nødvendigt af fastsætte med henblik på at varetage hensynet til omgivelserne.

Gylleseparationsanlæg skal vurderes i forhold til de planmæssige forhold, under hensynet til omboende samt i forhold til forurening med næringsstoffer, som beskrevet ovenfor om opbevaringsanlæg til husdyrgødning. Ved vurderingen af opbevaring af de forskellige gødningsfraktioner fra gyllesepareringen er det vigtigt at vurdere behovet for overdækning af de flydende fraktioner, da der ikke dannes naturligt flydelag. For tørstoffraktionerne er det vigtigt at vurdere tørstofindholdet med henblik på at fastsætte de relevante krav til opbevaring.

Fraktioner fra gylleseparering bør endvidere indgå i den samlede vurdering af anvendelsen af husdyrgødning.

4.3.3 Forurening og gener fra husdyrbrugets anlæg

4.3.3.1 Ammoniak

Kvælstof, der deponeres fra luften, er det begrænsende næringsstof for mange sårbare økosystemer, og i disse økosystemer kan der forventes væsentlige ændringer som følge af selv begrænsede ekstra tilførsler af kvælstof. Nogle få ret almindelige plantearter er således bedre til at drage fordel af mere næring end andre. Disse almindelige arter bliver dermed meget dominerende og udkonkurrerer andre arter, der er karakteristiske for bestemte økosystemer tilpasset mindre mængder tilgængelige næringsstoffer. Især er nøjsomhedsplanterne som gruppe derfor truet af bl.a. ammoniakafsætning.

Begrænsning af ammoniakafsætningen vil være nødvendig for at opfylde habitatdirektivets forpligtelser til at sikre en gunstig bevaringsstatus for de beskyttede naturarealer og levesteder i de udpegede Natura 2000 områder samt for at hindre utilsigtede tilstandsændringer af naturtyper, der er beskyttede efter naturbeskyttelsesloven, fx heder, moser, strandenge, ferske enge og overdrev.

Husdyrproduktioner kan give anledning til store udslip af ammoniak og er derfor en væsentlig trussel mod specielt de næringsfattige naturtyper i det åbne land. Tæt på større kilder, fx større staldanlæg, kan ammoniak optræde i koncentrationer i luften, der kan give direkte effekter på vegetationen. Akkumulering og udvaskning af kvælstof som følge af en forøget tilførsel kan desuden på længere sigt påvirke næringsstofbalancen og forsure jorden.

Ammoniakfordampningen pr. dyreenhed kan variere betydeligt fra den ene produktion til den anden afhængig af dyreart, fodring, stalddesign, udbringningsmetode, renholdelse m.v. Miljøeffektiv teknologi til stalde og til lagring og behandling af husdyrgødning udvikles til stadighed for at forebygge ammoniak- og lugtemission og samtidig sikre, at gødningens indhold af plantetilgængelige næringsstoffer, kulstof og energi udnyttes optimalt uden unødvendigt tab til miljøet. Ved udviklingen af ny teknologi må inddrages vurdering af hele proceskæden. Det gælder således, at hvis mere af kvælstoffet fastholdes i stalden, vil der typisk skulle gøres en større indsats for at fastholde det ved udbringning.

Sigtet med krav om reduktion af ammoniaktab fra husdyrbrug er at sikre, at der både generelt og specielt i forhold til beskyttede naturtyper og internationale forpligtelser sker en forstærket fortsat reduktion af ammoniakbelastningen af Danmarks natur.

Husdyrbrugets tab og afsætning af ammoniak skal vurderes i forhold til:

- Krav om reduktion af ammoniaktab fra stald og lager,
- Emission af ammoniak fra stald og lager for husdyrbrug placeret i bufferzone I,
- Afsætning af ammoniak på beskyttede naturtyper fra husdyrbrug placeret i bufferzone II.

Endvidere skal der foretages en konsekvensvurdering i henhold til habitatdirektivet, herunder kan foretages en vurdering af, om det er relevant at vurdere husdyrbrugets tab og afsætning af ammoniak i forhold til de naturtyper, der er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3 områder, men ikke omfattet af lovens § 7, hvis kommunalbestyrelsen vurderer, at der er et behov herfor.

Beregningsmetoden er uddybet i bilag 5.

Krav til reduktion af ammoniaktab fra stald og lager

Ved etablering, udvidelse og ændring af husdyrbrug skal det øgede ammoniaktab fra stald og lager reduceres med nedenstående procenter i forhold til et fastsat referencestaldsystem.

1. januar 2007: 15 pct.

1. januar 2008: 20 pct.

1. januar 2009: udgangspunktet er min. 25 pct.

Kravet om reduceret ammoniakemission gælder for udvidelser samt stalde der renoveres, men kan gennemføres som et krav til reduktion af ammoniaktabet for både det eksisterende og det nye anlæg. Niveaulet for reduktionskravet fastlægges i forhold til ansøgningstidspunktet.

Det fremgår af ansøgningen hvilke virkemidler, der anvendes således, at kravet om reduktion af ammoniak opfyldes.

Godkendelsespligtige ændringer af staldanlæg, fx gennemgribende renoveringer, betragtes som nye staldanlæg, hvorfor sådanne ændringer også er underlagt kravet om reduktion af ammoniaktab. Gennemgribende renoveringer omfatter ændringer i dyretyper eller staldsystemer for hele eller dele af husdyrbrugets anlæg. Derimod vil udskiftning af inventar uden samtidig ændring i gødningsanlæg m.v. ikke være godkendelsespligtige, og dermed heller ikke omfattet af kravet om reduktion af ammoniaktab.

Kravet stilles fra 2007 til de husdyrbrug, hvor det er teknisk og økonomisk muligt. Det vil sige, at husdyrproduktioner fra udegående dyr (kvæg, udendørs svinehold, fårehold m.v.) undtages fra kravet. For husdyrproduktion på dybstrøelse i naturligt ventilerede stalde og fjerkræ skal kravet på 15 % fastholdes i 2008. Udegående husdyr friholdes for reduktionskrav i den periode, de er udegående. For malkekøer og det tilhørende opdræt samt frilandssøer reduceres reduktionskravet derfor forholds-mæssigt. For kødkvæg, får og geder, som i hovedparten af tiden er udbundet, stilles der ikke krav til reduktion af ammoniakemissionen overhovedet. Den eneste undtagelse vil være kødkvægsbesætninger, hvor ammekøerne ikke er udegående i sommerhalvåret. I sådanne

besætninger vil både ammekøerne, opdrættet og ungtirene blive omfattet af det generelle ammoniakkrav.

Selvom udegående dyr friholdes fra det generelle ammoniakkrav, skal det understreges, at ændringer i andelen af udegående dyr i den eksisterende husdyrproduktion ikke kan indgå i gennemførelsen af kravene til udvidelsen/reoveringen.

I staldsystemer hvor der både produceres gylle og dybstrøelse, skal kravet til maksimalt ammoniaktab beregnes forholdsmæssigt. Indgår staldgødning og ajle i nye staldanlæg skal staldgødningsdelen leve op til krav svarende til dybstrøelse, og ajle skal leve op til krav svarende til gylle.

Reduktionskravene stilles med enkelte undtagelser i forhold til "bedste" stald- og lagersystem med normtal 2005/06 som reference. "Bedste" staldsystem og det tilhørende ammoniaktab fremgår af bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug og er ligesom øvrige forhold vedrørende reduktionskravet uddybet i vejledningens bilag 5.

Beregningerne af et mertabet af ammoniak kan foretages automatisk i ansøgningsystemet. Det fremgår af den indsendte ansøgning hvilke virkemidler, der tages i anvendelse for at opfylde reduktionskravet.

Bilag 3 giver en oversigt over virkemidler og effekt.

Minkfarme skal overholde et krav om et maksimalt tab på 1,65 kg N per årstæve, hvilket svarer til overholdelse af de generelle regler i pelsdyrbekendtgørelsen.

Kravet jævnfør pelsdyrbekendtgørelsen skal overholdes ved valg af én af 10 valgmuligheder med forskellige kombinationer af rendebredder, udmugningshyppigheder, tilførsel af halm under burene og proteinindhold i foderet. Reduktionskravet skal opnås ved anvendelse af yderligere virkemidler. Dette er uddybet i bilag 5.

Emission af ammoniak fra stald og lager for husdyrbrug placeret i bufferzone I,

Etablering af husdyrbrug i en afstand af op til 300 meter fra nedenstående beskyttede naturtyper er ikke tilladt.

Ved udvidelse og ændring af husdyrbrug i en afstand af op til 300 meter fra nedenstående beskyttede naturtyper må ammoniaktabet fra stald og lager ikke forøges:

- Højmoser
- Lobeliesøer
- Hede større end 10 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder
- Overdrev større end 2,5 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder
- Heder, som er omfattet af som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder
- Overdrev, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder

- Ammoniakfølsomme søer, herunder kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger og brunvandede søer og vandhuller, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder

Til brug for vurderingen af, hvor de beskyttede naturtyper ligger, er der udarbejdet et kortværk: "Naturarealer med bufferzone". Dette kortværk findes på www.husdyrgodkendelse.dk. Kortet kan også ses på <http://miljoportal.dk>. Kortet viser registreringen af naturarealer, der afkaster en bufferzone på 300 meter i henhold til loven.

Registreringen er foretaget i forbindelse med registrering af arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Frem til årsskiftet 2006/07 var det de daværende amtskommuner, der foretog denne registrering. Fra 2007 foretager kommunerne registreringen.

Der skal henvises til, at registreringen er en vejledende registrering og ikke en bindende udpegning. Det er tilstanden på et givent areal på et givent tidspunkt samt om arealet opfylder naturbeskyttelseslovens kriterier, der afgør om det pågældende areal afkaster en bufferzone.

Registreringen af naturarealer, der afkaster en bufferzone vil således kunne opdateres. Kortværket vil blive ajourført med denne opdatering, når den er foretaget.

Yderligere kvælstoffølsomme naturtyper inden for Natura 2000-områder vil blive inddraget i takt med at de bliver kortlagt. Herunder kan det oplyses at andre særligt sårbare naturtyper som kilder og væld, hængesæk og andre kærsumfund inddrages i Natura 2000 planlægningen.

Beregninger af et øget ammoniaktab for overholdelse af beskyttelsesniveauet for bufferzone I kan foretages automatisk i ansøgningssystemet. Det fremgår af den indsendte ansøgning hvilke virkemidler, der tages i anvendelse for at opfylde beskyttelseskravene i bufferzone I.

Bilag 3 giver en oversigt over virkemidler og effekt.

Afsætning af ammoniak på beskyttede naturtyper fra husdyrbrug placeret i bufferzone II.

Hvis hele eller dele af stald- eller opbevaringsanlæg på husdyrbrug er placeret i en afstand på 300-1000 meter (bufferzone II) fra ovennævnte beskyttede naturtyper jf. lovens § 7, må merbelastningen ikke overskride nedenstående fastlagte beskyttelsesniveau.

Indenfor bufferzone II differentieres den tilladte merbelastning (afskæringskriterier) i forhold til antallet af øvrige ejendomme. Med øvrige ejendomme forstås, ejendomme hvor et eller flere anlæg har en samlet husdyrproduktion større end 75 dyreenheder, og hvor disse anlæg er placeret i samme bufferzone (både bufferzone I og II) og placeret nærmere end 1000 meter fra dele af staldanlæggene på det husdyrbrug, der skal have en miljøgodkendelse. Der måles således fra nærmeste punkt på dele af ansøgers staldanlæg og nærmeste punkt på de øvrige ejendommers staldanlæg. Der tages derved højde for den akkumulerede effekt af produktionen i zonen.

Antal øvrige brug	Merbelastning
1 brug (husdyrbruget der ansøger)	0,7 kg N/ha pr år ab lager
2 brug (1 ejendom udover husdyrbruget der ansøger)	0,5 kg N/ha pr år ab lager
Mere end 2 brug (mere end 1 ejendom udover)	0,3 kg N/ha pr år ab lager

Til brug for vurdering af, hvor beskyttede naturtyper, der udløser bufferzone II, ligger, henvises til ovennævnte kortværk: "Naturarealer med bufferzone".

Beregning af merbelastning med ammoniak foretages automatisk i ansøgningssystemet. På grundlag af ammoniakemissionen foretager ansøgningssystemet automatisk en sprednings- og afsætningsberegning, hvor der tages hensyn til lokale forhold. Beregningsmetoden er uddybet i bilag 5.

Det fremgår af den indsendte ansøgning hvilke virkemidler, der tages i anvendelse for at opfylde beskyttelseskravene i bufferzone II.

Vurderingen af hvorvidt disse afskæringskriterier kan overholdes, foretages ud fra beregninger af forøgelsen af ammoniakemissionen fra stald og lager i før- og efter-situationen ved hjælp af det digitale ansøgningssystem. Hvis ansøgningen medfører en større merbelastning skal det i dialog med ansøger vurderes, hvilke virkemidler der yderligere skal anvendes for at nedbringe emissionen. For at en godkendelse kan meddeles i bufferzone II skal der være fastsat tilstrækkelig vilkår, således de fastsatte grænser for merbelastningen overholdes.

Ansøger har i princippet valgfrihed med hensyn til valg af de virkemidler, der tages i anvendelse for at imødekomme kravene til ammoniakbelastningen. Det er dog vigtigt at være opmærksom på, at valg af virkemidler kan påvirke andre miljøforhold.

Virkemidler angående fodring, hvor et reduceret kvælstofinput via fodring medfører en reduceret ammoniakemission, vil typisk have den sideeffekt, at nitratudvaskningen reduceres.

Virkemidler som gyllekøling, luftrensning og gylleforsuring vil øge husdyrgødningens kvælstofindhold og ved gylleforsuring forbedres derudover udnyttelsen af husdyrgødningen ved udbringning. Med de nuværende regler omkring gødningsanvendelsen er der ikke krav om, at anvendelsen af handelsgødning skal reduceres tilsvarende. Der er derfor risiko for, at nitratudvaskningen forøges, som følge af disse virkemidler.

Bilag 3 giver en oversigt over virkemidler og effekt.

Inddragelse af øvrige områder vedrørende ammoniak

Som udgangspunkt vil der med de fastlagte beskyttelsesniveauer for ammoniak være taget det nødvendige hensyn til naturområder. Det er således forventningen, at der i langt hovedparten af ansøgninger om miljøgodkendelse ikke vil være behov for at stille supplerende krav vedrørende ammoniak, ud over det generelle krav om reduktion af ammoniak fra stald og lager samt kravene om ammoniakreduktion som følge af placering af husdyrbrugets anlæg i henholdsvis bufferzone I og bufferzone II.

Ved vurderingen af ammoniaktabet fra husdyrbrug skal kommunalbestyrelsen dog foretage en konsekvensvurdering med henblik på at påse efterlevelsen af bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter. Der henvises til afsnit 1.2.

Ved behandling af ansøgninger om miljøgodkendelse skal det endvidere undersøges, om det ansøgte ligger i et fredet område. Hvis det er tilfældet, vurderer kommunalbestyrelsen, om det ansøgte vil være i strid med den konkrete fredning. Der henvises i øvrigt til afsnit 1.2.

Ved vurdering af ansøgninger om miljøgodkendelse har kommunalbestyrelsen mulighed for at inddrage de § 3 områder, der ikke er omfattet af Lov om miljøgodkendelse. Der henvises i øvrigt til afsnit 1.2.

4.3.3.2 Lugt

Mange forhold kan influere på lugtemission fra stalden. Ud over arten, antallet og størrelsen af dyr er det fx staldindretning, ventilationsanlæggets udformning og styring, belægningsgrad, strøelse, gødningshåndtering, fodring, drikkevandssystem, overbrusningsanlæg samt hygiejne i stalden. Management med henblik på at sikre en veldefineret gødeadfærd er især vigtig, da lugten først og fremmest stammer fra gødningen.

Ved vurdering af, om husdyrbruget kan etableres og drives på en sådan måde, at hensynet til naboer tilgodeses for så vidt angår lugtgener, skal der tages udgangspunkt i de beregnede geneafstande for beboelsesområder, som fremgår af ansøgningen.

Som udgangspunkt vil hensynet til beboelsesområderne være tilgodeset ved følgende genekriterier i den nye lugtvejledning, som fremgår af bilag 5:

Beboelsesområder	Genekriterier
Eksisterende eller, ifølge kommuneplanens rammedel, fremtidigt byzone- eller sommerhusområde.	5 OU_E/m^3
Samlet bebyggelse i landzone ifølge definitionen fastsat i bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. eller område i landzone, er i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lignende.	7 OU_E/m^3
Etablering, udvidelse eller ændring ved enkeltboliger	15 OU_E/m^3

Lugt fastsættes i lugt enheder (Odour Units), OU_E

Figur 4.2

Genekriterierne kan betragtes som et givet områdes tålegrænse, dvs. den maksimale miljømæssigt acceptable belastning af et område.

For byzone/sommerhusområde eller ifølge kommuneplanens rammedel, fremtidigt byzone- eller sommerhusområde skal ovennævnte genekriteriet på 5 OU_E/m^3 overholdes i forhold til hele området og ikke kun til de beboelsesbygninger, som findes i området.

I forhold til samlet bebyggelse skal genekriteriet på 7 OU_E/m^3 overholdes i forhold til de beboelsesbygninger, som kan udløse den samlede bebyggelse. Det vil sige de beboelsesbygninger, hvor der indenfor en afstand af 200 meter ligger mere end 6 andre beboelsesbygninger på hver sin samlede faste ejendom. Beboelsesbygninger på ejendomme med landbrugspligt efter landbrugslovens regler samt beboelsesbygninger, der ejes af driftsherren medregnes ikke. Det kan derimod godt være, at visse af disse 6 andre ejendomme, som derved

indgår i en samlet bebyggelse, ikke med sig selv som centrum kan danne en samlet bebyggelse. Disse vil ikke være omfattet af genekriteriet på $7 \text{ OU}_E/\text{m}^3$.

I forhold til enkeltboliger skal genekriteriet overholdes i forhold til selve nabobebyggelsen og ikke til fx haven. Det skal understreges, at fortolkningen af, hvad der forstås ved en nabobeboelse videreføres fra den gamle husdyrbekendtgørelse. Det vil sige, at nabobeboelsen ejet af driftsherren eller hvor der er landbrugspligt efter landbrugslovens regler, ikke er omfattet af genekriteriet for nabobebyggelser.

Det skal bemærkes, at udover en beregning af geneafstanden efter den nye lugtvejledning, skal geneafstanden også beregnes efter FMK-vejledningen (se bilag 5). I vurderingen af om husdyrbruget er beliggende i tilstrækkelig afstand fra omboende skal anvendes den længste geneafstand af de to vejledninger.

Hvis de fastsatte genekriterier er overskredet, skal der som hovedregel meddeles afslag på ansøgning om miljøgodkendelse. Hensynet til beboelsesområder kan dog varetages, hvis:

- Der foretages lugtreducerende tiltag, som kommunalbestyrelsen vurderer at være tilstrækkelige til at overholde de fastlagte genekriterier
- Der foretages lugtreducerende tiltag, som vil medføre uændrede eller færre lugtgener end den eksisterende produktion samtidig med, at afstanden til omboende af længere end 50% af den beregnede geneafstand.

De fastsatte genekriterier er udelukkende gældende i forhold til etablering, udvidelse og ændring af husdyrbrug.

Lugtreducerende tiltag

Udvidelser eller ændring af husdyrbrug, der umiddelbart vil medføre en øget geneafstand og dermed et afslag på miljøgodkendelse, kan imødegå de øgede lugt gener ved at anvende forskellige lugtreducerende foranstaltninger i tilstrækkelig grad.

Lugtreducerende tiltag kan fx være ændret ventilation, hvor en egentlig spredningsberegning efter OML-modellen kan være nødvendig for at vise, at der ikke bliver øgede lugtgener for omboende. Dette er ofte mest aktuelt ved få, tætliggende nabobeboelser. Andre lugtreducerende tiltag som luftrensning, køling osv. kan også anvendes for at hindre øgede lugtgener.

I den samlede vurdering af lugtgenerne fra et husdyrbrug skal påvirkningen af hyppig vindretning og fra andre husdyrbrug i den nye lugtvejledning også inddrages. Er der andre husdyrbrug, som medfører lugtgener for det pågældende beboelsesområde, skærpes kravene til geneafstanden i forbindelse med ansøgningen. Den beregnede geneafstanden kan i sådanne situationer forøges således:

Antal øvrige husdyrbrug for mere end 75 DE inden for en afstand af 300 meter fra byzone, samlet bebyggelse o. lign. eller 100 meter fra enkeltboliger	Forøgelse af geneafstand
Ingen husdyrbrug	0 %
Et husdyrbrug	10 %
To eller flere husdyrbrug	20 %

I enkelte tilfælde kan der dog meddeles godkendelse, selvom genekriterierne er overskredet. Det kan fx være i situationer, hvor både det eksisterende husdyrbrug og det ansøgte husdyrbrug overskrider genekriterierne, men det ansøgte husdyrbrug vil medføre uændrede eller færre lugtgener, samtidig med at afstanden til omboende er længere end 50 % af den beregnede geneafstand. Det skal understreges, at dette gælder i forhold til geneafstanden ifølge både den nye lugtvejledning og FMK-vejledningen.

Er afstanden til omboende kortere end 50 % af geneafstanden er husdyrbruget i høj grad "fejlplaceret", således at det ikke er hensigtsmæssigt at foretage yderligere investeringer og moderniseringer på ejendommen, da det kan forlænge perioden med for store lugtgener for omboende, og der bør derfor gives afslag på ansøgningen.

I områder med moderate lugtgener giver dette mulighed for, at eksisterende husdyrproduktioner kan foretage enkelte produktionsmæssige tilpasninger, hvis lugtgenerne samtidigt reduceres, fx ved anvendelsen af miljøeffektive teknologi. Omboende vil derved opleve en forbedring af situationen. I områder med store lugtgener skal sådanne produktionsmæssige tilpasninger ikke være mulige, da disse husdyrproduktioner hurtigst muligt bør afvikles, nedbringes til et acceptabelt niveau, eller indføre moderne miljøteknologi i tilstrækkeligt omfang.

En mere detaljeret beskrivelse af miljøvurderingen findes i bilag 5.

4.3.3.3 Transport

Færdsel på offentlig vej reguleres af politiet og henhører under færdselsloven og øvrige bestemmelser, der er fastsat af Justitsministeriet. Husdyrbrugets trafikale belastning af omgivelserne skal derfor vurderes i forbindelse med ansøgning om miljøgodkendelse, inden afgørelse om godkendelse træffes. Efter dette tidspunkt kan selve trafikken ikke reguleres af miljømyndighederne.

Gener forbundet med transport i forbindelse med husdyrbrugets indretning og drift, herunder lugt-, støv- og støjgener, kan fx opstå som følge af til- og frakørsel af dyr og foder samt kørsel på offentligt tilgængelig vej i forbindelse med udbringning og opbevaring af husdyrgødning og anden form for gødning.

Ved vurdering af gener forbundet med husdyrbrugets transporter skal der tages udgangspunkt i, at husdyrbrugets konkrete behov for transporter også tilgodeses, fx med hensyn til mulige tidspunkter for levering til slagteri, afhentning af mælk osv. Som grundlag for vurderingen af gener forbundet med transport vil det være relevant at kortlægge den eventuelt øgede trafik samt hvilke tidspunkter transporterne finder sted.

Ved transport af husdyrgødning på offentlig vej over længere afstande eller gennem landsbyer kan det være relevant at vurdere, om transporten sker under hensigtsmæssige forhold både hvad angår transportveje men også transportformen.

Ved vurdering af hensigtsmæssig lokalisering af husdyrbruget indgår til- og frakørselsforholdene for husdyrbruget. Hvis kørsel forbundet med husdyrbruget medfører væsentligt øgede trafikale og

miljømæssige gener i nærområdet (fx mange transporter igennem landsbyområder m.v.), og hvis disse gener ikke kan afhjælpes ved valg af alternative til- og frakørselsforhold, kan det indgå i overvejelserne, hvorvidt kommunalbestyrelsen skal meddele afslag på godkendelse til etablering af ny virksomhed eller til udvidelse af en eksisterende.

4.3.3.4 Lys

Gener fra lys kan stamme fra åbne stalde, maskinkørsel m.v., fx fra åbne staldanlæg, hvor lyset er tændt om aftenen. Dette kan fx være gældende for moderne kvægstalde med naturlig ventilation. Særligt ved nyetablering af stalde kan der tages højde for, hvorvidt lys fra produktionens aktiviteter vil kunne være til gene for de omkringboende.

4.3.3.5 Støj

Anlæg til malkning (kompressorer), korntørringsanlæg, transport, fodring, støj fra dyrene og ikke mindst ventilationsanlæg er sædvanligvis de væsentligste støjkloder fra husdyrbrug. Specielt gamle ventilationsanlæg kan forvolde støjgener, hvorimod nye anlæg oftest er lydsvage.

Vurdering af støjgener fra husdyrbruget skal sikre, at husdyrbruget indrettes og drives under hensyn til omboende. Ligger husdyrbruget i nærheden af byzone eller sommerhusområde samt område i landzone, der ved lokalplan er udlagt til boligformål, bør der stilles skærpede støjkrav, jf. Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984 om 'Ekstern støj fra virksomheder'. Ved vurdering af støjgener bør det vurderes, hvor det vil være mest relevant at måle støjniveauet. Det vil ikke altid være relevant at vurdere støjniveauet i skel. I stedet kan støjniveauet vurderes ved nærmeste nabobeboelse eller i haven/terrassen til nabobeboelsen, hvor typisk ophold finder sted. Dette kan specielt være relevant, hvis der er tale om en enkelt beboelse i det åbne land.

Ved vurdering af støjgener kan det være relevant at kortlægge på hvilke tidspunkter, de støjende aktiviteter finder sted.

I våde høstår kan behovet for tørring af korn og andre afgrøder være så stort, at det er nødvendigt at lade blæserne køre i døgn drift. Særligt ved køling af korn kan det være nødvendigt at gøre det om natten om natten, da temperaturen om dagen er for høj til, at der kan køles.

4.3.3.6 Støv

Støvgener kan opstå i stalden ved håndtering af foder, eller hvis der anvendes halm i forbindelse med husdyrproduktionen, fx kan ventilationsanlæg være årsag til støvgener. I særlige tilfælde kan trafikken til og fra ejendommen hvirvle støv op til gene for naboer, der ligger meget tæt på.

Vurdering af støvgener fra husdyrbruget skal sikre hensynet til omboende. Som hovedregel vil støv fra husdyrbruget alene kunne være til gene for nærtliggende naboer. Ved vurdering af støvgener kan det være relevant at kortlægge på hvilke tidspunkter, de støvende aktiviteter finder sted, lige som nogle støvgener kan være afgrænset til tørre perioder af året.

4.3.3.7 Skadedyr

I forbindelse med miljøgodkendelse af et husdyrbrug er formålet med bekæmpelse af skadedyr, at der ved driften af husdyrbruget tages hensyn til omkringliggende beboelser. Den mest almindelige gene fra skadedyr er fluegener, som ofte resulterer i naboklager, men rotter og mus kan også udgøre en væsentlig gene.

På grundlag af oplysningerne om skadedyrsbekæmpelse i ansøgningen bør det vurderes om husdyrbrugets drift kan ske i overensstemmelse med hensynet til omkringliggende naboer.

Statens Skadedyrslaboratorium har udarbejdet en række vejledninger i skadedyrsbekæmpelse, som findes på deres hjemmeside: www.dpil.dk/dpil2005/sporum.htm

Fluer

Forebyggelse af flueplage kræver først af alt en god gødningshåndtering og en generel god staldhygiejne med fjernelse af gødnings- og foderrester. Dette bør være det primære for at undgå masseforekomst af fluer i stalde, mens forskellige former for aktiv bekæmpelse kan bruges som et supplement, hvor det kan være vanskeligt at forebygge.

- Kalvebokse giver ofte en stor produktion af fluer, hvis gødningen ligger mere end en uge.
- I spaltegulvsstalde kan der være særlige flueproblemer, idet der kan produceres masser af fluer i gyllekanalerne.
- Er flueplagen koncentreret til de varme perioder, er det sandsynligt, at møddingen er hovedkilden, med mindre der ikke er opretholdt en god staldhygiejne.
- I hønserier, hvor hønsene ikke har adgang til at skrabe i gødningslaget/strøelsen og æde pupper og larver, kan der undertiden være voldsomme flueproblemer.
- Fluegener kan bekæmpes mekanisk med lim- og lysfælder, biologisk med snyltehvepse og rovfluer og ved kemisk bekæmpelse, hvor larvecider er den grundlæggende metode.
- Valg af den bedst egnede metode til bekæmpelse af fluegener afhænger af de aktuelle forhold. Dette er uddybet i Statens Skadedyrslaboratoriums vejledninger.

Retningslinjer for fluebekæmpelse på gårde med husdyr: www.dpil.dk/dpil2005/HTML/flueretn.htm

Retningslinjer for fluebekæmpelse på pelsdyrfarme:

www.dpil.dk/dpil2005/pdf/artfluebkpelsdyr2001.pdf

Rotter

På husdyrbrug har rotter relativt gode levedmuligheder i stalde, på kornlofter og i andre lagerrum. De kan dog også udmærket klare sig på friland, i markhegn o. lign., når der til opfyld også bruges rester af foder og køkkenaffald.

Det er kommunalbestyrelsens ansvar at foretage den nødvendige rottebekæmpelse. Til gengæld er det husdyrbrugets pligt at holde stalde, lagere og andre anlæg i forsvarlig rottesikret stand og sørge for, at der er rimelig orden m.v. med henblik på ikke at give rotterne for gode levedmuligheder.

Kemiske midler til bekæmpelse af rotter må kun foretages af autoriserede personer eller deres ansatte.

Statens Skadedyrslaboratorium har udarbejdet en vejledning om rotter:

www.dpil.dk/dpil2005/rotter2003.pdf

4.3.3.8 Råvarer og hjælpestoffer – ressourcestyring

For at sikre at bedriften udvikler sig i takt med de stigende krav til ressource-bevidsthed og miljøforhold, skal ressourceforbruget vurderes.

Anvendelsen af energi, næringsstoffer, vand, pesticider osv., skal minimeres, således at tabene til omgivelserne bliver så små som mulige under hensyntagen til produktionens lønsomhed. Hvis miljøfarlige stoffer kan udskiftes med mere miljøvenlige, bør dette gøres.

Opvarmning sker som oftest ved hjælp af oliefyr, halmfyr eller el, og mange varmeanlæg er etableret med varmegenindvinding. El forbruges endvidere til ventilation, lys og maskiner som foderblandingsanlæg, udmugningsanlæg og malkeanlæg. Ved ansøgning om miljøgodkendelse bør der redegøres for energiforbrug samt for fordele og ulemper ved alternative energikilder, evt. i form af en energirapport udarbejdet af en energikonsulent.

Der skal ligeledes redegøres for bedriftens vandforbrug, og muligheder for reducere vandforbruget skal belyses, fx ved udskiftning af vandingsanlæg til anlæg med mindre vandspild og ændrede rengøringsrutiner. Sådanne tiltag kan ikke betegnes som renere teknologi, men snarere som almindelige krav til miljøbevidst indretning og drift af bedriften.

Opbevaring og påfyldning af brændstof

Det vurderes, om opbevaring af diesel- og fyringsolie sikrer at risiko for spild og uheld minimeres. Det er vigtigt, at spild ikke afledes til jord, kloak, overflade- eller grundvand. Ligeledes vurderes det, om tankning af diesel sker under hensigtsmæssige forhold, herunder om der bør stilles krav om afløb til olieudskillere.

4.4 Husdyrbrugets udbringningsarealer

Kommunalbestyrelsen skal ved vurdering af ansøgning om etablering, udvidelse eller ændring medtage samtlige arealer, som drives under samme CVR-nummer, hvilket vil sige, at hvis ejer af det pågældende husdyrbrug ejer eller forpagter flere ejendomme, skal der meddeles en samlet miljøgodkendelse af bedriftens samlede arealer. Kommunalbestyrelsen skal foretage en samlet vurdering af alle etableringer, udvidelser eller ændringer foretaget siden 1. januar 2007 på husdyrbruget, herunder bedriftens arealer dog højst over en 8-årig periode.

Vurdering af arealerne relaterer sig til den påvirkning af omgivelserne, som udbringningsarealerne giver anledning til, og om denne er uforenelig med hensynet til omgivelserne.

I forbindelse med miljøvurderingen skal tredjemandsarealer, hvor det skal være muligt at indgå fast aftale om afsætning af husdyrgødning, vurderes separat. Hvis afsætningen vurderes at medføre en væsentlig påvirkning af miljøet, kan afsætningen ikke indgå i godkendelsen. Kommunalbestyrelsen skal vurdere, om der er tredjemandsarealer, der ikke kan tåle maksimal tilførsel af husdyrgødning – det vil sige fuldt harmonitryk. Det medfører, at arealer ikke medregnes i godkendelsen. Det fremgår af lovens § 16, stk. 2. Lovens § 16, stk. 1, åbner derfor en anden mulighed, nemlig at tredjemanden selv søger om godkendelse af sine arealer til udspreddning af husdyrgødning. Det kan enten være et andet husdyrbrug, der ikke er omfattet af den nye lov eller et plantebrug.

Udskiftningen af de udbringningsarealer, der indgår i en godkendelse eller udskiftning af markarealer hos tredjemand til udspreddning af husdyrgødning, der indgår i en godkendelse til andre arealer, skal anmeldes til kommunalbestyrelsen. Nye arealer kan erstatte arealer i den allerede meddelte godkendelse, hvis de nye arealer har mindst samme omfang, og ikke er mere sårbare. Der skal skelnes mellem bedriftens udbringningsarealer (ejede og forpagtede arealer) og markarealer hos tredjemand, således at nye arealer kun kan erstatte arealer inden for tilsvarende

kategori. Kommunalbestyrelsens vurdering af sårbarheden af de nye arealer foretages på grundlag af kortværk over Nitratklasser (kystvand), kortværk over Nitratfølsomme indvindingsområder (grundvand) og kortværk over Oplande til Natura 2000 områder og lavbundsarealer. Kortene er tilgængelige i ansøgningssystemet www.husdyrgodkendelse.dk og på Danmarks Miljøportal <http://miljoportal.dk>.

Kommunalbestyrelsen meddeler ansøger, at de anmeldte arealer er noteret på sagen i kommunen.

Anmeldelse af udskiftning af bedriftens udbringningsarealer, eller udskiftning af markarealer hos tredjemand til udbringning husdyrgødning, skal senest fremsendes til kommunen før planårets begyndelse 1. august. Kommunalbestyrelsen skal inden 1. oktober tilkendegive, om de anmeldte arealer kan betragtes som mere sårbare end de udbringningsarealer, der skal udskiftes. Hvis arealerne bedømmes mere sårbare, kan anmeldelsen trækkes tilbage, og der kan anmeldes nye arealer senest den 15. oktober. Hvis kommunalbestyrelsen har indsigelser imod de anmeldte arealer, skal dette meddeles anmelder senest den 31. december.

Anmeldeordningen for udskiftning af udbringningsarealer træder i stedet for en screening af arealerne, hvorfor kommunalbestyrelsen skal have den fornødne tid til at vurdere, om der skiftes fra mindre til mere sårbare arealer.

4.4.1 Drift af husdyrbrugets arealer

På baggrund af de fremkomne oplysninger i sagen om husdyrbrugets udbringningsarealer mm., jf. kapitel 3, vurderes, om sagen som udgangspunkt er tilstrækkeligt belyst.

4.4.1.1 Standardsædskifte

Ved ansøgning om etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbrug skal ansøger i visse situationer angive hvilket standardsædskifte husdyrbruget vil anvende fremover (efter-situationen) på udbringningsarealerne. Vurderingen af sædskiftes betydning for husdyrbrugets påvirkning af omgivelserne baseres således ikke på husdyrbrugets faktiske sædskifte men på det eller de standardsædskifter, som svarer til husdyrbrugets drift.

De oplyste standardsædskifter vil indgå i beregningen af nitratudvaskningen fra udbringningsarealerne. I miljøgodkendelser, hvor harmoniarealet er tilstrækkeligt stort til, at der ikke er behov for at fastsætte yderligere miljøkrav, er der ikke behov for at fastlægge et standardsædskifte for husdyrbruget. Det skal i den forbindelse bemærkes, at miljøeffekten af det eller de valgte sædskifter i efter-situationen beregnes i forhold til et referencesædskifte i før-situationen. Referencesædskiftet bestemmes entydigt ud fra bedriftstype og jordtype. Ansøgningens oplysninger om bedriftstype og jordtype er således grundlaget for valget af referencesædskifte. Referencesædskiftet bestemmes automatisk via ansøgningssystemet. Forudsætninger og beregningsgrundlag er uddybet i bilag 5, og beregningen kan foretages automatisk via ansøgningssystemet (www.husdyrgodkendelse.dk).

Kommunalbestyrelsen skal vurdere om de oplyste standardsædskifter vil kunne forventes anvendt ved driften af det ansøgte husdyrbrug. Som udgangspunkt vil en ændring fra ét standardsædskifte til et andet betyde at forudsætningerne for kommunalbestyrelsens vurdering af om det fastsatte beskyttelsesniveau for nitratudvaskning ændres. En ændring af standardsædskiftet vil derfor som

hovedregel betyde, at der vil skulle ske en ny vurdering af overholdelsen af beskyttelsesniveauet, samt at det nye sædskifte vil skulle meddeles som et tillæg til den eksisterende miljøgodkendelse.

4.4.2 Gødningsproduktion og -håndtering

4.4.2.1 Husdyrgødning

Der er i husdyrgødningsbekendtgørelsen fastsat regler for, hvordan udbringning af husdyrgødning skal foregå. Der kan ved godkendelse af husdyrbrug fastsættes særlige, skærpede, krav for udbringning af husdyrgødning, hvis det skønnes nødvendigt for at beskytte omgivelserne. Fx kan det undtagelsesvis være relevant at stille skærpede krav om, at udbringning af husdyrgødning på arealer nærmere end en bestemt afstand fra samlet bebyggelse i landzone ikke må finde sted på særlige tidspunkter, fx lørdage, søndage og helligdage.

Der gælder fra 1. august 2007 et generelt krav om nedfældning af flydende husdyrgødning på sort jord og græsmarker i en afstand af 1000 meter fra de naturarealer, der er omfattet af "bufferzone-reglen". Kravet om nedfældning på sort jord og i græsmarker gøres generelt fra 2011. I forbindelse med en godkendelse kan det overvejes at fastsætte krav om nedfældning i alle afgrøder i bufferzonerne. Et sådan krav vurderes at have en forholdsvis stor miljøeffekt på ammoniakafsætningen på sårbare naturområder. Krav om nedfældning kan inddrages i overholdelse af den generelle beskyttelse for ammoniak. Hvorvidt det er i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet afhænger af en række lokale forhold, som fx sædskifte, jordtype og ansøgers praksis i øvrigt vedrørende udbringning af husdyrgødning.

Håndtering af gødning uden for staldanlægget, herunder udslusning til opbevaringsanlæg, omrøring og overpumpning til gyllevogn, kan også give anledning til lugt. Med henblik på at varetage hensynet til naboer kan der stilles skærpede krav til driften af gylleanlæg, fx omrøring og overpumpning.

4.4.3 Forurening og gener fra husdyrbruget arealer

I forbindelse med udarbejdelsen af en godkendelse af et husdyrbrug foretages en beregning af merbelastningen med nitrat og fosfor som følge af den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbruget. Der foretages en afgrænsning af de vandområder, der kan modtage næringsstoffer fra den konkrete bedrift. Afgrænsningen sker på grundlag af de topografiske oplandsgrænser. Herefter følger en konkret vurdering af, om der er risiko for afstrømning/udvaskning af næringsstoffer, der kan medføre en væsentlig øget miljøpåvirkning af de beskyttede naturtyper, som indgår i loven.

I den forbindelse skal kommunalbestyrelsen også vurdere, om merbelastning med nitrat og fosfor vil skade yngle- og rasteområder for arter, der er strengt beskyttede efter habitatdirektivets art 12, jf. habitatdirektivets bilag IV. Hvis det ansøgte indebærer, at den økologiske funktionalitet af arternes yngle- og rasteområder ikke kan opretholdes, skal der stilles krav om relevante afværgeforanstaltninger. Der henvises til vejledning om strengt beskyttede dyre- og plantearter i administration og planlægningen (under udarbejdelse).

Ovenstående vurderinger er en indledende sårbarhedsvurdering i relation til særlige beskyttelsesinteresser, som fremgår af kortværk over nitratklasser, fosforklasser, naturarealer omfattet af reglerne om bufferzone I og II samt kort over nitratfølsomme indvindingsområder. I

2009 vedtages vandplaner med miljømål for overfladevande (vandløb, søer og kystvande) og indsatsprogrammer for den indsats, der skal til for at opfylde miljømålene i 2015. På den baggrund udarbejder kommunalbestyrelsen en handleplan, hvori det konkretiseres, hvorledes indsatsen skal ske i den enkelte kommune.

Indsatsen i vandplanerne bliver fastlagt ud fra en helhedsbetragtning af, hvor stor en næringsstofbelastning (kvælstof hhv. fosfor) der kan accepteres tilført de enkelte vandområder, når miljømålene skal opfyldes. Merbelastningen med kvælstof (både fra ammoniak deposition og fra nitratudvaskning) og fosfor ved godkendelse af husdyrbrug skal indregnes og kunne rummes under den samlede belastning, som kan accepteres i et givet sø- eller kystvandsopland.

4.4.3.1 Fosfor

Danske vandområder har i dag generelt en forringet vandkvalitet, hvilket skyldes tilførsler af betydelige mængder næringsstoffer især gennem det sidste århundrede.

De fleste søers planteproduktion er begrænset af fosfor. En for stor tilførsel af fosfor betyder, at de fleste danske søer er grumsede og med en flora og fauna, der adskiller sig væsentligt fra søer i økologisk balance. En endog meget lille stigning i tilførslen af fosfor kan have afgørende betydning for mindre søer, som har et lavt næringsstofniveau. Det samme vil være tilfældet for søer, som ligger tæt på grænsen mellem den klarvandede og grumsede tilstand.

I marine områder, fjorde og kystvande, spiller både fosfor og kvælstof en vigtig rolle for produktionen af planteplankton. Fosfor kan være begrænsende for planteproduktionen i nogle fjorde og kystnære områder, især i den første del af vækstsæsonen. I de fleste kystvande er det imidlertid kvælstof, som er begrænsende for planteproduktionen og dermed bestemmende for miljøtilstanden i disse områder.

Øget næringsstofftilførsel er på nuværende tidspunkt af mindre betydning i vandløb, da andre påvirkningsfaktorer overskygger effekter af eutrofiering. Eventuel øget tilførsel af fosfor til drikkevand indgår ikke ved vurderingen af forureningskilder for fosfor, idet fosfor i grundvandet generelt ikke er et problem for drikkevandsforsyningen,

Husdyrgødning indeholder fosfor. Ved udbringning af husdyrgødning tilføres markerne fosfor, som er et vigtigt plantenæringsstof. Ved høst fjernes der fosfor med afgrøderne. Tilføres der husdyrgødning op til de gældende harmonikrav, vil der typisk blive tilført mere fosfor, end der fraføres med afgrøderne – altså sker der en nettotilførsel af fosfor.

Landbrugsdrift giver i forhold til naturarealer et forøget fosfortab til vandmiljøet, men der findes ikke på nuværende tidspunkt redskaber, som kan beregne en specifik sammenhæng mellem tilført mængde af fosfor til marken og tab af fosfor til vandmiljøet. Administrationen må derfor baseres på en generel risikovurdering.

Risikoarealer

I vurdering af risiko for overfladeafstrømning fra udbringningsarealerne indgår en vurdering af hvorvidt arealerne skrånende, er beliggende ned mod vandområder og arealernes fosforbelastning. I områder med særlig risiko for overfladeafstrømning af fosfor kan det være aktuelt at fastsætte krav til arealdriften, fx i form af en udvidelse af den gældende lovfæstede 2-meter bræmme.

Fosforoverskud

Fosforoverskud angiver gennem fortegn og størrelse, hvorvidt jordens fosforindhold stiger, nedbringes eller bevares uændret. Tilføres der mere fosfor, end der fraføres, øges det totale fosforindhold i overjorden. Det er kun en meget lille del af overskuddet, der på kort sigt føres til vandmiljøet.

En fortsat nettotilførsel af fosfor til landbrugsjorden øger imidlertid risikoen for øget tilførsel af fosfor til vandmiljøet, da jordens evne til at tilbageholde fosfor falder som følge af den øgede akkumulering. Jorden kan blive mættet med fosfor. Også ved overfladiske transportprocesser tabes mere fosfor i takt med fosforindholdet i overjorden, idet jordpartiklernes fosforkoncentration øges.

Jordens indhold af opløst fosfor – fosfor der potentielt kan udvaskes – angives som regel ved det såkaldte fosfortal. Ved et fosfortal på Pt 3-4 er jordens indhold af opløst fosfor moderat. Er fosfortallet over Pt 4 stiger risikoen for, at jorden mættes med fosfor.

Drænede lerjorde

I marker, hvor der findes makroporer, der når til drændybde, kan dræn være en effektiv transportvej for fosfor fra det fosforrige pløjelag til vandmiljøet. Det er meget vanskeligt at få fuldstændige oplysninger om dræning af marker, men landmanden har i visse tilfælde selv drænkort og ved normalt hvilke marker, der er drænede. Disse oplysninger skal fremgå af ansøgningen. Det kan i særlige tilfælde være relevant at foretage en besigtigelse og vurdere, om pågældende udbringningsarealer er drænet eller ej. Ved lerjorde menes JB 5-10, hvor jordtypen angives som den dominerende i rodzonen. Det vil sige at jordtypen kan afvige fra jordtypen i pløjelaget.

Beskyttelsesniveau

For drænede lerjorde og lavbundsarealer, herunder drænede og grøftede sandjorde i oplande til Natura 2000 områder, der er overbelastet med fosfor, gælder følgende grænser:

Hvis der efter gennemførelsen af den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring kan dokumenteres fosforbalance for husdyrbruget, stilles der ikke krav med hensyn til fosfor uanset bedriftens fosfortal.

I øvrige tilfælde stilles følgende krav til fosforoverskuddet på bedriften. Det skal dog understreges, at for alle fire grupper gælder, at det kun omfatter udbringningsarealerne til oplande i Natura 2000-områder, der er overbelastet med fosfor. Der henvises til kortværk om Oplande til Natura 2000-områder og lavbundsarealer, hvoraf disse oplande fremgår:

- For arealer på drænet lerjord med et fosfortal under Pt 4,0 stilles der ingen krav. Fosforoverskuddet må dog ikke være større, end harmonireglerne giver mulighed for på det pågældende husdyrbrug
- For arealer på drænet lerjord hvor fosfortallet er mellem Pt 4,0-6,0 stilles krav om at fosforoverskuddet maksimalt må øges med 4 kg P/ha/år. Fosforoverskuddet må dog ikke være større, end harmonireglerne giver mulighed for på det pågældende husdyrbrug, og kravet til fosforoverskuddet vil altid være opfyldt, hvis fosforoverskuddet ikke overstiger 4 kg P/ha/år i efter-situationen.

- For lavbundsarealer stilles krav om at fosforoverskuddet ikke må øges uanset fosfortal. Selvom fosforoverskuddet i før-situationen er negativ, er der dog kun krav om fosforbalance i efter-situationen. Med lavbundsarealer menes arealer i forhold til vandområder med permanent højtstående grundvand, som er detailafvandet ved dræning eller grøftning, og som ikke har et højt indhold af jern vurderet ud fra okkerklassificeringen, dvs. okkerklasse 1.
- For arealer på drænet lerjord, hvor fosfortallet er over Pt 6,0 stilles krav om fosforbalance på det pågældende udbringningsareal.

I både før- og efter-situationen skal fosforbalancen beregnes ud fra hele det ansøgte areal, altså typisk arealet i efter-situationen. Nye arealer, som ikke indgår i før-situationen, indgår i beregningen af fosforbalancen i før-situationen udelukkende som en fraførsel fra afgrøderne. Med andre ord er beregningen udelukkende et udtryk for konsekvenserne af den ansøgte udvidelse/ændring af husdyrholdet, hvor anvendelsen af nye arealer er forudsat.

I vurderingen af hvilke Natura 2000-områder, der er overbelastet med fosfor, skal benyttes kortværk: "Oplande til Natura 2000-områder og lavbundsarealer". Kortværket findes i ansøgningssystemet www.husdyrgodkendelse.dk. Kortværket kan også ses på <http://miljoportal.dk>. Sammen med oplysninger om drænings- og/eller grøftningsforhold og jordbundsforhold (lerjord henholdsvis sandjord) samt fosfortal for de aktuelle arealer kan krav i relation til fosfor beregnes. For søer skal der dog foretages en særskilt vurdering. Se nærmere i afsnittet *søer i Natura 2000-områder*.

Som hovedregel kan anvendes, at der ofte sættes lighedstegn mellem vandområder, der er meget følsomme for nitratpåvirkning (se under nitrat), og vandområder der er overbelastet med fosfor.

Se bilag 5 for uddybende forklaringer af grundlaget for vurderinger og beregninger vedr. fosfor.

Kortværket: "Oplande til Natura 2000 områder og lavbundsarealer" viser en registrering, der samler eksisterende viden og kortlægning på området. Kortværket vil, i takt med at der oparbejdes ny viden og kortlægning, blive ajourført.

4.4.3.2 Nitrat

Kvaliteten af grundvand og vandmiljøet i fjorde og indre farvande er påvirket af for store tilførsler af kvælstof. Forureningen medfører øget vækst af alger. Kvælstof er den mest betydende faktor for miljøtilstanden i de fleste farvande og herunder fjorde og lukkede kystvande. Ved store tilførsler af kvælstof reduceres sigtdybden i vandet, bundvegetationen reduceres, opvækstmuligheder for fisk forringes og risikoen for iltsvind øges til skade for plante- og dyrelivet.

I forhold til naturområder bidrager de dyrkede arealer væsentligt til en øget belastning af vandmiljøet med kvælstof. Kvælstof tilføres markerne med bl.a. husdyrgødningen. En del af det tilførte kvælstof fraføres igen med afgrøderne, mens resten denitrificeres, indlejres i jordpuljen eller udvaskes til overfladevand og grundvand.

Ved vurdering af husdyrbrugets nitratpåvirkning af kystvande i Natura 2000-områder tages udgangspunkt i kortværket: "Nitratklasser". Kortværket er tilgængeligt i ansøgningssystemet www.husdyrgodkendelse.dk. Kortværket kan også ses på <http://miljoportal.dk>.

Vurderingen af nitrat foregår i 3 trin:

1. Vurdering af hvilke krav til reduktion af husdyrtrykket, beliggenheden af husdyrbrugets udbringningsarealer i forhold til overfladevand giver anledning til.
2. Vurdering af om krav til maksimalt tilladt husdyrtryk overholdes samt en vurdering af, om udvaskningen af nitrat til grundvand fra husdyrbruget giver anledning til, at husdyrbruget kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, der er uforenelig med hensynet til omgivelserne.
3. Vurdering af om det er muligt at anvende virkemidler således, at beskyttelsesniveauet for overfladevand og grund vand overholdes.

Ad1)

Jævnfør ovenfor om kortværket: "Nitratklasser" foretages en vurdering af hvilke eventuelle krav til reduktion af husdyrtrykket, den pågældende beliggenhed giver anledning til ved at indplacere husdyrbrugets udbringningsarealer på kortet.

Beskyttelsen af vandområder mod nitratbelastning målrettes til de mest sårbare områder der afvander til Natura 2000-områder. Som eksempler på konkrete vandområder, der vurderes at være særligt sårbare er:

- Lukkede fjorde som fx Hjarbæk Fjord og Norsminde Fjord
- Norer som fx omkring Fyn
- Brakvandsøer som fx Saltbæk Vig og Nissum Fjord

For landbrugsarealer, der afvander til sådanne vandområder, stilles krav om et lavere husdyrtryk pr. ha. end de generelle harmoniregler giver mulighed for.

Ad 2)

Beregning af det maksimale tilladte husdyrtryk samt beregning af nitratudvaskning fra rodzonen foregår automatisk i ansøgningssystemet.

Beskyttelsesniveauet afhænger desuden af reduktionspotentialet, der er et udtryk for forskellen mellem den mængde nitrat, der kommer fra rodzonen og den mængde nitrat, der ender i vandområdet. Hvis reduktionspotentialet f.eks. er 50 pct. betyder det, at 2 kg N/ha fra rodzonen resulterer i en udvaskning af 1 kg N/ha til vandområdet.

I ansøgningssystemet findes kortmateriale, hvor oplandenes sårbarhed og reduktionspotentialet er sammenholdt i 3 nitratklasser. Kravene til hver nitratklasse fremgår af nedenstående.

I forhold til udbringningsarealer, der ikke afvander til Natura 2000-områder, vil der ikke blive stillet krav udover de generelle regler. I den forbindelse skal myndigheden være særlig opmærksom på, at afvanding til områder, der er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, ikke må ændre tilstanden af den beskyttede naturtype.

Krav til skærpelse af de generelle regler vedrørende den maksimale mængde husdyrgødning som må udbringes per ha angivet som antal dyreenheder/ha (harmonireglerne) ved etablering, udvidelse og ændring i oplande til sårbare Natura 2000-områder:

	Meget kvælstofsårbare områder	Mindre kvælstofsårbare områder	Øvrige områder
Reduktionspotentiale i % fra rodzonen til vandområdet.			
0-50	50 % af de generelle regler (nitratklasse 3)	85 % af de generelle regler (nitratklasse 1)	Generelle regler
51-75	65 % af de generelle regler (nitratklasse 2)	Generelle regler	Generelle regler
76-100	Generelle regler	Generelle regler	Generelle regler

Figur 4.4

Områder med nitratklasse 2 og 3 er oplande til flodmundinger, kystlaguner, strandsøer, større lavvandede bugter og vige i Natura 2000-områderne samt udsatte fjorde og andre kystvande samt lobeliesøer. Områder med nitratklasse 1 er alle øvrige oplande til Natura 2000-områder der ikke er omfattet af nitratklasse 2 og 3, hvor kvælstof reduktionspotentialet er maksimalt 50%.

I ansøgningssystemet www.husdyrgodkendelse.dk findes kortværk over ovennævnte nitratklasser. Kortværket kan også ses på <http://miljoportal.dk>. Kortværket viser en registrering, der samler eksisterende viden og kortlægning på området. Kortværket vil blive ajourført i takt med, at der oparbejdes ny viden og kortlægning.

Hvis harmoniarealet er tilstrækkeligt i forhold til kravene for overfladevand og hvis udbringningsarealerne ikke er placeret i nitratfølsomme indvindingsområder er der umiddelbart ikke krav om udvaskningsberegninger og yderligere vilkår nævnt i ad 3).

I forhold til grundvand skal det undersøges, om udbringningsarealet er beliggende i nitratfølsomme indvindingsområder (områderne fremgår af kortværk om Nitratfølsomme indvindingsområder) eller om der er udarbejdet en indsatsplan. Der skal i så fald foretages en udvaskningsberegning. Se afsnit 4.4.3.4.

Ad 3)

Hvis beskyttelsesniveauerne ikke kan overholdes, skal det dog være muligt for ansøger at have et højere husdyrtryk, hvis der iværksættes virkemidler, som kan imødegå den øgede nitratudvaskning. Følgende virkemidler kan anvendes:

- Et øget antal efterafgrøder ud over de generelle krav
- Et krav om reduceret kvælstofnorm
- Et krav om ændret standardsædskifte

Eksempel herpå fremgår af bilag 5.

4.4.3.3 Overfladevand

Af væsentlig betydning for beskyttelsen af overflade vandområder er gældende målsætninger og kommende miljømål for vandløb, søer og kystområder.

I medfør af planloven er vandløb, søer og kystområder målsat, og der er udarbejdet retningslinjer for overfladevand.

Overfladevand er overordnet målsat efter følgende:

A: Skærpet målsætning. Naturvidenskabeligt referenceområde, marine Natura 2000-områder

B: Generel målsætning. Alsidigt dyre- og planteliv

C: Lempet målsætning. Påvirket og menneskelig aktivitet.

De gældende regionplanretningslinjer, herunder kortbilag, opretholdes efter nedlæggelsen af amterne som landsplandirektiver, og kommunalbestyrelserne er derfor forpligtet til at virke for dem (§ 3 i Lov nr. 571 af 24. juni 2005 om ændring af Lov om planlægning (Udmøntning af kommunalreformen)).

Det er jf. bilag 3 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug forudsat, at hvis der i regionplanretningslinjer er fastsat et beskyttelsesniveau for ammoniak, lugt, fosfor og nitrat, der rækker videre end de beskyttelsesniveauer for ammoniak, lugt, fosfor og nitrat efter denne lov, skal lovens beskyttelsesniveauer anvendes.

Retningslinjerne for anvendelse og beskyttelse af vandressourcer og kvalitet af vandløb, søer og kystvande falder bort ved ikrafttrædelse af vandplanen efter miljømålsloven. Derefter vil det være miljømål og retningslinjer i vandplanens indsatsprogrammer, der bliver bindende for administrationen. På den baggrund udarbejder kommunalbestyrelsen en kommunal handleplan for, hvorledes indsatsen gennemføres i den enkelte kommune. Indholdet i indsatsprogrammer og kommunale handleplaner vil blive fastlagt i særskilte bekendtgørelser.

De generelle miljømål udtrykkes som "god tilstand", som betyder en god økologisk tilstand, der er svagt ændret som følge af menneskelig aktivitet, men kun afviger lidt fra, hvad der normalt gælder for et vandområde under uberørte forhold. De generelle miljømål kan skærpes for beskyttede områder, og de kan lempes for specifikke vandområder under nærmere fastsatte betingelser.

Vandløb

Vandløbstilstanden er generelt ikke påvirket af udledningen af næringsstoffer. Derimod kan overfladisk afstrømning af husdyrgødning direkte til vandløb give en væsentlig påvirkning af smådyr og fisk, idet en sådan afstrømning ofte bringer organisk materiale med sig i små mængder, som forbruger ilt ved omsætning.

Ved vandløb med høj målsætning, dvs. A eller B, skal man være specielt opmærksom på skrånende arealer ned mod vandløbet, og hvorvidt der fra sådanne arealer er øget risiko for tilførsel af næringsstoffer.

Såfremt terrænhældningen ned mod vandløbet er skrånende eller stærkt skrånende, er der stor risiko for overfladisk afstrømning, og arealerne er typisk ikke egnede til udbringning med mindre dyrkningsforanstaltninger til afhjælpning heraf iværksættes. Kortoversigt over arealers hældning kan findes på <http://miljoportal.dk>.

I vurderingen af vandløb skal der ikke alene tages hensyn i forhold til den målsætning, vandløbet har på den aktuelle strækning for udbringning, men også tages hensyn til sårbarheden af de nedstrømsliggende vandløbsstrækninger, søer og kystområder m.v. Krav om reduktion af overfladisk afstrømning eller brinkerosion, som fx etablering af en dyrkningsfri randzone, ud over den obligatoriske 2 meter bræmme, eller krav om ændret køreretning på marken kan med fordel anvendes.

Søer i Natura 2000-områder

Det påhviler kommunen konkret at vurdere, om en ansøgt aktivitet vil være i overensstemmelse med Habitatdirektivforpligtelserne. Det fremgår generelt af lovens §§ 19, 23, 27, 29 og 31 og specifikt af reglerne i bekendtgørelse om udpegnings- og administration af internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter.

Indtil vand- og naturplanerne for Natura 2000-områderne er vedtaget i 2009, eller der foreligger en udpegningsgrundlag af de sårbare søer, der indgår i udpegningsgrundlaget for de enkelte Natura 2000-områder, er regionplanretningslinjerne udgangspunktet i spørgsmålet om, hvorvidt udbringningsarealerne skal omfattes af det beskyttelsesniveau for fosforoverskud som er beskrevet i afsnit 4.4.3.1.

Ved vurderingen af en ansøgt aktivitets fosforpåvirkning af søerne i Natura 2000-områder inddrages derved de målsætninger, som er fastsat i regionplanerne, og den viden, som kommunen i øvrigt er i besiddelse af om søerne i Natura 2000-områderne og udpegningsgrundlaget for områderne.

I løbet af 2007-08 forbedres kommunernes administrationsgrundlag med statslig udpegningsgrundlag af de Natura 2000-søer, som er næringsstoffølsomme.

Er de gældende målsætninger i regionplanen opfyldt, eller vurderes søen konkret ikke at være sårbar over fosforpåvirkning, stilles der ikke krav med hensyn til fosfor i forbindelse med en ansøgt etablering, udvidelse eller ændring af et husdyrbrug uanset fosfortallet for bedriftens udbringningsarealer.

Hvis de gældende målsætninger ikke er opfyldt mht. fosfor, vurderer kommunen konkret i forhold til drænedede lerjorde og lavbundsarealer, der afvander til Natura 2000-søer, hvilke krav der skal stilles efter de retningslinjer, som er nærmere beskrevet i afsnit 4.4.3.1 om fosfor.

4.4.3.4 Grundvand

Den danske drikkevandsforsyning er i overvejende grad baseret på grundvand. I Danmark stammer således 99 % af drikkevandet fra grundvandsressourcen. Den danske lovgivning om grundvandsbeskyttelse har derfor det formål at sikre, at drikkevandsressourcen bliver beskyttet mod aktiviteter og påvirkninger, der udgør en trussel mod kvaliteten. I vandforsyningsloven, jordforureningsloven og miljøbeskyttelsesloven samt de relaterede bekendtgørelser er kravene til

beskyttelse af grundvandsressourcen udmøntet. Den danske lovgivning skal leve op til nitratdirektivet og drikkevandsdirektivet.

Det helt overordnede formål med udpegning af områder med drikkevandsinteresser og afgrænsning af følsomme områder (zoner) er at foretage en prioritering af beskyttelsesindsatsen med henblik på at opretholde og/eller forbedre grundvandskvaliteten, så grundvandet er egnet til drikkevand.

Udpegningen af områder med forskellig status sker især med henblik på at målrette indsatsen, men indebærer ikke, at grundvand i øvrigt må forurennes, idet den generelle forebyggende indsats skal have høj prioritet. Udpegningen skal således ses som et supplement til den generelle grundvandsbeskyttelse.

Zoneringen af områder med drikkevandsinteresser sker efter miljømålslovens § 6.

Nitratfølsomme indvindingsområder

De nitratfølsomme indvindingsområder er udpeget i forbindelse med Regionplan 2001 og har det formål at udpege områder, hvor grundvandet er særligt følsomt overfor nitrat.

Nitratfølsomme indvindingsområder er udpeget i områder med særlige drikkevandsinteresser og i indvindingsoplande til almene vandforsyningsanlæg uden for disse. Udpegningen er uafhængig af arealanvendelsen, idet den er baseret på nedenstående kriterier.

Nitratfølsomme indvindingsområder er defineret ved opfyldelse af et eller flere af følgende kriterier:

- Nitratkoncentrationen er over 25 mg/l i en eller flere indvindingsboringer eller i grundvandsmagasinet
- Nitratkoncentrationen er over 5 mg/l med stigende tendens over en årrække i en eller flere indvindingsboringer eller i grundvandsmagasinet
- Ringe geologisk beskyttelse over for nitrat.

Kortværk over nitratfølsomme indvindingsoplande findes i ansøgningssystemet www.husdyrgodkendelse.dk. Kortværket over de nitratfølsomme indvindingsområder kan også ses <http://miljoportal.dk> under det fælles arealsystem. Kortværket viser de nitratfølsomme indvindingsområder, der er udpeget i forbindelse med Regionplan 2001.

Detailkortlægning – indsatsområder mht. nitrat

De statslige miljøcentre udfører en detailkortlægning (zoner) af områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande uden for disse, herunder de nitratfølsomme indvindingsområder.

Detailkortlægningen udbygger den eksisterende viden, som ligger til grund for udpegningen af de nitratfølsomme indvindingsområder, og disse områder revideres derfor i overensstemmelse med resultaterne af kortlægningen. Når de statslige miljøcentre har afsluttet detailkortlægningen, kan der som følge deraf ske en revision af de nitratfølsomme indvindingsområder, og kommunalbestyrelsen vil få informationer om dette. Kort over de nitratfølsomme områder vil løbende fremgå af det fælles arealsystem på <http://miljoportal.dk>.

På baggrund af kortlægningen og en vurdering af forureningskilder udpeger de statslige miljøcentre indsatsområder med hensyn til nitrat. I disse områder er der et dokumenteret behov for at iværksætte en indsats med henblik på at begrænse nitratudvaskningen. Denne indsats iværksættes i de kommunale indsatsplaner.

De kommunale indsatsplaner

I områder der er detailkortlagt, vedtager kommunalbestyrelsen indsatsplaner efter vandforsyningslovens § 13 eller 13a. Ved kommunalbestyrelsens vurdering af ansøgninger om miljøgodkendelse af husdyrbrug i områder, hvor der foreligger en vedtaget indsatsplan, vil retningslinjerne heri med hensyn til acceptabel nitratudvaskning være styrende for miljøgodkendelsen.

For at gennemføre indsatsplanen, herunder en reduktion af nitratudvaskningen, kan kommunalbestyrelsen eller ejeren af et alment vandforsyningsanlæg indgå en frivillig aftale med ejeren af, eller indehaveren af andre rettigheder over ejendommen, om dyrkningspraksis eller andre restriktioner i arealanvendelsen. Der kan også indgås aftaler om salg af hele eller dele af ejendommen til kommunalbestyrelsen eller vandforsyningen.

Hvis det ikke er muligt at indgå en frivillig aftale på rimelige krav, kan kommunalbestyrelsen endeligt eller midlertidigt mod fuldstændig erstatning pålægge ejeren af ejendommen de rådighedsindskrænkninger eller andre foranstaltninger, som er nødvendige for at sikre drikkevandet mod forurening med nitrat.

På landsplan findes der på nuværende tidspunkt meget få vedtagne indsatsplaner. I de tilfælde, hvor der findes en vedtaget indsatsplan, vil ejeren af de arealer, hvor der planlægges gennemført beskyttende foranstaltninger almindeligvis være orienteret, som følge af kravene i indsatsplanbekendtgørelsen. Hvis der alligevel er usikkerhed om, hvorvidt der findes en indsatsplan, vil den ofte efter vedtagelse i kommunalbestyrelsen være at finde på kommunalbestyrelsens hjemmeside. En sidste mulighed er at kontakte kommunalbestyrelsen direkte for yderligere information.

I nogle tilfælde kan det være nødvendigt at søge information om niveauet for den acceptable nitratudvaskning i baggrundsmaterialet for indsatsplanen eller den detaljerede kortlægning i de statslige miljøcentre.

Vurdering af nitratudvaskningen i forhold til grundvandet

Hvis bedriftens udbringningsarealer er beliggende inden for enten et NFI-område eller et område med en indsatsplan (IP-område), skal der foretages en vurdering af nitratudvaskningen. Dette kan gøres vha. ansøgningssystemet, som beregner nitratkoncentrationen i infiltrerende vand ud af rodzonen.

Er bedriftens udbringningsarealer beliggende indenfor områder med en indsatsplan (IP-område) vil denne være en del af grundlaget for miljøgodkendelsen, og indsatsplanens retningslinjer hvad angår nitrat, skal overholdes.

Er bedriftens udbringningsarealer beliggende indenfor et nitratfølsomt indvindingsområde (NFI-område), er det nødvendigt at gennemføre en udvaskningsberegning i efter-situationen på det pågældende areal. Udvasningsberegningen kan foretages via ansøgningssystemet. Såfremt udvaskningen ikke overstiger 50 mg. nitrat pr. liter udføres ikke yderligere.

Kommunalbestyrelsen skal være opmærksom på, om de statslige miljøcentre har foretaget en revision (zoner) af de nitratfølsomme indvindingsområder.

Er bedriftens udbringningsarealer beliggende indenfor et nitratfølsomt indvindingsområde, kan der ikke tillades nogen merbelastning, såfremt udvaskningen fra rodzonen overstiger 50 mg nitrat pr. liter i efter-situationen.

Såfremt arealet ikke er en del af bedriften i før-situationen, skal kravet på 50 mg nitrat pr. liter overholdes.

I bestræbelserne på at imødekomme miljøkravene overfor grundvandet kan ansøger anvende samme virkemidler, som nævnt under nitrat til overfladevand. Der kan derudover stilles krav og indregnes effekt af specifikke delsædskifter for det pågældende delareal. Der kan derimod ikke stilles krav om ændret anvendelse af husdyrgødningen eller anden gødning på det pågældende delareal.

Udvaskningen i før-situationen beregnes ud fra referencesædskiftet, de generelle krav til efterafgrøder og kvælstofanvendelse, men med den aktuelle anvendelse af husdyrgødning. Såfremt ansøger frivilligt har haft et sædskifte med mindre udvaskning, anvendt mindre handelsgødning end normen eller haft flere efterafgrøder, påvirker det således ikke beregningen. Kun i de tilfælde hvor de skærpede krav skyldes krav eller projektilpasninger som følge af en tidligere VVM-screening, VVM-redegørelse eller miljøgodkendelse.

Hvis kravene til nitratudvaskning ikke overholdes, skal der som hovedregel gives afslag på ansøgningen om miljøgodkendelse, med mindre nitratudvaskningen kan reduceres til det nødvendige niveau gennem projektilpasning.

Ovenstående vurdering vil være aktuel i en overgangsordning, før de statslige vandplaner træder i kraft. De statslige vandplaner vil foreligge med udgangen af 2009, og vil indeholde en kortlægning/zoner af indvindingsområderne. Vandplanerne vil ikke nødvendigvis bygge på det helt færdige resultat af zoner, som forventes færdig i 2015. Selve indsatsplanlægningen skal efter kommunalreformen, i medfør af miljømålsloven gennemføres af kommunerne, og den skal foreligge med udgangen af 2010. P.t. er der udpeget ca. 16 % nitratfølsomme indvindingsområder. Dette areal forventes at blive reduceret til i størrelsesorden 10 % med færdiggørelsen af zoner.

4.5 Bedste tilgængelige teknik

Et af hovedformålene med loven er at sikre, at driften af husdyrbrug er baseret på den bedste tilgængelige teknik. Således skal kommunalbestyrelsen efter § 19 sikre sig, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik.

4.5.1 Hvad er BAT?

Princippet om brugen af bedste tilgængelige teknik (BAT) indebærer, at der inden for en given sektor skal anvendes den miljømæssigt set mest effektive og avancerede teknologi i produktionen. Ved vurderingen af hvad der er bedste tilgængelige teknik, skal der først og fremmest lægges

vægt på at forebygge forureningen ved at anvende renere teknologi. Herudover skal den uundgåelige forurening søges begrænset mest muligt ved forureningsbegrænsende foranstaltninger, herunder bedst mulig rensning.

Med begrebet "Bedste" menes den teknik, som mest effektivt giver et højt beskyttelsesniveau for miljøet som helhed. I forbindelse med husdyrproduktion og håndtering af husdyrgødning betyder dette konkret, at teknologien skal vurderes helhedsorienteret, sådan at teknologiernes effekter på andre afgørende miljøeffekter, tages med i den samlede vurdering.

Med begrebet "Tilgængelig" menes, at teknikken under afvejning af økonomiske udgifter og fordele skal være mulig at anvende teknikken i landbrugssektoren som helhed. Der ligger her i termen tilgængelig indbygget en afvejning mellem mål og midler, men vel og mærke afvejning på sektorniveau.

BAT er i den forbindelse at betragte som en generel ikke-stedbunden branchenorm. Dette betyder særlige følsomme eller for den sags skyld robuste omgivelser ikke har indflydelse på niveauet ved fastlæggelse af BAT.

4.5.2 Hvornår og i hvilket omfang skal der stilles krav om BAT?

Der skal altid stilles krav om anvendelse af BAT, når der ansøges om godkendelse efter § 11 og § 12 samt tilladelse efter § 10. Kravet om BAT gælder for både de eksisterende og nyetablerede dele af anlægget, når der søges om godkendelse af en etablering, udvidelse eller ændring. For krav til eksisterende dele af et anlæg forudsættes det, at der indrømmes virksomheden en rimelig frist til at imødekomme de nye krav samt at der skal tages hensyn til at omkostningerne ved etablering i eksisterende anlæg kan være uforholdsmæssigt store.

Der er imidlertid forskel på omfanget af krav og de oplysninger, der kræves i ansøgningen for husdyrbrug omfattet af loven § 10, 11 og 12.

Ved tilladelser efter § 10 er der ikke et krav om, at ansøgeren som udgangspunkt redegør for anvendelsen af BAT. Imidlertid skal kommunalbestyrelsen ved fastlæggelsen af niveauet af et eventuelt krav i tilladelsen tage udgangspunkt i BAT. Fx hvis der stilles krav om nedbringelse af ammoniaktab, bør dette som minimum tage udgangspunkt i anvendelsen af bedste tilgængelige staldsystem med laveste ammoniak-emission.

Ved godkendelse efter § 11 og § 12 er ansøger ansvarlig for at undersøge og vurdere mulighederne for at anvende BAT. Ansøgeren skal, ved ansøgning om godkendelse efter § 11 og § 12, redegøre for i hvilket omfang, det valgte projekt bygger på anvendelse af den bedste tilgængelige teknik. Der vil imidlertid være forskel på hvor mange oplysninger, og hvor uddybet redegørelsen for brugen af bedste tilgængelige teknik skal være, jf. afsnit 3.6.

Kravet om brug af BAT gælder også i forbindelse med revurderinger af § 11 og § 12 godkendelser efter udløbet af den 8-årige retsbeskyttelsesperiode. Dertil kommer, at kommunalbestyrelsen inden for retsbeskyttelsesperioden i § 12 godkendelser kan stille yderligere krav, hvis væsentlige ændringer i den bedst tilgængelige teknologi skaber mulighed for en betydelig nedbringelse af emissionerne, uden at det medfører uforholdsmæssigt store omkostninger jf. § 40 stk. 2 nr. 4). Man skal dog være opmærksom på at for visse teknologier er omkostningerne ved etablering markant højere end ved etablering i forbindelse med nye anlæg.

4.6 Affald og kemikalier

Formålet med oplysninger om affaldstyper og –mængder, der vil blive produceret på det ansøgte husdyrbrug, er at vurdere, om håndteringen og bortskaffelsen af affaldet sker under hensyntagen til omgivelserne.

Forhold vedrørende produktion, opbevaring og bortskaffelse af affald bør vurderes både i forhold til etablering af det fysiske anlæg og i forhold til driften af husdyrbruget.

Døde dyr

Opbevaring af animalsk affald, herunder selvdøde dyr fra produktionen, kan forårsage betydelige gener for omgivelserne, i form af ubehag ved at se kadavere, men også lugtgener og fluer. Derfor bør det vurderes, om opbevaring af animalsk affald på det ansøgte husdyrbrug vil foregå under hensigtsmæssige forhold. Endvidere vurderes det om bortskaffelse, herunder tidsrum for afhentning af animalsk affald, er tilstrækkelig. Ved opbevaring af animalsk affald, der er placeret tæt på naboer, bør der tages særligt hensyn.

Olie- og kemikaliaffald

Opbevaring af farligt affald (olie- og kemikaliaffald) skal ske således, at der ikke sker en forurening af jord og grundvand. Det bør vurderes, om de generelle regler om opbevaring af farligt affald er tilstrækkelige, eller om der bør fastsættes skærpede krav i den konkrete sag.

Det bør vurderes, om tankanlæg til diesellole er etableret og indrettet, så der ikke sker forurening af jord i forbindelse med tankning af traktorer, hvor der er risiko for spild af diesellole.

4.7 Varetagelse af hensyn til landskab

Det følger af Lov om miljøvurdering m.v. af husdyrbrug, at kommunalbestyrelsen ikke må meddele tilladelse efter § 10 eller godkendelse efter § 11 og § 12 til husdyrbrug, medmindre at husdyrbruget kan drives på stedet, uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. I forlængelse af lovens formål skal kommunalbestyrelsen således, gennem sin administration af tilladelser og godkendelser, skabe og bevare værdifulde bebyggelser, kultur- og bymiljøer samt landskaber.

4.7.1 Landskabsinteresser

Landets historie afspejles i landskabets natur- og kulturhistoriske elementer: Marker, skove, åse, gravhøje, herregårde, husmandssteder, kirker og landsbyer. Istidslandskabet fortæller om gletschernes formning af det danske landskab for over 10.000 år siden, gravhøjene om vores forfædre og bygningerne om de seneste århundreders rammer for menneskeligt liv og virksomhed.

Landskabsbilledet fremtræder som en kombination af forskellige landskabselementer som terrænformer, vådområder, skove, enge, heder samt dyrkede arealer, bebyggelser og anlæg. Dermed får forskellige landskaber hver deres særlige karaktertræk og visuelle oplevelsesmuligheder, som gør det attraktivt at bo og færdes i.

Landskabernes særlige karakter og oplevelsesværdier er afhængige af de aktiviteter, der foregår i det åbne land. Den traditionelle jordbrugsdrift og vedligeholdelsen af de levende hegn, skovbryn og bebyggelser understøtter landskabskarakteren.

Derfor er landskabskarakteren nogle steder sårbar overfor de ændringer, som kan følge med udviklingen i det åbne land. Store produktionsanlæg, høje tekniske anlæg, tilgroning af moser, nedlæggelse af levende hegn er blot eksempler på forandringer, som kan ændre karakteren og oplevelsesværdierne, også i de tilstødende landskaber.

Der er således behov for at skabe og bevare de værdifulde landskaber gennem kommunalbestyrelsernes administration efter Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

4.7.2 En hensigtsmæssig placering

En hensigtsmæssig placering af husdyrbrug og udformning af byggeri og anlæg er afgørende for såvel erhvervet som for omgivelserne. I forbindelse med vurderingen af en ansøgning om miljøgodkendelse eller tilladelse skal der ses på husdyrbrugets påvirkning på fx landskabsbilledet, geologiske og rekreative interesser, kulturmiljøer og kirkeomgivelser.

Udgangspunktet for loven er, at landbrugsbygninger opføres i tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesarealer, så ejendommens bebyggelses- og færdselsarealer udgør en hensigtsmæssig helhed, og at der undgås en unødvendig spredning af bygningsmassen. Kommunalbestyrelsen skal foretage en konkret vurdering af, om der foreligger en særlig begrundelse for at fravige dette udgangspunkt.

Ved de hidtidige bebyggelsesarealer forstås primært det område, hvor ejendommens bebyggelse ligger samlet. Hvis ejendommens bygninger ikke ligger samlet, skal der ved de hidtidige bebyggelsesarealer forstås de arealer, hvorpå hovedparten af ejendommens driftsbygninger ligger, eller det areal hvorpå ejendommens stuehus har ligget.

Lovens § 22 stiller krav om en landskabelig vurdering, som omfatter det samlede bygningsareal, hvis der er tale om bebyggelse, som opføres uden tilknytning til de hidtidige bebyggelsesarealer. En sådan beliggenhed forudsætter, at der er en særlig begrundelse, fx afstandskrav til nabobeboelse eller byzone.

Loven stiller krav om, at de landskabelige hensyn skal varetages i forbindelse med miljøvurderingen af ansøgninger om godkendelse. I vurderingen skal indgå hensynet til en lang række beskyttelsesværdier i det åbne land, som bl.a. er udpeget gennem den fysiske planlægning samt en konkret vurdering af de stedlige forhold.

Landskabelige hensyn skal administreres i en enkel og ensartet form. Kommunalbestyrelsen skal ved vurderingen af, om der er en påvirkning på landskabet tage udgangspunkt i følgende udpegninger/registreringer med tilknyttede redegørelser:

- Natura 2000-områder
- Naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser m.v.
- Områder med landskabelig værdi
- Uforstyrrede landskaber
- Områder med særlig geologisk værdi
- Rekreative interesseområder
- Værdifulde kulturmiljøer og bevaringsværdige landsbyer

- Kirkeomgivelser
- Kystnærhedszonen
- Lavbundsarealer
- Skovrejsningsområder
- Fredede områder
- Beskyttede naturtyper (§ 3)
- Strandbeskyttelseslinje
- Klitfredningslinje
- Skovbyggelinje
- Sø- og åbeskyttelseslinje
- Kirkebyggelinje
- Fortidsmindelinje
- Beskyttede sten- og jorddiger

Ved vurderingen skal der tages udgangspunkt i et ønske om at bevare åbne landskaber og beskytte de hensyn, der ligger bag de nævnte udpegninger/registreringer.

Der er udpeget særlige beskyttelsesområder i kommuneplanerne. Det er kun i meget få tilfælde, at der kun ligger et enkelt hensyn bag udpegningen af de enkelte dele af de særlige beskyttelsesområder. Der er næsten altid tale om et sammenfald af flere hensyn. Heder er for eksempel væsentlige levesteder for en række planter og dyr, men de giver også en særlig landskabelig oplevelse og endelig er de af kulturhistorisk interesse, som en særlig type halvkultur arealer.

De landskabelige værdier og de kulturhistoriske, naturmæssige, geologiske, rekreative værdier i disse områder skal beskyttes i særlig grad. Beskyttelse hensynet skal gå forud for andre interesser. Der kan således normalt kun tillades byggeri og anlægsarbejder inden for de særlige beskyttelsesområder, såfremt resultatet bliver forbedrede rekreative og landskabelige oplevelser såvel som forbedrede levevilkår for det naturlige plante- og planteliv.

Landskaber og landskabsstrøg med store terrænforskelle er en del af de særlige beskyttelsesområder, fordi de giver særlige muligheder for landskabelige oplevelser. Kystområder er af samme grund også med i de særlige beskyttelsesområder.

Kommunalbestyrelsen skal lægge vægt på hensynet til de kulturhistoriske værdier ved vurderingen af landbrugsbyggeri. De kulturhistoriske interesser i landskabet er knyttet til enkeltstående kulturspor og til større eller mindre, sammenhængende områder – fx områder med karakteristiske bebyggelsesmønstre, herregårdslandskaber eller områder med et særligt velbevaret system af diger eller særligt mange gravhøje.

Regionplanerne har udpeget de bevaringsværdige landsbyer, mens det ikke er alle som har udpeget særligt beskyttelsesværdige kulturmiljøer. I nogle kommuner er de kulturhistoriske interesser kortlagt i kulturmiljøatlas eller kommuneatlas.

Inden for kirkeomgivelserne må hensynet til kirkernes betydning som monumenter i landskabet og i landsbymiljøet ikke tilsidesættes ved opførelse af bygninger, tekniske anlæg med videre.

I de landzonearealer, som er omfattet af planlovens 3 km kystnærhedszone, er udgangspunktet, at de skal friholdes for byggeri og anlæg, som ikke er afhængig af kystnærhed. Administrationen skal her styres af hensynet til både at friholde det åbne land og selve kystområderne for ny bebyggelse. Nye bygninger til landbrugsformål kan dog opføres uden tilknytning til den eksisterende bebyggelse på den pågældende ejendom, hvis væsentlige miljøhensyn tilsiger det, og hvis væsentlige beskyttelsesinteresser ikke tilsidesættes.

I de internationale beskyttelsesområder (Natura 2000) gælder særlige regler. Der må ikke planlægges eller gives konkrete tilladelser - herunder til byggeri - som er i strid med udpegningsgrundlaget for det pågældende område.

Lavbundsområder skal så vidt muligt friholdes for byggeri og anlæg. Nødvendigt byggeri i lavbundsområder, hvor naturtilstanden kunstigt er ændret, skal udformes på en sådan måde, at mulighederne for naturgenopretning så vidt muligt opretholdes.

Naturbeskyttelsesloven indeholder en generel beskyttelse af en række markante landskabslementer. Strandbeskyttelseslinjen og klitfredningslinjen samt sø- og åbeskyttelseslinjen og fortidsmindebeskyttelseslinjen regulerer enhver ændring i tilstanden, herunder terrænændringer, tilplantning, bebyggelse m.v. Skovbyggelinjen regulerer kun bebyggelse. Kirkebyggelinjen regulerer kun bebyggelse over 8,5 m. Bygge- og beskyttelseslinjerne fastlægges ud fra de pågældende landskabslementers reelle tilstedeværelse i landskabet. Det er derfor vigtigt, at kommunalbestyrelsen altid i sagsbehandlingen foretager en konkret vurdering af linjernes beliggenhed.

De undtagelser fra naturbeskyttelseslovens bygge- og beskyttelseslinjer, der primært har relevans for husdyrbrug er følgende:

- Strand- og klitfredningszonen: undtagelsen omfatter almindelig landbrugsdrift bortset fra tilplantning, gentilplantning af skovarealer og beplantning i eksisterende haver, sædvanlig hegning på jordbrugsejendomme.
- Skovbyggelinjen og sø- og åbeskyttelseslinjen: undtagelsen omfatter driftsbygninger, der er nødvendige for jordbrugs- og fiskerierhvervene.
- Fortidsmindebeskyttelseslinjen: undtagelsen omfatter landbrugsdrift bortset fra tilplantning, beplantning i eksisterende haver og sædvanlig hegning på jordbrugsejendomme.

Naturbeskyttelsesloven indeholder desuden forbud mod at ændre tilstanden inden for de beskyttede naturtyper (§ 3 områder), herunder bebygge arealerne. Se i øvrigt afsnit 4.1.2.4.

Museumsloven indeholder et forbud mod ændring af sten- og jorddiger samt af selve fortidsmindet.

4.7.3 Indpasning af bygninger i landskabet

Meget store produktionsbygninger med industriel karakter, som adskiller sig afgørende enten fra den eksisterende bygningsmasse eller i arkitektur, omfang eller volumen fra standarden for landbrugsbyggeri, kan som udgangspunkt have en væsentlig påvirkning på landskabet. Dette gælder også, selv om de ikke direkte ligger i et naturområde, et karakteristisk landskab eller ved et kulturmiljø. Ved vurderingen af om et sådant landbrugsbyggeri eller anlæg skal tillades eller godkendes, skal der lægges vægt på, om byggeriet kan tilpasses til de landskaber, hvori de skal

ligge. De skal ikke forstyrre oplevelsen af landskabets karakter, herunder af nærliggende skove, naturområder og kulturhistoriske værdier.

Ved placering af et anlæg eller byggeri, som ikke er i direkte tilknytning til eksisterende bebyggelser, skal det vurderes, om byggeriet eller anlægget skæmmer landskabet, eller har langtrækkende synlige konsekvenser ved placering i terrænet. Det kan fx være tilfældet, hvis bygningen ligger højt i terrænet, har meget store dimensioner, er opført i reflekterende materialer eller med skæmmende belysning.

Krav om brug af afdæmpede farver, ikke-oplyste eller -reflekterende materialer samt krav om skærmende beplantning kan være med til at indpasse selv store bygninger i landskabsbilledet. Sådanne krav er dog ikke altid tilstrækkelige. Ved opførelse af landbrugsbyggeri skal der også lægges vægt på byggeriets udformning (dimensioner og materialer) samt dets placering i landskabets terræn og i forhold til de øvrige bygninger på ejendommen. Det kan være nødvendigt at fastsætte krav om at opdele meget store enheder i mindre. Samtidig skal landbrugsejendomme optræde som samlede helheder i landskabsbilledet. I vurderingen heraf skal kommunalbestyrelsen ikke alene vurdere afstanden mellem bygningerne, men også om byggeriet samlet set opleves som en helhed. Ved store terrænforskelle kan bebyggelse - selv med en kort afstand mellem bygningerne - virke som spredt bebyggelse.

I store, åbne landskaber uden meget bevoksning (heder, strandenge m.v.) kan skærmende beplantning virke fremmedartet og give en uhensigtsmæssig lukning af den vide udsigt. Derfor skal kommunalbestyrelsen altid vurdere hensigtsmæssigheden af krav om skærmende beplantning i forhold til det konkrete landskab. Dog følger det af lovens § 27, stk. 2, at der skal stilles krav om skærmende beplantning ved opførelse af gyllebeholdere, som opføres uden tilknytning til de hidtidige bebyggelsesarealer.

Vurderingen og kravfastsættelsen skal ske med skyldigt hensyn til, hvad der er økonomisk og funktionelt forsvarligt samt i respekt for den funktion, som bygningen skal varetage.

4.8 Ophør af husdyrbruget

På baggrund af ansøgers beskrivelse af hvilke foranstaltninger, der iværksættes ved ophør af bedriften, skal kommunalbestyrelsen vurdere om dette er tilstrækkeligt i forhold til at undgå forureningsfare og for at bringe stedet tilbage i tilfredsstillende stand herunder hensyn til varetagelse af landskabelige hensyn.

4.9 Alternative muligheder

Der skal præsenteres en oversigt over de væsentligste alternativer, som bygherren har undersøgt, og oplysninger om de vigtigste grunde til valg af alternativ under hensyn til virkningerne på miljøet. Der skal endvidere gives en beskrivelse af konsekvenserne af, at anlægget ikke gennemføres (0-alternativet).

Det vil ofte være sådan, at andre alternativer end 0-alternativet er ikke er relevante for husdyrproduktioner.

Kapitel 5 Afgørelsen om miljøgodkendelse

På grundlag af vurderingen af de forskellige påvirkninger fra husdyrbrugets anlæg og udbringningsarealer, fastsætter kommunalbestyrelsen nødvendige konkrete vilkår for husdyrbruget. Herefter foretager kommunalbestyrelsen en samlet konkluderende miljøvurdering af, om miljøgodkendelse af ansøgningen på de pågældende vilkår vil medføre en væsentlig virkning på miljøet. På grundlag af dette træffer kommunalbestyrelsen afgørelse i sagen om miljøgodkendelse.

For husdyrbrug, der miljøgodkendes for første gang, det vil sige husdyrbrug, der ikke er godkendt i henhold til Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug eller Lov om miljøbeskyttelse, omfatter miljøgodkendelsen hele husdyrbruget. Det betyder, at det eksisterende husdyrbrug og den ønskede etablering, udvidelse og/eller ændring af husdyrbruget skal vurderes samlet mht. af anvendelse af bedste tilgængelige teknik og mht. påvirkningen af omgivelserne. For husdyrbrug, der miljøgodkendes for første gang, kan der fastsættes vilkår for hele husdyrbruget, det vil sige både eksisterende forhold og nye forhold. Vurderingen af om miljøgodkendelse af ansøgningen på de pågældende vilkår vil medføre en væsentlig virkning på miljøet, foretages således på grundlag af hele husdyrbruget. Miljøgodkendelse meddeles for hele husdyrbruget.

For husdyrbrug, der allerede har en miljøgodkendelse, omfatter miljøgodkendelsen den ansøgte udvidelse og/eller ændring. Det vil sige, at det er den ansøgte udvidelse og/eller ændring, der skal vurderes mht. anvendelsen af bedste tilgængelige teknik og påvirkningen af omgivelsernes sårbarhed og kvalitet. Miljøgodkendelse meddeles som et tillæg til den eksisterende miljøgodkendelse. For husdyrbrug, der har en miljøgodkendelse i forvejen, kan der fastsættes vilkår for de ændringer der foretages, det vil sige den udvidelse der foretages samt eventuelle ændringer af eksisterende forhold som følge af det ansøgte, herunder udvidelse og ændring af udbringningsarealer. I det omfang eksisterende miljøgodkendelser ikke omfatter bedriftens arealer, vil bedriftens arealer blive omfattet af den ansøgte miljøgodkendelse og dermed indgå i vurderingen af påvirkningerne af omgivelserne sammen med den ansøgte udvidelse og/eller ændring af husdyrbrugets anlæg. Vurderingen af om miljøgodkendelse af det ansøgte på de pågældende vilkår vil medføre en væsentlig virkning på miljøet, foretages således på grundlag af den ansøgte udvidelse og/eller ændring, der foretages samt eventuelle ændringer af eksisterende forhold som følge af det ansøgte. Miljøgodkendelsen meddeles for den ansøgte udvidelse og/eller ændring som et tillæg til den eksisterende miljøgodkendelse.

Kapitel 5 indledes med en kort overordnet beskrivelse af afgørelse om miljøgodkendelse (5.1) og godkendelsens forhold til anden lovgivning (5.2). I afsnit 5.3 - 5.11 gennemgås de enkelte påvirkninger for så vidt angår fastsættelsen af konkrete vilkår. Afsnit 5.3 – 5.11 følger samme opbygning som oplysningskravene i kapitel 3 og vurderingen i kapitel 4. Afsnit 5.12 beskriver den samlede vurdering af virkning på miljøet som følge af det husdyrbrug, der ansøges om miljøgodkendelse for. Afsnit 5.13 gennemgår indholdet af en afgørelse.

De forhold kommunalbestyrelsens vurdering af ansøgning om miljøgodkendelse af et husdyrbrug skal omfatte, fremgår af bekendtgørelse om tilladelser og godkendelse m.v. af husdyrbrug. Kommunalbestyrelsens vurdering skal omfatte alle betydende forurenings- og genefaktorer knyttet til husdyrbruget i forhold til naboer, miljø, natur og landskab. Det vil sige både forhold, der er direkte relateret til husdyrproduktionen, men også forhold der ikke direkte kan relateres til husdyrproduktionen, men som er knyttet til virksomheden som helhed (se kapitel 4).

Ved meddelelse af miljøgodkendelse af husdyrbrug vil der kunne stilles krav til anvendelse af bedste tilgængelige teknik og skærpede krav med henblik på at varetage hensynet til omgivelsernes sårbarhed og kvalitet, som er mere vidtgående end miljø- og naturbeskyttelseslovgivningen. Bilag 1 lister en række regler i henhold til miljø- og naturbeskyttelseslovgivningen, der kan være relevante for husdyrbrug. Listen vil være dækkende for de fleste husdyrbrug, men listen er ikke udtømmende. Det er ikke nødvendigt at stille krav i miljøgodkendelsen, hvor formuleringen af de konkrete vilkår er enslydende med regler fastsat i bekendtgørelser med hjemmel i miljø- og naturbeskyttelseslovgivningen. Der bør kun fastsættes mere vidtgående krav.

Formålet med at fastsætte konkrete vilkår for husdyrbrugets indretning og drift er at sikre:

- At husdyrbruget drives og indrettes i overensstemmelse med ansøgningen og miljøredegørelsen
- At kravet om reduktion af ammoniaktab fra stald og lager overholdes,
- At mere vidtgående krav fastsat på grundlag af kommunalbestyrelsens vurdering af ansøgningen overholdes, og
- At nedsætte risikoen for, at der forekommer forurening eller gener, ud over de forventede ifølge kommunalbestyrelsens miljøvurdering

5.1 Fastsættelse af vilkår

For at sikre at de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forurening ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik er truffet, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til miljøet, kan det være nødvendigt at fastsætte individuelle skærpede krav i form af konkrete vilkår til indretning og drift af husdyrbruget i miljøgodkendelsen.

Kommunalbestyrelsen kan ved miljøgodkendelse af husdyrbrug efter Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug fastsætte vilkår, der er mere vidtgående end miljø- og naturbeskyttelseslovgivningen samt regler udstedt i medfør af disse love. Vilkår, der strider mod Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggendes regler om forebyggelse og bekæmpelse af smitsomme sygdomme, kan sættes ud af kraft.

Behovet for skærpede krav baseres på den indsendte ansøgning og kommunalbestyrelsens vurdering af den mulige påvirkning af omgivelserne samt vurdering af anvendelsen af bedste tilgængelige teknik (se kapitel 3 og 4). Kommunalbestyrelsen skal stille individuelle konkrete vilkår til husdyrbrugets drift og indretning, som, hvis ikke vilkåret var stillet, ville blive vurderet som en væsentlig påvirkning af miljøet, herunder udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder, overskridelse af det udmeldte beskyttelsesniveau eller i strid med den generelle beskyttelse af bilag IV arter efter habitatdirektivet samt hensynet til naturområder beskyttet af naturbeskyttelseslovens regler om fredning og generel naturbeskyttelse i § 3 samt forekomsten af sjældne fredede eller rødlistede arter.

Det vil sige, at der alene kan stilles skærpede krav i miljøgodkendelsen, når kommunalbestyrelsen for de forskellige typer af påvirkninger vurderer, at det husdyrbrug, der søges miljøgodkendelse for, ikke i tilstrækkeligt omfang sikrer hensynet til omgivelserne. Denne vurdering fremgår af kommunalbestyrelsens miljøvurdering af ansøgningen om miljøgodkendelse. Der kan ikke stilles

skærpede krav i miljøgodkendelsen vedrørende forhold, hvor kommunalbestyrelsens miljøvurdering ikke afdækker behov for skærpede krav til drift og indretning af husdyrbruget.

Hvis der er behov for at stille skærpede krav i miljøgodkendelsen, formuleres kravene i konkrete individuelle vilkår til indretning og drift af husdyrbruget med henblik på at sikre opfyldelsen af de skærpede miljøkrav. Vilkårene stilles fx i form af krav om iværksættelse af forebyggende foranstaltninger, der afbøder eller fjerner uønskede påvirkninger. Ligeledes vil det ofte være nødvendigt at formulere konkrete vilkår i miljøgodkendelsen, der sikrer at husdyrbruget drives og indrettes i overensstemmelse med ansøgningsmaterialet.

Det bør tilstræbes at fastsætte vilkår, der er så præcise, entydige og robuste som muligt, således at den forventede miljøeffekt bliver opnået i praksis, og at en manglende efterlevelse af vilkårene forholdsvis let kan påvises ved kommunalbestyrelsens tilsyn. Det bør endvidere tilstræbes, at de stillede vilkår ikke pålægger ansøger flere udgifter og større krav til dokumentation end højst nødvendigt.

Da det er vanskeligt at måle emissioner fra husdyrproduktionen, og sådanne målinger også kan være behæftet med store usikkerheder, bør der kun undtagelsesvis fastsættes vilkår om overholdelse af bestemte grænseværdier dokumenteret ved analyser. De fastlagte beskyttelsesniveauer for ammoniaktab, lugt, nitratudvaskning og fosfortab, som indgår i det faglige grundlag for kommunalbestyrelsens miljøvurdering, er baseret på modelberegninger i stedet for konkrete analyser. Dokumentation af effekten af forureningsbegrænsende eller afhjælpende virkemidler rettet mod efterlevelse af beskyttelsesniveauerne baseres således typisk på beregninger. Vilkår i en miljøgodkendelse rettes derfor ofte mod de parametre, der anvendes i modelberegningerne.

Den konkrete formulering af individuelle vilkår til drift og indretning af husdyrbruget bør ske efter dialog mellem ansøger og godkendelsesmyndigheden. Kommunalbestyrelsen vurderer behovet for at fastsætte vilkår overfor de forskellige påvirkninger fra husdyrbruget, og det er hovedreglen at ansøgeren selv vælger de nødvendige og bedst egnede virkemidler. Kommunalbestyrelsen skal endeligt godkende ansøgers forslag til valg af virkemidler ud fra den foreliggende dokumentation for virkemidlernes miljøeffekt, således at de valgte foranstaltninger samlet set i tilstrækkelig grad vurderes at opfylde kravet om, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at anvende den bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget kan drives på en måde, der er forenelig med hensynet til omgivelserne. De konkrete individuelle vilkår kan derfor også ofte være stillet til driften af de virkemidler, ansøger har valgt.

I det følgende er de forskellige påvirkninger fra husdyrbrugs anlæg og arealer beskrevet med hensyn til hvilke forhold, det kan være relevant at tage i betragtning ved fastsættelse af konkrete vilkår til indretning og drift. Beskrivelserne er ikke udtømmende, idet der i den konkrete sag kan være valgt andre virkemidler eller være andre forhold, der er relevante at inddrage. Ligeledes er det ikke hensigten, at der skal stilles individuelle vilkår i miljøgodkendelsen inden for alle de beskrevne typer af påvirkninger. Individuelle vilkår i miljøgodkendelsen bør alene fastsættes i miljøgodkendelsen, hvor kommunalbestyrelsens sagsbehandling har afdækket et behov herfor.

Eksempler på formulering af konkrete vilkår til drift og indretning fremgår af bilag 2. Bilaget er søgt inddelt efter de samme typer af påvirkninger, som beskrevet i de følgende afsnit. Der er ikke tale om en udtømmende liste men en liste over eksempler på formuleringer af konkrete individuelle vilkår. Eksemplerne er formuleret i generelle vendinger. Det vil derfor ofte være nødvendigt at

omformulere eksemplerne, når de fastsættes som vilkår i konkrete miljøgodkendelser af husdyrbrug.

I afsnit 5.4 – 5.11 gennemgås de enkelte påvirkninger fra husdyrbrugs anlæg og arealer med henblik på fastsættelse af konkrete vilkår i en miljøgodkendelse.

Hovedafsnit

- 5.4 Generelle forhold
- 5.5 Husdyrbrugets anlæg
- 5.6 Husdyrbrugets arealer
- 5.7 Bedste tilgængelige teknik
- 5.8 Husdyrbrugets affald
- 5.9 Varetagelse af hensyn til landskab
- 5.10 Husdyrbrugets ophør
- 5.11 Forslag til egenkontrol

I afsnit 5.5 og 5.6 beskrives de forhold, det kan være relevant at tage i betragtning ved formulering af konkrete vilkår for henholdsvis husdyrbrugets anlæg og udbringningsarealer. Herefter beskrives øvrige forhold, som vilkår vedrørende anvendelse af bedste tilgængelige teknik, vilkår vedrørende affald, vilkår der kan være relevante at tage i betragtning ved vurdering af varetagelse af hensyn til landskab og ved ophør af en husdyrbedrift samt vilkår om egenkontrol.

5.2 Grundforhold

Vilkår om generelle forhold retter sig ikke mod specifikke drift eller indretningsforhold, men fastsætter overordnede krav for miljøgodkendelsen.

Det er formålet at sikre, at miljøgodkendelsen omfatter de anlæg og arealer, der kan indebære forøget forurening eller andre virkninger af omgivelserne som følge af den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring, og at husdyrbruget indrettes og drives i overensstemmelse med miljøgodkendelsen.

Formålet med generelle vilkår er endvidere at præcisere de overordnede juridiske forhold for miljøgodkendelsen, herunder vilkår om tidshorisonter for udnyttelse af den meddelte godkendelse, om retsbeskyttelsesperiode, om krav om revurdering af miljøgodkendelsen samt hvordan ansøger skal forholde sig ved eventuelle ændringer af husdyrbruget.

Der bør også stilles vilkår, der sikrer, at miljøgodkendelsen er kendt af daglige driftsansvarlige og andet personale med tilknytning til husdyrbruget.

Det kan også være relevant at præcisere, at husdyrbruget til enhver tid skal leve op til gældende regler.

5.2.1 Ansøger og ejerforhold

Afgørelse om miljøgodkendelse meddeles ansøger.

Ved selskabsformer, samdrift el. lign. kan det være relevant at fastsætte vilkår, der præciserer ansvarsfordelingen. Det kan endvidere være relevant at fastsætte nærmere vilkår om at de forhold

og krav, der vedrører driften af husdyrbruget, er kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften. Som udgangspunkt bør der også stilles vilkår om meddelelse af ændringer i ejer- og/eller ansvarsforhold.

5.2.2 Husdyrbruget

Med henblik på at få et samlet overblik over miljøgodkendelsens omfang skal der fastsættes vilkår for det samlede anlæg miljøgodkendelsen omfatter, det maksimalt tilladte produktionsniveau og det samlede udbringningsareal, det vil sige, hvad der meddeles miljøgodkendelse til. Nærmere vilkår for indretning og drift af anlæg og arealer bør henføres under de relevante dele af miljøgodkendelsens vilkårsfastsættelse.

Det har hidtil været praksis at fastsætte endelige vilkår for produktionsomfanget. Med Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er det muligt at give en godkendelse, hvori der er indarbejdet en forventet udvikling inden for en kortere tidshorison. Det er således muligt at indarbejde effektiviseringsgevinster over godkendelsesperioden i miljøgodkendelsen. For visse produktionsformer er produktionsniveauet ikke jævnt fordelt i løbet af året. Det er i så fald vigtigt at tage stilling til, om dette har betydning for miljøbelastningen, og i givet fald fastsætte vilkår om i hvilket omfang produktionen må variere i løbet af året.

Uanset at der i miljøgodkendelsen kan indarbejdes en fleksibilitet, skal det ved tilsyn være fuldstændig entydigt, hvorvidt en given husdyrproduktion er lovlig i forhold til godkendelsen. Den tilladte fleksibilitet skal derfor være klart defineret i både antal dyr og antal dyreenheder og forholde sig specifikt til de husdyrinddelinger, der anvendes i dyreenhedsberegningen jf. husdyrgødningsbekendtgørelsen.

For husdyrbrug, hvor ansøgningen også omfatter aktiviteter, der er omfattet af pligten til at opnå tilladelse eller godkendelse efter miljøbeskyttelsesloven, eller der ville skulle fastsættes vilkår i forbindelse med et påbud i medfør heraf, kan kommunalbestyrelsen meddele én samlet afgørelse om godkendelse.

5.2.3 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold

Som hovedregel vil det være relevant at fastsætte strammere vilkår for udvidelse og/eller ændring af husdyrbrug, der er beliggende inden for afstandskravene i lovens § 6 og 8, for at sikre at husdyrbruget kan indrettes og drives på stedet under hensyn til omgivelserne.

For udvidelsen og/eller ændringen, der er beliggende inden for afstandskravene i lovens § 7, er der fastlagt et beskyttelsesniveau, som skal overholdes. Dette er nærmere beskrevet i afsnit 4.3.3.1 og 5.3.3.1 om ammoniak

Vilkår for udvidelse og/eller ændring af husdyrbrug fastsættes på baggrund af anlægskortet, lokalmiljøkortet, arealkortet samt øvrige oplysninger jf. afsnit 3.3.3.

5.3 Husdyrbrugets anlæg

5.3.1 Drift af husdyrbrugets anlæg

Ved produktionsformer der ikke er jævnt fordelt i løbet af året, som fx holddrift (alt-ind-alt-ud), husdyrbrug der har produktionsstop i sommerperioden, vil det som udgangspunkt være relevant at fastsætte vilkår om, i hvilket omfang produktionen må variere i løbet af året.

5.3.1.1 Stald

Fastsættelse af vilkår for indretning og drift af stalde skal ske under hensyntagen til bl.a. arbejdsmiljøregler og regler for dyrevelfærd.

I særlige tilfælde kan det være relevant at fastsætte vilkår om etablering af lukket omfangsdræn med kontrolbrønde for hele eller dele af staldanlægget. Herved vil det løbende kunne kontrolleres om staldgulv og gyllekanaler er tætte, og ikke medfører udsivning af husdyrgødning.

5.3.1.2 Ventilation

Ved fastsættelse af vilkår til ventilation af stalde skal det tages med i betragtning, at ventilation har til formål at fjerne varme og vanddampe fra stalde for at holde et stabilt staldklima. Samtidig fjernes imidlertid også staldlugt.

På grundlag af en samlet konkret vurdering af lugtgener for naboer bør der stilles vilkår, der sikrer driftspraksis, eftersyn, vedligeholdelse og rensning af ventilationssystem. Der bør stilles vilkår om dokumentation af ventilationssystemets effekt. Hvis det skønnes nødvendigt, kan der stilles vilkår om jævnlige serviceeftersyn.

Med henblik på at optimere lugtspredningen kan der også stilles vilkår om ventilationssystemets effekt mht. antal afkast, afkast højder, udformning af afkast, afkasthastigheder ved både maksimal og reduceret ventilation.

Det skal bemærkes, at grundlaget for standardberegningen af geneafstanden tager udgangspunkt i en fast afkasthøjde for de forskellige typer af husdyrproduktioner. Det kan derfor være hensigtsmæssigt at fastsætte vilkår om, at disse overholdes.

Hastigheden af afgangsluften og afkasthøjden har stor betydning for, i hvor høj grad fortynding finder sted. Ved traditionelle staldsystemer bør afkastet ske lodret gennem ikke afdækkede skorstene med en opadrettet hastighed på minimum 7 m/s og således, at afkasthøjden er mindst 0,7 m over tagryg. For at minimere lugtbidrag fra stalde, der ligger tæt på boligområder, kan det være nødvendigt at sætte krav om en afkasthastighed på mindst 10 m/s. Effekten af et sådant vilkår skal dog vurderes i relation til, at det vil medføre en væsentlig forøgelse af energiforbruget. Ventilationsanlæg indrettes oftest med automatisk styret kapacitet. Herved opnås en effektiv ventilation med begrænset energiforbrug. Det kan endvidere være relevant at sikre, at ventilationen ved reduceret ventilationsbehov er styret ved regulering af luftmængden i færrest mulige afkast, det vil sige de enkelte ventilationsafkast enten stoppes eller kører ved maksimal effekt – afhængig af ventilationsbehovet.

Ved omfattende ændringer af ventilationssystemet kan lugtgenerne på større afstande også ændres. Ved at samle alle afkast fra en staldbygning i ét afkast kan der opnås betydelige færre lugtgener. Miljøeffekten af sådanne løsninger vil typisk blive beregnet ved anvendelse af OML-

modellen, og det vil i så fald være oplagt altid at fastsætte vilkår om, at beregningsforudsætningerne vedrørende afksthøjde og hastighed.

Forhold vedrørende støj og støv bør også indgå i vilkårsfastsættelse for ventilationssystemer. I perioder kan det være nødvendigt at ventilationssystemet kører i døgndrift, hvorfor det kan være relevant at fastsætte vilkår om støjemission i forhold til nærmeste naboer.

5.3.1.3 Rengøring

På grundlag af en konkret vurdering af behovet for at højne den generelle staldhygiejne og mulighederne for at reducere ammoniaktab, lugtgener, støvgener og/eller fluegener ved rengøring af stald og anvendelse af overbrusningsanlæg, bør der stilles vilkår herom.

Det kan være relevant at fastsætte vilkår om jævnlig rengøring af stalde og staldinventar med henblik på at højne den generelle staldhygiejne. Ved rengøringen er det vigtigt, at der sker en iblødsætning inden rengøring med fx højtryksrensere.

For bl.a. kyllinge- og kalkunproduktion kan det være relevant at fastsætte vilkår om opbevaring af vaskevand, hvis vaskevandet ikke føres til beholder for flydende husdyrgødning.

For overbrusningsanlæg kan det være relevant at fastsætte vilkår til installering og placering i stalden med henblik på at kontrollere husdyrenes gødeadfærd. For at sikre en optimeret styring af bruseanlægget vil det samtidig være relevant at stille vilkår om drift, eftersyn, vedligeholdelse og rensning.

Med henblik på at sikre en temperaturregulering ved anvendelse af overbrusningsanlæg kan det være relevant at fastsætte vilkår om tidsstyring og sikring af, at overbrusningsanlægget er i funktion, når staldtemperaturen er så varm, at husdyrene gødeadfærd er uhensigtsmæssig.

5.3.1.4 Foder

Fodertiltag med henblik på at reducere næringsstoffindholdet i husdyrgødningen kan opnås ved at anvende mindre fodermængde (FE pr. produceret dyr), lavere indhold af råprotein og/eller fosfor i foderet og ved tilsætning af fytase til foderet i forhold til normindholdet i fodermidlerne. Det kan således være relevant at fastsætte vilkår i godkendelsen, der sikrer, at den daglige fodring af besætningen sker i overensstemmelse med den fodringsstrategi, der ligger til grund for vurderingen af ansøgningen om miljøgodkendelse.

Hvis fodertiltaget baseres på mindre fodermængder, lavere indhold af råprotein og/eller lavere fosforindhold i foderet end normtallene i tabel XX, bør der stilles vilkår i miljøgodkendelsen, der sikrer den vurderede effekt. Det vil sige, at der bør stilles vilkår om dokumentation for forbruget af foder og indholdet af råprotein og/eller fosfor i det anvendte foder.

For foder kan det også være relevant at fastsætte vilkår for andre forhold fx transport (støj), rengøring af foderautomater, blandingsanlæg og håndtering af foder (støv). Se afsnit herom.

5.3.1.5 Ensilage

Med henblik på at varetage hensynet til nabobeboelser kan det være relevant at stille vilkår om afstand fra naboer til oplag af ensilage, især ved oplag i marken. Det kan ligeledes være relevant at stille vilkår om at ensilagestakken overdækkes efter hver udtagning.

I forhold til nabobebyggelse kan det være relevant at overveje placering af overdækning af ensilageoplag samt krav om at fordærvet ensilage fjernes.

Fremgår det af ansøgningen, at ikke-saftgivende ensilage placeres direkte på marken, bør der stilles krav om, at ensilagen placeres på skiftende lokaliteter mindst hvert andet år. Hvor dette ikke er tilfældet, bør kommunalbestyrelsen være meget opmærksom på, om markstakken i enkelte år alligevel er saftgivende, eller om der er et uacceptabelt ensilagespild, der medfører en udvaskningsrisiko.

5.3.1.6 Energi

Med det formål at reducere husdyrbrugets energiforbrug kan det være relevant at fastsætte vilkår om en årlig opgørelse af energiforbruget med henblik på en løbende reduktion. Hvis det vurderes relevant, kan der stilles krav, om at energiforbruget specificeres på centrale poster, som minimum i elforbrug og brændstofforbrug. Det kan også være relevant at specificere den årlige opgørelse af energiforbrug i forhold, der vedrører husdyrproduktionen og andre forhold knyttet til virksomheden.

Det kan også være relevant at stille vilkår om, at der ved valg af energireducerende tiltag og mål for reduktion af energiforbruget bruges en energirådgiver. I særlige tilfælde kan det være relevant at stille vilkår om logbog eller løbende optegnelser af energiforbruget, således at selv mindre energibesvarende tiltag registreres, men også med henblik på at afklare og afhjælpe pludselige stigninger i energiforbruget.

5.3.1.7 Vandforbrug

Med det formål at reducere husdyrbrugets vandforbrug kan det være relevant at fastsætte vilkår om en årlig opgørelse af vandforbruget med henblik på en løbende reduktion. Den årlige opgørelse kan specificeres på centrale poster, som minimum i forbrug af drikkevand, vand til vask af stalde samt rengøring af markredskaber og maskiner foruden forbruget af vand til vanding. For nogle driftsformer kan det endvidere være relevant at opgøre vandforbruget til vask af produkter, fx ægvask. Det kan også være relevant at specificere den årlige opgørelse af vandforbrug i forhold, der vedrører husdyrproduktionen og andre forhold knyttet til virksomheden.

I særlige tilfælde kan det være relevant at stille vilkår om, at der ved valg af vandreducerende tiltag og mål for reduktion af vandforbruget bruges en rådgiver, lige som det i særlige tilfælde kan være relevant at stille vilkår om logbog eller løbende optegnelser af vandforbruget, således at selv mindre vandbesvarende tiltag registreres, men også med henblik på at afklare og afhjælpe pludselige stigninger i vandforbruget.

Det kan være relevant at fastsætte vilkår om jævnlig rengøring, indstilling og vedligeholdelse af vandnipler, vandventiler, vandkopper og drikkekar med henblik på at sikre en optimal brug og for at minimere vandspild. Lige som vedligeholdelse og rengøring og indstilling af overbrusningsanlæg. Hvis det vurderes relevant, kan der stilles vilkår om jævnligt serviceeftersyn.

5.3.1.8 Spildevand og overfladevand

Det kan være relevant at fastsætte vilkår for følgende situationer:

- Håndtering af diverse forurenende virksomhed på befæstede arealer med afløb til dræn.
- Spildevand fra overbrusningsanlæg, som ikke automatisk medregnes i spildevandsmængder i gylleberegning.
- Vask af maskiner, sprøjteudstyr, dyretransportvogne m.v. på fast plads med afløb til opsamlingsbeholder. Kan være gødningsbeholder. Landbrug af omfang som maskinstation skal vurderes på om behov for olieudskillere.
- Afledning af husdyrbrugets sanitære spildevand
- Anden afledning af spildevand end til opsamlingsbeholder fra områder med håndtering af kemikalier samt opbevaring og omlastning af handelsgødning.

5.3.1.9 Driftsforstyrrelser eller uheld

Med det formål at stoppe og begrænse forureninger som følge af uheld, brand, ol., kan der i miljøgodkendelsen stilles vilkår om, at der skal udarbejdes en beredskabsplan for husdyrbruget. Beredskabsplanen kan fx beskrive, hvordan medarbejderne skal handle ved brand, overløb af gylle, kemikalie- og oliespild, strømsvigt m.v., og kan indeholde relevante telefonnumre og adresser til alarmcentral, kommunalbestyrelse, elektriker, smed m.a. Bilag 4 giver et forslag til en beredskabsplan.

Såfremt det vurderes relevant, kan der stilles vilkår om etablering af alarm ved centrale tekniske installationer.

Det kan være relevant at fastsætte vilkår om etablering af befæstede arealer, hvor der sker en håndtering af husdyrgødning. Sådanne vilkår bør omfatte krav til afledning af spild og regnvand fra disse arealer. I særlige tilfælde kan det være hensigtsmæssigt at fastsætte vilkår om etablering af omfangsdræn med kontrolbrønde fx ved nyetablering af anlæg.

5.3.1.10 Sprøjteudstyr

Påfyldning på fast plads med afløb til opsamlingsbeholder. Påfyldning fra hævet tank eller som minimum fra hane med kontraventil

5.3.2 Gødningsproduktion og -håndtering

[Håndtering i stald: udslusning, skrabning, hyppighed etc. Gyllekøling

Håndtering i anlæg: flydelag, påfyldning af gyllevogt (sug eller pumpe) Påfyldeplads?

Stillingtagen til evt. begrænsning i håndtering i weekend/helligdage

5.3.2.1 Opbevaring af husdyrgødning

Med henblik på at sikre at husdyrgødningen udbringes, når afgrøderne har behov for gødning, kan det være relevant at fastsætte vilkår for opbevaringskapacitet ud over de generelle krav fastsat i husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Ved risiko for spild af husdyrgødning ved håndtering af husdyrgødningen, fx ved påfyldning af gyllevogne, kan det være relevant at fastsætte vilkår om etablering af påfyldningsplads med afløb til opsamlingsbeholder for flydende husdyrgødning.

Som hovedregel bør der stilles vilkår, der sikrer, at pumpeudstyr fungerer optimalt ved jævnlig eftersyn og løbende vedligeholdelse. Ved automatiske pumpefunktioner vil det være relevant at have særlig opmærksomhed på, at pumpen ikke kan startes utilsigtet, og at pumpen automatisk slår fra, når gyllevognen er fuld eller ved forkert brug af pumpeudstyret. I særlige tilfælde kan det være relevant at stille vilkår om etablering af alarmsystem, der fx aktiveres, hvis der pumpes større mængder gylle, end hvad der svarer til indholdet af en gyllevogn.

Ved håndtering af gylle gennem ikke-faste installationer, der ikke lever op til § 19 i husdyrgødningsbekendtgørelsen, skal der som hovedregel fastsættes vilkår om, at håndteringen af gylle foretages under konstant opsyn, så brud straks opdages, og pumpen skal afbrydes øjeblikkeligt.

Lugtemission fra staldanlæg indgår ikke i vurderingen af overholdelsen af de fastsatte kriterier for lugt, som er beskrevet i afsnit 4.3.3.2 og 5.4.3.2. Med henblik på at varetage hensynet til naboer kan det være relevant at fastsætte vilkår til håndtering af husdyrgødning, hvor især omrøring af gylle kan medføre væsentlige lugtgener. I særlige tilfælde kan det være relevant at fastsætte vilkår, der begrænser tidspunktet for omrøring og udbringning af husdyrgødning, lige som det i særlige tilfælde kan være relevant at fastsætte skærpede krav til etablering og håndtering af overdækning af gyllebeholdere.

Der gælder særlige regler for fastsættelsen af vilkår til opførelse af beholdere til flydende husdyrgødning uden tilknytning til de arealer, det eksisterende husdyrbruget har bebygget. Kommunalbestyrelsen skal tillade eller godkende en af hensyn til markdriften ønsket placering af beholdere til flydende husdyrgødning, med mindre hensynet til landskabet, natur og miljø samt naboer taler afgørende imod placeringen. Samtidig skal der stilles vilkår om, at beholderen afskærmes med beplantning, og at beholderen fjernes, når den ikke længere er nødvendig for driften af husdyrbruget. For vilkårsfastsættelse vedrørende hensynet til de planmæssige forhold henvises i øvrigt til afsnit 5.3.3 og 5.8.

For vilkårsfastsættelse vedrørende reduktion af ammoniaktab henvises til afsnit 5.4.3.1.

Endvidere er der i særlige tilfælde mulighed for at stille skærpede vilkår med hensyn til placering af beholderen i forhold til vandløb, søer, alm. vandforsyningsanlæg m.v. Eksempelvis kan der stilles vilkår om etablering af vold rundt om gyllebeholderen til sikring imod udslip af gylle til nærtliggende vandløb. Etableres der i forbindelse med godkendelsen nye gyllebeholdere, bør der stilles krav om, at disse skal forsynes med et omfangsdræn for at modstå et ydre vandtryk. Der bør endvidere stilles krav om etablering af en inspektionsbrønd med henblik på at kunne kontrollere beholderens tæthed.

Der kræves ikke tilladelse til at lede vandet fra brønden til beholderen, hvorimod der kræves kommunalbestyrelsens tilladelse, hvis brønden ønskes afledt til en recipient.

Hvis det ikke er muligt at placere markstakke hensigtsmæssigt, bør der som hovedregel fastsættes vilkår for afstand fra markstakke til beboelse og vilkår til placering i forhold til ammoniakfølsomme naturområder og med henblik på at beskytte visse arter, jf. bekendtgørelse om afgrænsning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter. Der henvises i øvrigt til afsnit 5.2.

En forbedret praksis vedrørende markstakke kan medregnes i de virkemidler, der kan bidrage til at nedbringe ammoniakemissionen. Den bedre praksis er primært knyttet til at øge andelen af dybstrøelsen, som udbringes på markerne direkte fra stalden. På denne måde undgås en midlertidig opbevaring i markstakke, som uanset det generelle krav om overdækning, kan medføre en betydelig ammoniakemission.

Hvis udvaskning fra markstakken vurderes specielt problematisk på visse arealer, kan der stilles vilkår om, at markstakken ikke må placeres de pågældende eller stilles vilkår om skærpet praksis vedrørende fx udlægning af halm under markstakken i forhold til de generelle krav ifølge vejledningen for markstakke.

5.3.2.2 Gylleseparering

Med henblik på at varetage hensynet til omboende og med henblik på at sikre, at gyllesepareringsanlægget fungerer optimalt, bør der som hovedregel stilles vilkår, der sikrer driftspraksis, serviceeftersyn, vedligeholdelse og tilstrækkelig rengøring af gyllesepareringsanlægget.

Vilkår til indretning og drift af anlæg til gylleseparering bør formuleres under hensyntagen til, om der er tale om lavteknologiske eller højteknologiske anlæg.

Det kan være relevant at stille vilkår om opbevaring af gødningsfraktionerne både med hensyn til indretning og drift opbevaringsanlæg, men med hensyn til placering i forhold til naboer.

Ved store anlæg bør der som hovedregel stilles vilkår, der sikrer hensynet til landskabet.

5.3.3 Forurening og gener fra husdyrbruget anlæg

5.3.3.1 Ammoniak

Med henblik på at overholde kravet om generel reduktion af ammoniaktab fra stald og lager og overholde de fastlagte beskyttelsesniveauer for beskyttede naturtyper vil der skulle foretages en række ammoniakreducerende tiltag for det ansøgte husdyrbrug.

For på at sikre, at de nødvendige ammoniakreducerende tiltag foretages og fungerer efter hensigten, vil det være relevant at stille vilkår om etablering, drift, vedligeholdelse samt dokumentation af den forventede ammoniakreducerende effekt.

Ammoniakreducerende foranstaltninger kan omfatte tiltag i stalden som gylleforsuring, gyllekøling, etablering af spalteskrabere og luftrensning men også optimering af kvælstofindholdet i foder.

I forhold til oplag af husdyrgødning vil effektiv overdækning ofte kunne reducere ammoniaktabet, fx ved etablering af fast overdækning på gyllebeholdere. Med hensyn til opbevaringsanlæg til husdyrgødning, herunder oplag i markstak, kan det også være relevant at sætte vilkår om placering i forhold til bl.a. beskyttede naturområder. Endvidere kan det være relevant at stille vilkår om, at dybstrøelse udbringes og nedbringes direkte fra stalden, så oplag i marken undgår eller reduceres.

Bilag 3 giver en oversigt over virkemidler og effekt.

Som hovedregel vil det være relevant at stille vilkår om dokumentation af tiltag i form af fx vilkår om jævnlige uvildige serviceeftersyn eller logbog eller anden optegnelse af eftersyn og vedligeholdelse. Der kan ligeledes stilles vilkår om, at tilsynsmyndigheden skal godkende den ammoniakreducerende teknik inden ibrugtagning, og eventuelt ved målrettede faser i etableringen af teknikken.

Ansøger har valgfrihed med hensyn til valg af de virkemidler, der tages i anvendelse for at imødekomme ammoniakreduktionskravene. Det er dog vigtigt at være opmærksom på, at valg af virkemidler kan påvirke andre miljøforhold.

Virkemidler som køling af kanalbund, kemisk luftvasker, biologisk luftvasker og gylleforsuring vil øge husdyrgødningens kvælstofindhold, og ved gylleforsuring forbedres derudover udnyttelsen af husdyrgødningen ved udbringning. Med de nuværende regler omkring gødningsanvendelsen er der ikke krav om, at anvendelsen af handelsgødning skal reduceres tilsvarende. Der er derfor risiko for, at nitratudvaskningen forøges, som følge af disse virkemidler.

Virkemidler angående fodring, hvor et reduceret kvælstofinput via fodring medfører en reduceret ammoniakemission, vil typisk have den sideeffekt, at både lugtemissionen og nitratudvaskningen reduceres. Påvirkningen af lugtemissionen kan med de nuværende modeller dog ikke indregnes i den beregnede geneafstand, men kan indgå i den samlede konkrete vurdering. Et reduceret kvælstofindhold i foderet kan derimod indgå i beregningen af nitratudvaskningen.

Opmærksomheden henledes på, at nogle ammoniakreducerende tiltag kan være i konflikt med hensynet til dyrevelfærd.

5.3.3.2 Lugt

På grundlag af en samlet konkret vurdering med inddragelse af beregnede geneafstande fastsættes der vilkår til lokalisering, drift og indretning af anlæg med henblik på at sikre, at husdyrbruget kan drives og indrettes på en sådan måde, at hensynet til naboer tilgodeses for så vidt angår lugtgener. Det kan fx være relevant at stille vilkår om placering af anlæg i forhold til nabobeboelser, vilkår om at foretage lugtbegrænsende foranstaltninger og vilkår til staldindretning.

Bilag 3 giver en oversigt over virkemidler og effekt.

Fremgår det af ansøgningen, at der vil blive foretaget lugtbegrænsende foranstaltninger, fx til sikring af høj staldhygiejne m.v., bør der fastsættes vilkår, der sikrer, at foranstaltningerne foretages og fungerer efter hensigten. Såfremt det er muligt, bør der stilles vilkår, der dokumenterer, at fx specifikke arbejdsprocedurer følges. Hvis det skønnes nødvendigt, kan der stilles vilkår om logbog eller lignende optegnelser.

Hvis ansøgningen omfatter anvendelse af specifikke renseteknikker eller andre lugtreducerende teknikker, fx biologisk luftvasker eller ændret ventilationsafkast, bør der stilles vilkår om dokumentation for drift, rengøring vedligeholdelse og effekt af de tekniske foranstaltninger. Det kan være relevant at fastsætte vilkår om jævnlig serviceeftersyn med henblik på at sikre en optimal effekt af teknikkerne.

Staldventilation har også effekt på lugtgenerne for omgivelserne. Der bør stilles vilkår om dokumentation for drift, rengøring, vedligeholdelse og effekt af ventilationssystemet. Også her kan det være relevant med vilkår om jævnlige serviceeftersyn. Samtidig kan det være relevant at fastsætte vilkår om styring af ventilationssystemet, fx med hensyn til hastighed i afgangsluften, antal og udformning af afkast og ventilation ved reduceret ventilationsbehov. Der henvises afsnit 4.3.1.2 om ventilation.

Såfremt andre forhold, som fx staldindretning med henblik på at styre dyrenes gødeadfærd, belægningsgrad, overbrusningsanlæg, fodring og gødningshåndtering, indgår i vurderingen af lugtgener, bør der ligeledes stilles vilkår, der sikrer at foranstaltningerne foretages og fungerer efter hensigten. Der henvises i øvrigt til afsnit herom.

Vilkår til afhjælpning af lugtgener kan også omfatte lokalisering/placering af stalde, gyllebeholder og andre anlæg i forhold til naboer.

5.3.3.3 Transport

Det er vigtigt at fastsætte vilkår vedrørende transport, så dette sker under hensyntagen til ansøgers konkrete behov for transport, fx med hensyn til mulige tidspunkter for leveringer til slagteri, afhentning af mælk osv.

Såfremt der er mulighed for at vælge flere adgangsveje til husdyrbruget, kan der fastsættes vilkår om, at bestemte adgangsveje skal anvendes ved ind- og udkørsel med henblik på at minimere utilsigtede påvirkninger af omgivelserne. For husdyrbrugets egne køretøjer kan der endvidere stilles vilkår om, hvilke veje, der skal benyttes ved til- og frakørsel.

I særlige tilfælde kan det være relevant at stille vilkår om, at til- og frakørsel af fodertransport, gylletransport, griseafhentning osv. kun må finde sted på bestemte tidspunkter m.v.

Ved transport af husdyrgødning over længere afstande eller gennem landsbyer kan det være relevant at fastsætte vilkår om, at transporten skal ske på en måde, så spild ikke finder sted, og at transporten ikke må ske i vogne, der anvendes til udbringning af husdyrgødningen.

5.3.3.4 Lys

I særlige tilfælde kan det være relevant at fastsætte vilkår vedrørende lys med henblik på hensynet til naboer. Ofte vil det være muligt at begrænse lysgener ved at fastsætte vilkår om at lukke porte og afskærme andre staldåbninger efter solnedgang.

Ved nyetableringer kan det som udgangspunkt det være relevant at fastsætte vilkår om bygningsretning med henblik på, at lys fra vinduer og andre åbninger ikke vender mod nabobebyggelse, hvis placering af husdyrbrugets anlæg giver mulighed for det.

Lysgener kan også mindskes ved at sætte vilkår om, at der ikke etableres vinduer mod nabo eller vilkår om etablering af afskærmning eller mørklægningsgardiner.

5.3.3.5 Støj

Specifikke vilkår til støj kan kun stilles i helt særlige situationer. Udgangspunktet er, at de generelle regler er tilstrækkelige.

Afhjælpning af støjgener fra ventilationsanlæg kan evt. ske ved, at der monteres ventilatorer med et lavere omdrejningstal og med specielle lydisolerede beslag. Isolering af ventilationskanaler og skorstene med støjdempende materialer, som fx mineraluld, svampet kunststof eller lignende, kan yderligere reducere støjen.

Reduktion af støjgener kan i nogle tilfælde ske hensigtsmæssigt i form af vilkår om udførelse af visse aktiviteter på bestemte tidspunkter, frem for en eventuel skærpelse af støjgrænserne i godkendelsen.

Da det i perioder kan være nødvendigt, at ventilationsanlægget kører hele døgnet, kan det være relevant at fastsætte støjgrænser, som er i overensstemmelse med Miljøstyrelsens retningslinjer i forhold til nærmeste naboers zonestatus m.v. Ligeledes er det relevant at overveje vilkår for dokumentation for overholdelse af støjgrænserne.

5.3.3.6 Støv

Som hovedregel vil det være relevant at fastsætte vilkår om vedligeholdelse, renholdelse og jævnlige serviceeftersyn med henblik på at sikre, at ventilationssystemet fungerer optimalt og ikke er årsag til unødige støvgener. Se i øvrigt afsnit 4.3.3.6.

Det kan være relevant at fastsætte vilkår med henblik på at minimere mængden af støv i staldluften. Vilkår kan rettes mod optimal luftfugtighed, brug af godt og støvfrit strøelse samt et generelt højt hygiejneniveau. I særlige tilfælde vil der eventuelt kunne stilles vilkår om overbrusning i stalden i varme perioder.

I særlige tilfælde, hvor naboer ligger meget tæt på husdyrbrugets anlæg, kan det være relevant at fastsætte vilkår om, at husdyrbrugets anlæg ikke må give anledning til støvgener uden for ejendommen.

Ved nærtliggende nabobeboelse kan det være relevant at stille vilkår vedrørende blæsere til tørreriet og eventuelle flytbare suge/trykblæsere, lige som det kan være relevant at stille vilkår til indretning af fodersiloer med henblik på at minimere støvgener.

Etablering af læhegn omkring hele eller dele af staldanlægget kan medvirke til at afhjælpe støvgener.

5.3.3.7 Skadedyr

Som udgangspunkt bør der stilles vilkår om, at der sker bekæmpelse af skadedyr på husdyrbruget.

Vilkår om skadedyrsbekæmpelse kan være rettet mod stalde, anlæg til opbevaring og placering af oplag i marken af husdyrgødning og ensilage.

Fluer

Som udgangspunkt kan der stilles vilkår om at bekæmpelse af fluer bør ske i henhold til Statens Skadedyrlaboratoriums retningslinjer for fluebekæmpelse på gårde:

www.dpil.dk/dpil2005/HTML/flueretn.htm og www.dpil.dk/dpil2005/pdf/artfluebkepsdyr2001.pdf.

Hvis den ansøgte produktionsform erfaringsmæssigt vil producere mange fluelarver, eller hvis stald eller lager er placeret inden for kort afstand til naboer, kan det være relevant at stille mere præcise vilkår til indretning og drift. Det vil sige, at der fastsættes vilkår, der er mere præcise end at fluebekæmpelse skal ske i overensstemmelse med retningslinjerne for fluebekæmpelse på gårde.

Det vil være relevant at stille vilkår om indretningen af stald og højt hygiejneniveau med henblik på at forebygge udklækningssteder for fluelarver. Derudover kan det være relevant at stille vilkår til hyppigheden af udmugning både generelt, men særligt hvor der bruges store strøelsesmængder, som fx i kalvebokse. Det kan også være relevant at stille vilkår om hyppigheden af udslusning af gylle. Omrøring af gylle i gyllekanaler og –kældere kan også bekæmpe produktionen af fluelarven, men vil samtidig øge ammoniakfordampningen og lugtemissionen. Der findes flere forskellige muligheder for fluebekæmpelse, og valg af den bedst egnede metode afhænger af de aktuelle forhold.

Gammeldags stablede møddinger kan udbygges trinvist, således at den friske gødning har så lille overflade og så stor dybde som muligt. Hvis det er praktisk muligt kan det være relevant at stille vilkår om at dække den friske overflade af møddingen med en presenning, er dette en meget effektiv metode til at forhindre flueudvikling. Presenningen forhindrer gødningsvarmen i at slippe væk, og fluelarver dør ved temperaturer over 45°C.

I forhold til oplag af husdyrgødning og ensilage i marken kan det være relevant at sætte vilkår om placering i en tilstrækkelig afstand i forhold til nabobebyggelse.

Retningslinjer for fluebekæmpelse på gårde med husdyr: www.dpil.dk/dpil2005/HTML/flueretn.htm

Retningslinjer for fluebekæmpelse på pelsdyrfarme: www.dpil.dk/dpil2005/pdf/artfluebkpelsdyr2001.pdf

Rotter

Som udgangspunkt bør der stilles vilkår om, at stalde, lagere og andre anlæg holdes i forsvarlig rottesikret stand og rimelig orden m.v. med henblik på forhindre gode levedmuligheder for rotter. Det kan også være relevant at stille vilkår om opsættelse af rottefælder. I særlige tilfælde kan det være relevant at stille vilkår om, at kommunalbestyrelsen skal kontaktes, hvis der konstateres rotter med henblik på sikre, at kommunalbestyrelsen får den nødvendige information for at kunne foretage en effektiv rottebekæmpelse.

5.3.3.8 Råvarer og hjælpestoffer – ressourcestyring

I særlige tilfælde kan det være relevant at stille vilkår om udarbejdelse af årligt grønt regnskab eller miljøreddegørelse og fastsætte miljømålsætninger og konkrete mål om miljøforbedringer på bedriften. Sådanne vilkår bør baseres på et afdækket behov for en nærmere styring af konkrete miljømæssige forhold for husdyrbrugets drift.

Som hovedregel bør der stilles vilkår om, at opbevaring af diesel- og fyringsolie bør ske i typegodkendte tanke og stå på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand. Det kan i særlige tilfælde også være relevant at stille vilkår om, at opbevaring af diesel- og fyringsolie står overdækket

Ligeledes kan det i særlige tilfælde være relevant at stille vilkår om, at tankning af diesel skal ske på plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

5.4 Husdyrbrugets arealer

I kommunalbestyrelsen afgørelse om godkendelse kan der stilles vilkår til samtlige af bedriftens arealer. I den samlede miljøvurdering, hvor også sårbare arealer kan indgå, kan der således fastsættes vilkår om udbringning af husdyrgødning og andre vilkår til begrænsning af udvaskningen af næringsstoffer til sårbare arealer.

For at kunne varetage forskellige beskyttelseshensyn i forhold til internationale naturbeskyttelsesområder, særlige sårbare arter af fugle, padder, krybdyr, § 3 områder m.v. samt vandløb og nedstrøms recipienter kan det være nødvendigt at sætte vilkår til driften af husdyrbrugets arealer.

Der kan udover vilkår til beskyttelse af de beskyttede naturtyper også sættes krav med tilhørende vilkår vedrørende fx særligt værdifulde naturområder i region- og kommuneplaner, skovnaturtyper, som er beskyttet af habitatdirektivet, fredede områder og områder, som huser rødlistede og/eller fredede arter.

På tredjemandsarealer kan der alene stilles krav om, hvilke specifikke delarealer husdyrgødningen må udbringes på, og hvilke mængder der må afsættes. Det vil sige, at der ikke umiddelbart kan stilles skærpede vilkår på tredjemandsarealer i miljøgodkendelsen. Tredjemand kan dog vælge at lade hele sin bedrift blive omfattet af krav om miljøgodkendelse for så vidt angår arealgodkendelsen af bedriftens markarealer. Der vil derved blive forøgede muligheder for at stille vilkår hos tredjemand.

5.4.1 Drift af husdyrbrugets arealer

5.4.1.1 Sædskifter

Det eller de standardsædskifter, som ansøger oplyser, vil blive anvendt, ligger til grund for beregningen af nitratudvaskningen fra husdyrbruget og dermed også til grund for overholdelsen af det fastlagte beskyttelsesniveau for sårbare vandområder og grundvand. Det eller de anvendte standardsædskifter skal derfor fastholdes i miljøgodkendelsen ved formulering af konkrete vilkår om hvilket eller hvilke standardsædskifter godkendelsen er meddelt på samt evt. hvilke arealer de omfatter.

Som hovedregel vil det være relevant at stille vilkår om dokumentation for at bedriftens arealer drives i overensstemmelse med det eller de standardsædskifter, husdyrbruget anvender.

5.4.2 Gødningsproduktion og -håndtering

5.4.2.1 Husdyrgødning

5.4.3 Forurening og gener fra husdyrbrugets arealer

I forbindelse med godkendelse af bedriftens arealer kan det være aktuelt at fastsætte vilkår til nitratudvaskning og fosforophobning samt fosforudledning fra risikoarealer samt til udbringningsmetoder ved udbringning af husdyrgødning. Vilkår med tilknytning til nitratudvaskningen vil kunne dokumenteres med oplysninger fra gødningsregnskaberne. Vedrørende de øvrige miljøforhold må der ofte kræves særskilt dokumentation fra ansøger i løbet af godkendelsesperioden.

5.4.3.1 Fosfor

På grundlag af det gennemsnitlige fosfortal for bedriftens arealer, der dræner til sårbare vandområder, fastsættes der vilkår til bedriftens fosforbalance. Vilkårene bør rettes mod de iværksatte virkemidler, fx mere effektiv fodring, eller ændret sædskifte med afgrøder med større fosforbortførelse. Bilag 3 giver en oversigt over virkemidler.

Der skal stilles vilkår til arealer, hvor der er risiko for overfladeafstrømning, fx vilkår om bræmmer langs vandløb, der grænser op til skrånende udbringningsarealer.

Generelt gælder at;

- Vilkår vedrørende fosforoverskud skal knytte sig til bedriftsniveau, så de kan kontrolleres ud fra bedriftens samlede balanceregnskab.
- I forhold til risikoarealer kan der ofte være behov for mere målrettede tiltag inden for enkelte dele af udbringningsarealerne. Det bør specificeres i godkendelsen, hvis der anvendes målrettede tiltag på arealet, og hvor på arealet de forventes anvendt.
- Sådanne arealafgrænsede tiltag kan kontrolleres, hvis de er synlige – eksempelvis anvendelse af efterafgrøder eller udtagning af jord, og sådanne tiltag bør tilstræbes, hvis landmanden ønsker at anvende arealrelaterede tiltag.
- Arealrelaterede tiltag der er "usynlige", såsom delarealer hvor der ikke tildeles gylle, anvendes, hvis der er særlige grunde der taler herfor. De bør i disse tilfælde angives på kort som bilag til godkendelsen.

5.4.3.2 Nitrat

På grundlag af beregningerne af det maksimale tilladte husdyrtryk og husdyrbrugets faktiske husdyrtryk fastsættes der vilkår for udbringningsarealerne, fx om et lavere husdyrtryk eller andelen af arealer med efterafgrøder.

Såfremt det konkrete husdyrtryk ikke overstiger det maksimalt tilladte husdyrtryk, fastsættes der ikke skærpede vilkår for nitratudvaskning.

Vilkår med tilknytning til nitratudvaskning vil kunne dokumenteres med oplysninger fra gødningsregnskaberne. Vilkårene bør rettes mod de iværksatte virkemidler, fx flere efterafgrøder end krav ifølge gødningsregnskabet, eller nedsat kvælstofnorm end krav ifølge gødningsregnskabet. Det skal understreges, at kravene skal være kontrollerbare og indgå med en entydig effekt i beregningsgrundlaget.

Bilag 3 giver en oversigt over virkemidler og effekt.

Indsatsplan mht. nitrat:

Hvor der foreligger en indsatsplan for grundvand mht. nitrat, bør de nødvendige vilkår til opfyldelse heraf fastsættes i miljøgodkendelsen.

Når vand- og naturplanerne og de efterfølgende kommunale handleplaner, jf. Miljømålsloven, foreligger i 2009/2010, vil de sammen med kommunalbestyrelsesplanerne indgå som et væsentligt element i miljøvurderingen og danne bindende grundlag for miljøgodkendelserne.

5.5 Bedste tilgængelige teknik

Vilkår om BAT indebærer ikke, at der stilles krav om anvendelse af bestemte teknologier. Men kommunalbestyrelsen skal gennem fastlæggelsen af vilkårene sikre, at husdyrbruget bruger den bedste tilgængelige teknik. Selvom det er ansøgeren, der har forpligtelsen til at levere oplysningerne om BAT, bør kommunalbestyrelsen derfor selv også have det fornødne kendskab til de teknologiske muligheder.

Anvendelse af miljøteknologier i forbindelse med husdyrproduktion og håndtering af husdyrgødning, skal vurderes helhedsorienteret, således at teknologiernes effekter på andre afgørende miljøeffekter tages med i den samlede vurdering. En teknologi der fx fjerner ammoniak- og lugtmission fra stalde, skal også vurderes på sideeffekter som eksempelvis energiforbrug og emission af drivhusgasser, således at fjernelse af et miljøproblem ikke skaber et nyt. Endvidere kan der også være negative sammenhænge fx mellem teknologi og dyrevelfærd og urealistisk høje investerings- eller driftsomkostninger.

5.5.1 Krav om proportionalitet mellem mål og midler

Når der fastsættes vilkår om brug af BAT i en miljøgodkendelse, skal det under afvejning af økonomiske udgifter og fordele være muligt at anvende teknikken i landbrugssektoren. Med andre ord skal der generelt være et rimeligt forhold mellem omkostningerne ved de vilkår, der fastlægges og den miljømæssige effekt.

Når der skal tages stilling til, hvorvidt der er proportionalitet mellem omkostningerne ved etablering af en teknik, og den miljøeffekt man får ud af det, er det IKKE den enkelte landmands private økonomiske forhold, der skal ses på. De økonomiske betragtninger skal foretages ud fra en betragtning af branchens økonomiske formåen. Et husdyrbrug kan principielt ikke undskylde sig med, at en given teknologi er for dyr, idet der allerede er taget hensyn til økonomien ved fastlæggelsen af den bedste tilgængelige teknik i det pågældende BREF-dokument eller BAT-byggeblad.

Det skal vurderes om der er størrelsesøkonomiske forhold, der gør sig gældende ved anvendelse af visse typer af teknikker. Det vil sige, at nogle teknikker, hvor selve anlægsinvesteringen er tungtvejende, set pr. dyreenhed er betydeligt dyrere at anvende for mindre husdyrbrug end for de større. Dette størrelsesmæssige forhold skal også tages i betragtning ved fastlæggelsen af niveauet for BAT. For krav til eksisterende dele af et anlæg forudsættes det endvidere, at der indrømmes husdyrbruget en rimelig frist til at imødekomme de nye krav.

5.5.2 Udgangspunkt i BAT-byggeblade og BREF

EU-kommissionen har løbende udarbejdet såkaldte referencedokumenter, der konkret beskriver BAT inden for de brancher, der er omfattet af IPPC-direktivet. EU-kommissionen vil i den forbindelse løbende tage stikprøver i medlemslandene med henblik på, at kontrollere om godkendelsernes BAT-krav lever op til hvad, der betegnes som BAT i BAT-referencedokumenterne.

I juni 2003 udgav EU-Kommissionen et BAT-referencedokument for intensiv hold af svin og fjerkræ. I Danmark har Skov- og Naturstyrelsen, bistået af eksperter fra bl.a. Danmarks JordbrugsForskning og Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret, med udgangspunkt i disse BAT-referencedokumenter (BREF's) udarbejdet en række såkaldte BAT-byggeblade, der yderligere konkretiserer eksempler på BAT på forskellige brugstyper under danske forhold. BAT-byggebladene er i øjeblikket centreret om staldteknologier. I BAT-byggeblade er den dokumenterede teknik beskrevet kort, så man kan få et overblik over, hvor store reduktioner, der kan opnås. Der gives desuden en vurdering af, hvor store udgifterne vil være til merinvestering samt drift og vedligehold, hvis man bruger teknikken på en ny stald til 250 DE. Endelig er der beregnet, hvad meromkostningen vil være pr. produceret enhed og pr. kg reduceret kvælstof.

Kommunalbestyrelsens vilkår omkring BAT bør tage udgangspunkt i disse BAT-byggeblade og for § 12 husdyrbrugene tillige EU-Kommissionens BREF for intensiv hold af svin og fjerkræ. Hvis kommunalbestyrelsen ønsker at skærpe niveauet for BAT og lægge andre teknikker til grund for vilkårene end ovennævnte, bør kommunalbestyrelsen sikre sig, at der er tilstrækkelig dokumentation for teknikkens effekt og driftsstabilitet, og at teknikken under afvejning af økonomiske udgifter og fordele skal være mulig at anvende teknikken i landbrugssektoren som helhed. I den forbindelse kan kommunalbestyrelsen få uddybet en række af disse øvrige teknikker i Teknologjudredningsrapporten og dennes oversigter.

5.6 Husdyrbrugets affald

Bortskaffelse af affald er reguleret i miljøbeskyttelseslovens kapitel 6 og de dertil hørende bekendtgørelser og reguleres derfor ikke i miljøgodkendelsen, men efter det af kommunalbestyrelsen vedtagne affaldsregulativ. Det kan være relevant at nævne affaldsregulativet i forlængelse af vilkårene i godkendelsen.

Det kan være relevant at stille vilkår om håndtering og opbevaring af affald på husdyrbrugets grund inden bortskaffelse, i det omfang det er nødvendigt af hensyn til omgivelserne. Fx om sortering af visse affaldsfraktioner eller om opbevaring af visse affaldstyper (fx døde dyr) i bestemte containere eller afskærmede pladser.

Hvis det vurderes relevant, kan der stilles vilkår om, at der udarbejdes en samlet plan for håndtering, opbevaring og bortskaffelse af affald. En sådan plan kan udarbejdes for etableringsfasen så vel som for den daglige drift af husdyrbruget.

Det kan være relevant at stille krav om dokumentation for korrekt bortskaffelse af de forskellige affaldstyper. Dette kan ske ved vilkår om logbog eller anden registrering samt forelæggelse af kvitteringer for bortskaffelse.

Animalsk affald

Som udgangspunkt bør der stilles vilkår om opbevaring og bortskaffelse af selvdøde dyr. For nogen produktionsformer kan det være relevant at stille lignende vilkår om animalsk affald.

Det vil ligeledes som udgangspunkt være relevant at fastsætte vilkår om at animalsk affald bortskaffes til autoriseret destruktionsanstalt.

Vilkår om opbevaring bør vurderes under hensyntagen til placering i forhold nabobebyggelse og i forhold til, hvor ofte affaldet afhentes. Der kan være relevant at fastsætte vilkår om placeringen af affaldsoplaget, opbevaringsformen samt hyppigheden for afhentning.

Olie- og kemikalieaffald

For at undgå forurening af jord og grundvand bør olie- og kemikalieaffald opbevares på befæstet areal med overdækning og uden mulighed for afløb. Det kan være relevant at stille vilkår om opbevaring i brandsikret rum.

Ved indretning af tankanlæg til dieselolie vil det som udgangspunkt være relevant at fastsætte vilkår om placering på betongulv samt overdækning. Det kan også være relevant at fastsætte vilkår om at eventuel spil på betongulvet opsamles.

5.7 Varetagelse af hensyn til landskab

Ved opførelse af landbrugsbyggeri skal der lægges vægt på byggeriets udformning (dimensioner og materialer) samt dets placering i landskabets terræn og i forhold til de øvrige bygninger på ejendommen. Husdyrbrug skal således optræde som samlede helheder i landskabsbilledet. I vurderingen heraf skal kommunalbestyrelsen ikke alene vurdere afstanden mellem bygningerne, men også om byggeriet samlet set opleves som en helhed. Ved store terrænforskelle kan bebyggelse – selv med en kort afstand mellem bygningerne – virke som spredt bebyggelse.

Til varetagelse af hensynet til landskabet kan det efter en konkret vurdering være relevant at stille vilkår til brugen af farver og materialer, belysning samt vilkår om afskærmende beplantning. Sådanne vilkår kan være med til at indpasse selv store bygninger i landskabet. Vilkårene skal stå i rimeligt forhold til det ansøgte.

I forbindelse med vurderingen af vilkårsstilling til varetagelse af hensynet til landskabet bør det indgå, om anlægget antager industriel karakter eller placeres uden tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesarealer. Det er kommunalbestyrelsen, der afgør, om et husdyrbrug antager industriel karakter. Kommunalbestyrelsen kan som støtte for sin afgørelse indhente en udtalelse fra jordbrugskommissionen, om det påtænkte byggeri er erhvervsmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendoms drift som landbrugsejendom. Udgangspunktet er dog, at der i dag er tale om større tekniske anlæg i forbindelse med almindelig landbrugsdrift og herunder husdyrproduktion, og sådanne anlæg må typisk anses som erhvervsmæssige nødvendige.

Fastsættelsen af vilkår for opførelse af nye bygninger bør ske på baggrund af en dialog med ansøger om anvendelsen af bedriftens samlede bygningsmasse, og på baggrund af en dialog om at finde den bedst egnede placering af anlæg eller byggeri med hensyntagen til både de landskabelige værdier og af hensyn til øvrige omgivelser fx naboer. Dialogen kan fx udmunde i en helhedsplan for bedriftens bygninger, der foreslår hvilke bygninger, som kan overgå til andre formål, og hvilke der er i så dårlig stand, at de bør rives ned.

Hensynet til de landskabelige værdier kan betinge, at bebyggelse fjernes, når den ikke længere er nødvendig for driften. Normalt kan der kun stilles vilkår om nedrivning af bygninger, når nedrivningen har direkte relation til det husdyrbrug, der er søgt miljøgodkendelse af. Vilkårene skal stå i et rimeligt forhold til det ansøgte

Der skal stilles krav om at fjerne beholdere til flydende husdyrgødning, der opføres under tilknytning til de hidtidige bebyggelsesarealer, når beholderen ikke længere skal anvendes samt vilkår om afskærmende beplantning.

5.8 Husdyrbrugets ophør

Vilkår vedrørende ophør af driften af husdyrbruget skal sikre, at de nødvendige foranstaltninger for at undgå forureningsfare foretages, og at stedet bringes tilbage i tilfredsstillende tilstand.

Det kan være relevant at stille vilkår om bortskaffelse af oplagret husdyrgødning, affald o. lign. Lige som det kan være relevant at stille vilkår om bortskaffelse af maskiner og andet materiel.

I forbindelse med gyllebeholdere, der er opført uden tilknytning til det hidtidige bebyggelsesareal, skal der fastsættes vilkår om, at gyllebeholderen skal fjernes, når den ikke længere er i drift.

Hvis det vurderes relevant, kan der stilles vilkår om, at der udarbejdes en samlet plan for de tiltag der skal foretages ved ophør af driften eller dele af driften.

5.9 Forslag til egenkontrol

Vilkår om egenkontrol har til formål, at dokumentation for overholdelse af bestemte konkrete vilkår for husdyrbrugets indretning og drift, pålægges landmanden. Når der føres tilsyn med husdyrbruget, vil godkendelsesmyndigheden kontrollere om egenkontrollen udføres tilfredsstillende, og på grundlag af resultatet af en tilfredsstillende egenkontrollen vurdere om de konkrete vilkår, egenkontrollen er knyttet til, er overholdt.

Det kan være relevant at fastsætte vilkår om egenkontrol vedrørende krav til husdyrbrugets daglige drift og management, som det kan være vanskeligt at føre tilsyn med. Fx er en god staldhygiejne vigtigt for at reducere risiko for lugt-, støv og fluegener. Rutiner i det daglige arbejde kan medvirke til, at staldene holdes rene og tørre. Det er imidlertid vanskeligt at kontrollere om sådanne rutiner efterleves, og et krav om egenkontrol i form af journalføring eller anden registrering af rutiner kan være relevant.

Der kan også være situationer, hvor det vil være relevant at fastsætte vilkår, der pålægger husdyrbruget at få foretaget en kontrol af et konkret drifts- eller indretningsvilkår. Ofte vil der i forbindelse med fastsættelse af støjvilkår være behov for at fastsætte vilkår om, at virksomheden skal for egen regning skal dokumentere, at støjvilkårene overholdes, hvis tilsynsmyndigheden anmoder herom. Dokumentation for overholdelse af støjkravene kan være i form af målinger i ejendommens omgivelser.

En anden form for egenkontrol kan være krav om, at ansøger indhenter den fornødne dokumentation. For at sikre at tekniske installationer fungerer optimalt, og dermed yder den effekt på fx reduktion af ammoniaktab eller lugtgener, kan det være relevant at stille vilkår om, at der

foretages serviceeftersyn af de tekniske installationer med passende mellemrum. Det vil være ansøgers pligt at sikre, at sådanne serviceeftersyn udføres.

Det kan det være relevant at stille vilkår om at tekniske installationer har indbygget en automatisk registrering af nøgleparametre. Fx kan det være relevant at stille vilkår om dokumentation for drift og virkning af gylleforsuringsanlægget i form af elektronisk logbog (evt. udskrift), der bl.a. viser pH i gyllen og hvorvidt anlægget er i drift.

Det kan også være relevant, at stille krav om at ansøger dokumenterer effekten af vilkår om fx tabet af nitrat fra bedriftens arealer ved modelberegninger af nitratudvaskning fra arealerne. Krav om denne form for egenkontrol kan være relevant for vilkår, der er formuleret på en måde, der fx giver rum for ændringer i sædskifte. Det kan være relevant at knytte vilkår om egenkontrol til vilkår til husdyrbrugets indretning og drift, der giver ansøger mulighed for – inden for nærmere definerede grænser – at variere det valgte virkemiddel. Egenkontrol skal dokumentere, at kravet til fx nitratudvaskning efterleves, selvom der sker ændringer i sædskiftet.

I forbindelse med krav til fosforbalance og nitratudvaskning kan det være relevant at stille krav til egenkontrol i forbindelse med udbringning af husdyrgødning. Egenkontrollen kan bestå i, at der føres en markjournal over mængden af husdyrgødning samt den samlede mængde kvælstof og fosfor i husdyrgødningen udbragt på hver enkelt mark i opland til sårbare vandområder.

I forbindelse med placering af dybstrøelse i markstak kan det være relevant at stille egenkontrollvilkår om indtegnelse af placering af markstakken på kortmateriale. Vilkåret kan fx omfatte, at både tidligere og fremtidige placeringer skal fremgå af kortet.

Ligeledes kan det være relevant at stille krav om, at husdyrbruget fører journal, eller på anden overskuelig måde registrerer skriftlige husdyrgødningsaftaler og/eller forpagtningsaftaler både med hensyn til hvilke arealer, der er tale om, men også hvilken tidshorisont der er indgået aftaler om. Tilsynsmyndigheden vil herved, i det omfang sådanne aftaler foreligger, kunne få et overblik over hvilke aftale-ændringer, der kan forventes inden for den 8-årige retsbeskyttelsesperiode.

Ved fastsættelse af vilkår om egenkontrol bør det tilstræbes, at de stillede vilkår ikke pålægger husdyrbruget flere udgifter og større krav til dokumentation end højst nødvendigt.

Vilkår om egenkontrol vil ofte være knyttet til det konkrete virkemiddel, og vil derfor ofte være formuleret i sammenhæng med andre vilkår for det konkrete virkemiddel. Det kan imidlertid også vælges at samle vilkår om egenkontrol under en selvstændig overskrift. Herved er det nemmere for ansøger og tilsynsmyndighed at få et overblik over de vilkår til egenkontrol, der er fastsat i miljøgodkendelsen.

5.10 Samlet konkluderende vurdering

På grundlag af miljøvurderingen af de forskellige typer af miljøbelastninger fra husdyrbrugets anlæg og arealer (se kapitel 4) foretager kommunalbestyrelsen en samlet konkluderende vurdering af, om miljøgodkendelse af ansøgningen på de pågældende vilkår for lokalisering, indretning og drift af husdyrbruget vil medføre en væsentlig virkning på miljøet.

Med en væsentlig indvirkning på miljøet menes en indvirkning på miljøet i bred forstand. Som hovedregel vil der skulle være tale om en for miljøet negativ indvirkning, der rækker ud over den

virkning, der følger af det beskyttelsesniveau, som er fastlagt i medfør af lovens § 34, kommuneplanen samt øvrige fastlagte retningslinjer for administrationen.

Kommunalbestyrelsens vurdering af om det pågældende husdyrbrug vil indebære en væsentlig indvirkning på miljøet eller ej, skal fremgå af afgørelsen om kommunalbestyrelsen vil give miljøgodkendelse. Sammen med vurderingen skal der være en beskrivelse af ansøgningens såvel kortsigtede som langsigtede virkninger på miljøet (i bred forstand) som følge af den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbruget, herunder indvirkninger fra såvel husdyrbrugets anlæg som alle dets udbringningsarealer (ejede og forpagtede arealer og aftaler om afsætning henholdsvis modtagelse af husdyrgødning til udspreddning).

Endvidere skal der være en samlet beskrivelse af de foranstaltninger, der tænkes anvendt med henblik på at imødekomme de skadelige virkninger på miljøet, den kumulative effekt samt den indbyrdes sammenhæng mellem ovennævnte forhold.

Når der i medfør af miljømålsloven og skovloven foreligger vand- og Natura 2000 planer og Natura 2000 skovplaner, der fastlægger specifikke bevaringsmålsætninger og indsatsplaner i overensstemmelse med vandrammedirektivet og habitatdirektivet, skal disse lægges til grund for vilkårsfastsættelsen.

5.11 Afgørelse

På grundlag af miljøvurderingen af de forskellige påvirkninger fra husdyrbrugets anlæg og arealer foretager kommunalbestyrelsen en samlet vurdering af, om miljøgodkendelse af det husdyrbrug, der søges miljøgodkendt, på de pågældende vilkår vil medføre en væsentlig virkning på miljøet.

Kommunalbestyrelsens udkast til godkendelse med eventuelle vilkår sendes sammen med ansøgning, ansøgers miljøredegørelse samt kommunens miljøvurdering til naboerne til høring i 6 uger, inden kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om at meddele godkendelse. Ansøger skal ligeledes have tilsendt udkastet om mulighed for at kommentere dette, jf. 20 i bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.

Efter behandling af resultaterne fra nabohøringen og forelæggelse for ansøgeren træffer kommunalbestyrelsen endelig afgørelse i sagen.

Miljøgodkendelsen vil samlet set indeholde oplysninger fra ansøgningen, tilføjelser og ændringer som følge af godkendelsesmyndighedens sagsbehandling og eventuelle reaktioner fra offentligheden eller parter i sagen samt kommunalbestyrelsens vurdering af sagen. Derudover vil miljøgodkendelsen indeholde de vilkår, som kommunalbestyrelsen vurderer nødvendige.

Kommunalbestyrelsen skal give afslag på ansøgning om miljøgodkendelse, hvis kommunalbestyrelsen vurderer, at en godkendelse af det ansøgte husdyrbrug på de formulerede vilkår kan medføre en væsentlig virkning på miljøet.

Kommunalbestyrelsens afgørelse om godkendelse eller afslag på ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrbrug skal meddeles skriftligt til ansøger og parterne i sagen, og skal overholde forvaltningslovens regler om begrundelse og klageadgang.

5.11.1 Pligt til miljøgodkendelse

Der er pligt til at opnå kommunalbestyrelsens miljøgodkendelse ved etablering af husdyrbrug for mere end 75 dyreenheder. Godkendelsespligten indtræder, når grænsen på 75 dyreenheder passerer, eller når der sker etablering, udvidelse eller ændring af brug som allerede på ansøgningstidspunktet er over 75 dyreenheder.

Husdyrbrug med op til og med 75 dyreenheder, som kommunalbestyrelsen vurderer vil have en væsentlig indvirkning på miljøet, omfattes af krav om miljøgodkendelse.

Udvidelser eller ændringer af husdyrbrug, der medfører pligt om miljøgodkendelse, og som kan indebære forøget forurening eller andre virkninger på miljøet, må ikke påbegyndes uden kommunalbestyrelsens forudgående godkendelse. Det er kommunalbestyrelsen, som afgør, om udvidelsen eller ændringen kan indebære forøget forurening eller andre virkninger på miljøet.

Ændringer af et husdyrbrug kan ske på mange måder og kan bl.a. bestå i, at:

- Der sker en ændring af dyrearten eller dyretypen, uden at det medfører en udvidelse af antallet af dyreenheder. En sådan ændring kan sidestilles med en nyetablering, idet der vil være tale om andre forureningsparametre, der skal lægges til grund ved vurderingen, og vil derfor blive opfattet som en godkendelsespligtig ændring.
- En ændring, der består i nybygning og/eller renovering af staldanlæg eller opbevaringsanlæg på husdyrbruget, vil også blive betragtet som en godkendelsespligtig ændring. Generelt vil renoveringer, der er at sidestille med en nyetablering, kræve en ny godkendelse. Dette vil fx være tilfældet ved en ændring af staldsystemet. Dette er også renoveringer, hvor der samtidigt skal tages stilling til det generelle ammoniakkrav.
- I tilfælde, hvor et husdyrbrug allerede har opnået en godkendelse, og hvor der ønskes tilladelse til en udvidelse eller ændring, som kan medføre forøget forurening. Bestemmelsen svarer til den retstilstand, der gælder efter miljøbeskyttelsesloven, hvorefter en virksomhed ikke må udvides eller ændres bygningsmæssigt eller driftsmæssigt, herunder med hensyn til affaldsfrembringelsen, på en måde, som indebærer forøget forurening, før udvidelsen eller ændringen er godkendt.

Det er kommunalbestyrelsen, der afgør, om der er tale om etablering, ændring eller udvidelse af et husdyrbrug, der kræver en miljøgodkendelse.

Spørgsmål om rene bagatelændringer har ikke i praksis givet anledning til problemer, idet ansøgere afklarer dette ved at rette henvendelse til kommunalbestyrelsen før ansøgningen indgives.

5.11.2 Frist for udnyttelse af miljøgodkendelse

I miljøgodkendelsen skal der fastsættes en frist for udnyttelse af godkendelsen. Godkendelsen af husdyrbruget bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden for udløbet af denne frist. Fristen bør normalt ikke fastsættes til senere end 2 år, fra den dato miljøgodkendelsen meddeles, eller senere end 5 år hvis etableringen, udvidelsen eller ændringen forventes at skulle gennemføres i etaper, fx at en første etape er opførelse af en stald og anden etape er en opbygning af en besætning. Dette

betyder i praksis, at etableringen, udvidelsen eller ændringen skal være gennemført inden for det angivne tidsrum. En godkendelse kan først anses for udnyttet, når den godkendte etablering, udvidelse eller ændring er gennemført og i drift.

Hvis miljøgodkendelsen indeholder tilladelse til at gennemføre planlagte udvidelser eller ændringer, bør fristen til at udnytte denne del af godkendelsen, ikke overstige 5 år fra den dato miljøgodkendelsen meddeles. Fristen for udnyttelse af en rammegodkendelse fastsætter, at med godkendelsen af den etapemæssige gennemførelse af etableringen, udvidelsen eller ændringen skal det samlede projekt være gennemført inden for 5 år.

Hvis en meddelt miljøgodkendelse ikke har været udnyttet – helt eller delvist - i 3 på hinanden følgende år, så bortfalder den del af godkendelsen, der ikke har været udnyttet de seneste 3 år, med mindre andet fremgår af miljøgodkendelsen. Hensigten er, at godkendelse af et husdyrbrug bortfalder for hele eller den del af godkendelsen, der ikke bliver brugt eller der er tale om kontinuitetsbrud. Det er ikke hensigten at fravigelser, der skyldes naturlige produktionsudsving, betragtes som kontinuitetsbrud.

5.11.3 Miljøgodkendelsens indhold

Miljøgodkendelse deles op i:

- En særlig godkendelse af anlægget (bygninger, gødningsanlæg, ensilagepladser og andre faste installationer), og
- En særlig godkendelse af arealerne.

Anlægsgodkendelsen rettes mod den ejendom, hvorpå der ønskes en etablering, udvidelse eller ændring af stald- eller opbevaringsanlæg.

Arealgodkendelsen omfatter alle ejede og forpagtede udbringningsarealer under bedriften samt aftaler om afsætning af husdyrgødning til tredjemand. På tredjemandsarealerne vil der alene kunne stilles krav om, på hvilke specifikke delarealer husdyrgødningen må udbringes efter de gældende regler om harmoni i den nye husdyrgødningsbekendtgørelse. Det vil sige, at der ikke i godkendelsen kan stilles skærpede vilkår på tredjemandsarealer, hvis disse er kortlagt eller registreret som særlig sårbare, og sådanne arealer kan derfor ikke indgå i godkendelsen.

Første gang der meddeles miljøgodkendelse, skal godkendelsen omfatte hele husdyrbruget. Det vil sige både de eksisterende og nye anlæg samt bedriftens samlede arealer. For senere udvidelser eller ændringer er det udvidelsen eller ændringen, der vurderes og godkendes i forhold til det samlede husdyrbrug samt bedriftens arealer i forhold til den allerede meddelte godkendelse.

Godkendelsen bør indeholde følgende:

- Oplysninger om afgørelsens adressat
- Afgørelse
- Begrundelse for afgørelsen
- Lovgrundlag for afgørelsen
- Godkendelsens forudsætninger
- Fastsættelse af vilkår

- Generelle forhold, herunder dato for kommunalbestyrelsens offentliggørelse af afgørelse
- Klagevejledning, herunder klagefrist

Begrundelsen for afgørelsen bør uddybes, fx ved et bilag til afgørelsen, hvor kommunalbestyrelsens vurderinger med henblik på at sikre, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forurening ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne fremgår. Denne vurdering foretages på grundlag af behovet for at fastsætte skærpede miljøkrav for de forskellige typer af belastninger fra husdyrbruget (se kapitel 4), de nødvendige vilkår til indretning og drift af husdyrbruget samt den samlede konkluderende miljøvurdering af, om miljøgodkendelse af ansøgningen på de pågældende vilkår for drift og indretning af husdyrbruget vil medføre en væsentlig virkning på miljøet.

Kommunalbestyrelsens vurdering af anvendelsen af bedste tilgængelige teknik og hensynet til omgivelserne bør omfatte følgende, som også fremgår af kapitel 4:

- Beskyttelse af jord, grundvand, overfladevand og natur med dens bestand af vilde planter og dyr og deres levesteder, herunder områder, der er beskyttet mod tilstandsændringer eller fredet, udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde eller udpeget som særligt sårbart overfor næringsstofpåvirkning,
- Begrænsning af eventuelle gener for naboer (lugt-, støj-, flue- og lysgener, affaldsproduktion m.v.),
- Anvendelse af bedste tilgængelige teknik,
- Hensynet til de landskabelige værdier,
- Plan for nødvendige foranstaltninger ved ophør af driften for at undgå forureningsfare og for at bringe stedet tilbage i tilfredsstillende tilstand,
- Væsentlige mulige alternative løsninger.

De to sidstnævnte forhold er kun relevant ved afgørelser i medfør af lovens § 12, stk. 2.

Miljøgodkendelsen vil samlet set indeholde oplysninger fra ansøgningen, nødvendige tilføjelser og ændringer som følge af godkendelsesmyndighedens sagsbehandling og eventuelle reaktion fra offentligheden eller parter i sagen samt kommunalbestyrelsens vurdering af sagen. Derudover vil miljøgodkendelsen indeholde de konkrete vilkår, som vurderes nødvendige. Ansøgers miljøredegørelse kan eventuelt vedlægges som bilag til afgørelsen og herved udgøre en væsentlig del af sagsfremstillingen.

5.11.4 Undtagelse

Hvor ikke anden lovgivning, fx miljømålsloven og naturbeskyttelsesloven, er til hinder herfor, kan kommunalbestyrelsen undtagelsesvis, hvis der gør sig usædvanlige og ekstreme forhold gældende ud fra en proportionalitetsbetragtning udarbejde en miljøgodkendelse, der fraviger det anbefalede beskyttelsesniveau.

I givet fald skal kommunalbestyrelsen udarbejde en fyldestgørende redegørelse for, hvorfor den har accepteret en fravigelse fra det anbefalede beskyttelsesniveau. En sådan fravigelse vil kun helt undtagelsesvist kunne begrundes, hvor der er særlig, ekstreme forhold knyttet til omgivelserne

eller anlægget. Begrundelsen skal i så fald underbygges med en vurdering af proportionaliteten mellem de mulige vilkår og de økonomiske omkostninger knyttet hertil. En vurdering af ansøgers økonomiske situation er ikke relevant i denne sammenhæng.

5.11.5 Afslag på godkendelse

Hvis det ikke er muligt at udarbejde en miljøgodkendelse med tilhørende vilkår, der lever op til det af miljøministeren udmeldte beskyttelsesniveau, herunder forpligtelser efter habitatdirektivet, skal der meddeles afslag på ansøgning om miljøgodkendelse.

Selvom ansøgningen om miljøgodkendelse lever op til det udmeldte beskyttelsesniveau og anden relevant lovgivning, kan kommunalbestyrelsen i særlige tilfælde meddele afslag af andre årsager. Dette kunne forekomme i områder, hvor udviklingen af husdyrproduktionen kræver helt særlig opmærksomhed. Der vil i så fald stilles skærpede krav om begrundelse.

Kapitel 6 Offentlighed

6.1 Generelt

Husdyrbrug er omfattet af VVM-direktivet, og for de store husdyrbrugs vedkommende ligeledes af IPPC-direktivet. Begge direktiver omfatter regler om inddragelse af offentligheden ved behandling af ansøgninger om etablering, udvidelse eller ændring. Direktiverne var tidligere implementeret i henholdsvis miljøbeskyttelsesloven, planloven samt bekendtgørelser i henhold til disse love, og de er nu samlet i Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug.

Som hovedregel er det obligatorisk at inddrage offentligheden i sager om husdyrbrug efter lovens § 12 husdyrbrug. Ansøgninger under denne grænse, og ansøgninger om yderligere udvidelser eller ændringer over denne grænse, kan ligeledes være omfattet af proceduren. Det er en afgørelse, som kommunalbestyrelsen skal træffe på baggrund af en vurdering af den enkelte ansøgning ud fra en række kriterier, der vil fremgå af godkendelsesbekendtgørelsen.

6.2 Offentligheden

Offentligheden omfatter enhver, der kan have interesse for sagen. Den brede offentlighed nås fx ved annoncering i egnede medier, der har en bred dækning af det aktuelle område.

6.3 Adgang til hvilke oplysninger

Offentligheden har som udgangspunkt ret til at se alle de dokumenter, der vedrører sagen. Retten til at se sagens akter, herunder udkast til afgørelse og eventuelt supplerende materiale, finder anvendelse med de begrænsninger, der følger af offentlighedsloven, forvaltningsloven og Lov om aktindsigt i miljøoplysninger.

6.4 Klage

Kommunalbestyrelsens afgørelser efter denne lov eller regler fastsat med hjemmel i loven kan som udgangspunkt påklages til Miljøklagenævnet. Klagefristen er 4 uger fra den dag afgørelsen eller beslutningen er meddelt. Er afgørelsen eller beslutningen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen.

En klage har normalt ikke opsættende virkning med mindre Miljøklagenævnet bestemmer andet, jf. § 81.

Når der meddeles en tilladelse efter § 10 eller en godkendelse efter § 11 eller § 12, der indeholder vilkår, der sikrer hensyntagen til de landskabelige værdier eller vilkår vedrørende placering m.v. af gyllebeholdere (§ 27, stk. 1, nr. 3, og stk. 2), må tilladelsen eller godkendelsen dog ikke udnyttes før klagefristen er udløbet. En klage har i disse tilfælde opsættende virkning, med mindre Miljøklagenævnet bestemmer andet.

Der skal i afgørelserne gives klagevejledning.

Afgørelser, der kan påklages, meddeles tillige klageberettigede personer, organisationer og myndigheder.

6.4.1 Klageberettigede

Sagens parter, afgørelsens adressat, miljøministeren og enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald, kan påklage kommunalbestyrelsens afgørelser efter denne lov, jf. § 84. Afgørelsen af hvem der har en individuel, væsentlig interesse følger af dansk rets almindelige regler herom.

Sundhedsstyrelsen kan desuden påklage afgørelser efter lovens kapitel 3, jf. § 84, stk. 3. Danmarks Fiskeriforening, Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd samt Forbrugerrådet kan desuden påklage visse afgørelser, jf. § 85.

Lokale foreninger og organisationer, der har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål, kan påklage afgørelser, som foreningen eller organisationen har ønsket underretning om, jf. § 61. Disse foreninger og organisationer kan underrette Kommunalbestyrelsen eller miljøministeren om, hvilke bestemte typer af afgørelser omfattet af kapitel 4, som de ønsker underretning om. Det samme gælder lokale foreninger og organisationer, der efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelserne berører sådanne interesser. Tilsvarende regler gælder for landsdækkende foreninger og organisationer, jf. § 62, hvis disse har underrettet miljøministeren herom. Miljøministeren underretter kommunalbestyrelsen inden 14 dage.

6.5 Tilladelser

Husdyrbrug omfattet af lovens § 10 er på grund af antallet af dyreenheder kun omfattet af VVM-direktivets offentlighedsregler. Det betyder, at kommunalbestyrelsen i første omgang skal vurdere, om etableringen, udvidelsen eller ændringen vil kunne påvirke miljøet væsentligt. Det svarer til den tidligere screenings-afgørelse.

Kommunalbestyrelsens udkast til tilladelse med vilkår sendes til parterne til høring i 6 uger, inden kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om at meddele tilladelse. Efter behandling af resultaterne fra nabohøringen kan tilladelsen meddeles.

Kommunalbestyrelsens afgørelse af at meddele tilladelse indeholder samtidig en afgørelse af, at det ansøgte ikke vil kunne påvirke miljøet væsentligt. Det annonceres derfor, at der er meddelt en tilladelse sammen med anvisning på, hvor offentligheden kan få yderligere oplysninger og med oplysning om 4 ugers klagefrist til Miljøklagenævnet.

Hvis kommunalbestyrelsen afgør, at det ansøgte vil kunne påvirke miljøet væsentligt, og som følge heraf meddeler afslag, kan ansøger gå videre med ansøgningen efter proceduren for godkendelse af etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbrug. Det betyder, at ansøgningen skal behandles efter de regler, som gælder for godkendelser, herunder offentlighedsreglerne.

6.6 Godkendelser

§ 11 husdyrbrug

Husdyrbrug omfattet af lovens § 11 omfatter etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbrug fra 75 DE til IPPC-grænsen (se kapitel 4). Ansøgninger i denne kategori er kun omfattet af VVM-direktivets offentlighedsregler, idet det skal vurderes om det ansøgte kan medføre en væsentlig påvirkning på miljøet.

Kommunalbestyrelsens udkast til godkendelse med eventuelle vilkår sendes sammen med ansøgning, ansøgers miljøredegørelse samt kommunens miljøvurdering til naboerne til høring i 3 uger, inden kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om at meddele godkendelse. Efter behandling af resultaterne fra nabohøringen kan godkendelsen meddeles.

Kommunalbestyrelsens afgørelse om at meddele godkendelse indeholder samtidig kommunalbestyrelsens vurdering af, at det ansøgte ikke vil kunne påvirke miljøet væsentligt. Det skal derfor annonceres, at der er meddelt en miljøgodkendelse sammen med henvisning til, hvor offentligheden kan få yderligere oplysninger og med oplysning om 4 ugers klagefrist til Miljøklagenævnet.

Hvis kommunalbestyrelsen afgør, at det ansøgte vil kunne påvirke miljøet væsentligt, og som følge heraf meddeler afslag, kan ansøger gå videre med ansøgningen efter proceduren for næste kategori af husdyrbrug. Det betyder, at ansøgningen skal behandles efter de regler, som gælder for den pågældende kategori, herunder offentlighedsproceduren.

§ 12 husdyrbrug

Husdyrbrug i omfattet af lovens § 12 omfatter etablering, udvidelse eller ændring, der indebærer at IPPC-grænsen passeres (se kapitel 4). Ansøgninger om godkendelse af etablering eller udvidelse husdyrbrug i denne kategori er omfattet af reglerne om obligatorisk vurdering af virkningerne på miljøet, herunder offentlighedsproceduren efter både IPPC-direktivet og VVM-direktivet.

Det betyder, at offentligheden skal inddrages tidligt og effektivt i beslutningsprocessen, således at kommentarer og udtalelser kan fremsættes, mens alle muligheder stadig står åbne. Offentligheden skal herudover høres, når der foreligger et udkast til afgørelse.

6.7 Annoncering

Inddragelse af offentligheden foregår på et tidligt tidspunkt i processen ved annoncering. Det vil være på det tidspunkt, hvor der foreligger en færdig ansøgning med ansøgers miljøredegørelse til et konkret projekt om etablering, udvidelse eller ændring af et husdyrbrug.

Ved annonceringen skal offentligheden gøres opmærksom på, at der verserer en sag, så offentligheden har reel mulighed for at stille spørgsmål, kommentere og bidrage til sagens oplysning. Kommunalbestyrelsen skal derfor annoncere på en måde, som er egnet til at gøre offentligheden opmærksom på, at sagen verserer, at ansøgningen er omfattet af en procedure med miljøkonsekvensvurdering, hvem der er den ansvarlige myndighed, og hvortil spørgsmål og bemærkninger kan indsendes samt fristen herfor, hvorfra og hvornår der kan indhentes yderligere oplysninger samt de foranstaltninger der er truffet med henblik på offentlighedens inddragelse. Herudover oplyses, at enhver kan få tilsendt udkast til afgørelse, når dette foreligger, og at enhver der berøres af afgørelsen, herunder organisationer og foreninger, jf. lovens bestemmelser herom, har ret til at kommentere udkast til afgørelse.

Annonceringen skal ikke afvente, at alle relevante oplysninger i sagen er til rådighed. Disse stilles til rådighed for offentligheden i takt med, at de tilvejebringes.

Det kan for eksempel ske som en kombination af en forholdsvis kortfattet annonce i et udbredt medie, fx en ugeavis, med henvisning til hvor der kan fås yderligere oplysninger. Eventuelt må der efter omstændighederne suppleres med opslag og løbesedler/direkte henvendelse. Annoncen skal

kunne identificere, hvad der ansøges om samt navn og beliggenhed for husdyrbruget. Selve ansøgningen med ansøgers miljøredegørelse, supplerende ansøgningsmateriale, yderligere relevante oplysninger samt senere supplerende oplysninger stilles til rådighed elektronisk eller på anden velegnet måde.

Da annonceringen har til formål at få væsentlige oplysninger og bemærkninger til ansøgningen ind i sagsbehandlingen på et tidligt tidspunkt, fastsætter kommunalbestyrelsen en passende frist under hensyn til karakteren af den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring samt praktiske hensyn, som fx ferieperioder, den berørte offentlighed, det valgte medie eller samspillet mellem disse. Som udgangspunkt bør fristen ikke fastsættes til mindre end 2 uger. Fastsættelse af en frist muliggør en færdiggørelse af udkast til afgørelse, uden at der løbende kommer flere bidrag ind, som skal vurderes i forbindelse med udarbejdelse af udkastet. Bidrag, som indkommer efter den meddelte frist, behandles sammen med øvrige høringsvar til udkast til afgørelsen.

Hvis ikke alt ansøgningsmateriale er tilgængeligt ved annonceringen, angives hvornår og hvor, det kan forventes at være tilgængeligt.

6.8 Høring af udkast til afgørelse

Når kommunalbestyrelsen har udarbejdet et udkast til afgørelse og miljøgodkendelse, sendes det sammen med kommunalbestyrelsens samlede miljøvurdering, herunder de hensyn der er taget til henvendelser og bidrag fra offentligheden samt supplerende oplysninger modtaget efter annonceringen i høring i 6 uger til naboer og andre berørte samt til personer, der har bedt om udkast til afgørelse. Samtidig med fremsendelsen informerer kommunalbestyrelsen om det materiale, som først er modtaget efter den indledende annoncering.

Berørte naboer til den omhandlede ejendom underrettes skriftligt samtidigt med den offentlige høring, idet opmærksomheden henledes på lovens § 56, hvorefter godkendelser og tilladelser efter loven, som ikke er omfattet af de almindelige offentlighedsfrister, først kan meddeles, når der er forløbet 3 uger efter, at kommunalbestyrelsen har givet skriftlig orientering til naboerne til det omhandlende husdyrbrug. Reglerne er bl.a. en videreførelse af planlovens § 35, stk. 5 og 6.

Kommunalbestyrelsen tager hensyn til offentlighedens bemærkninger, kommentarer og bidrag i den endelige afgørelse.

Samtidig annoncering og høring

De husdyrbrug, som ikke i kraft af størrelsen alene, er omfattet af den obligatoriske VVM-procedure, kan ud fra en konkret vurdering (den tidligere screening) være omfattet. Derfor kan det ikke altid afgøres, om en ansøgning skal annonceres, før vurderingen er foretaget ud fra de fastsatte kriterier.

Hvis der på det tidspunkt allerede foreligger et udkast til en afgørelse med vilkår, kan annonceringen og den offentlige høring foretages samtidigt. Der foretages herefter offentlig annoncering samtidig med, at der foretages høring af udkast til afgørelse. Det samlede ansøgningsmateriale og andre relevante oplysninger til begge faser, stilles samtidig til rådighed for offentligheden. Det oplyses tydeligt i annonceringen, at der er tale om udkast til afgørelse, og at der er 6 ugers frist for at kommentere på udkastet. Naboerne orienteres direkte jf. ovenfor.

Samtidig annoncering og høring må kun anvendes i de tilfælde, hvor det ikke kan lade sig gøre at foretage en tidligere offentlig annoncering.

Husdyrbrug omfattet af § 12, stk. 3

Husdyrbrug omfattet af § 12, stk. 3, omfatter ansøgning om udvidelse eller ændring af husdyrbrug, der allerede er større end grænserne fastsat i § 12, stk. 1. Udvidelsen eller ændringen skal efter både IPPC- direktivet og VVM-direktivet vurderes af kommunalbestyrelsen med henblik på at afgøre, om det ansøgte har et omfang og en karakter eller i øvrigt kan medføre en væsentlig virkning på miljøet. Det vil medføre, at det ansøgningen ved behandlingen skal igennem en offentlighedsprocedure, hvor offentligheden får lejlighed til at udtale sig om ansøgningen og udkast til afgørelse.

Hvis det ansøgte ikke kan medføre en væsentlig virkning på miljøet, behandles sagen efter offentlighedsbestemmelserne for husdyrbrug omfattet af § 11.

Hvis det ansøgte vil kunne medføre en væsentlig virkning på miljøet, behandles sagen efter offentlighedsbestemmelserne for husdyrbrug omfattet af § 12, stk. 2.

6.9 Undtagelser fra offentlighedskravet

Godkendelser eller tilladelser, der ikke er omfattet af offentlighedsproceduren i § 55, kan først meddeles, når der er forløbet 3 uger efter, at kommunalbestyrelsen har givet skriftlig orientering om ansøgningen til naboerne til ejendommen. Orienteringen skal indeholde tilstrækkelige oplysninger til, at naboerne kan vurdere, hvilken betydning det ansøgte vil have for deres ejendom. Som udgangspunkt sendes kopi af ansøgningen suppleret af kommunens vurdering heraf. Andre forhold, som kan have betydning for vurderingen af ansøgningen, meddeles samtidig.